

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019 Gemeente Haren

Werkzaamheden aan de Vondellaan in Haren.

Eindconcept

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019 Gemeente Haren

Eindconcept

dossier : BC4510

registratienummer : WT-UW20130176

versie : 5

classificatie : Klant vertrouwelijk

foto's omslag: Jeroen Niezen

Gemeente Haren
januari 2014

INHOUD	BLAD	
1	INLEIDING	3
1.1	Waarom een Gemeentelijk Rioleringsplan?	3
1.2	Procedure	3
1.3	Geldigheidsduur	3
1.4	Leeswijzer	3
2	EVALUATIE VGRP 2010-2014	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Evaluatie speerpunten en maatregelen 2010-2014	5
2.3	Evaluatie functioneren rioolstelsel	8
2.4	Evaluatie doelmatig rioleringsbeheer	9
2.5	Evaluatie meten en monitoren	10
2.6	Evaluatie zorgplicht hemelwater en grondwater	10
2.7	Evaluatie ontwikkeling rioolheffing	10
2.8	Benchmark riolering	12
2.9	Conclusie	13
3	BELEIDSKADER	14
3.1	Verbreiding van de zorgtaken en verbrede rioolheffing	14
3.2	Waterwet en vergunningen	14
3.3	Gemeentelijk beleid	15
3.4	Overig beleid	15
3.5	Samenwerking in de waterketen	16
3.6	Consequenties voor de komende planperiode	16
4	ZORGPLICHT AFVALWATER	18
4.1	Inleiding zorgplicht afvalwater	18
4.2	Huidige situatie	18
4.3	Gewenste situatie	23
4.4	Strategie	24
4.5	Samenvatting maatregelen afvalwater	25
5	ZORGPLICHT HEMELWATER	26
5.1	Inleiding zorgplicht hemelwater	26
5.2	Huidige situatie	26
5.3	Toetsing huidige situatie aan doelen	26
5.4	Strategie	28
5.5	Afkoppeling	31
5.6	Samenvatting maatregelen hemelwater	31
6	ZORGPLICHT GRONDWATER	32
6.1	Inleiding zorgplicht grondwater	32
6.2	Huidige situatie	32
6.3	Toetsing huidige situatie aan doelen	33
6.4	Strategie	34
6.5	Baggeren	37
6.6	Samenvatting maatregelen grondwater	37

7	MAATREGELEN SAMENGEVAT	38
8	MIDDELEN EN KOSTENDEKKING	40
8.1	Inleiding	40
8.2	Kader	40
8.3	Kapitaallasten	41
8.4	Nieuwe investeringen planperiode	43
8.5	Exploitatielasten	45
8.6	BTW toerekening	46
8.7	Ontwikkeling aantal heffingseenheden	46
8.8	Berekening kostendekkende heffing	47
8.9	Formatiecheck	50
9	COLOFON	53

BIJLAGEN

1	BEGRIPPENLIJST
2	ONTWIKKELINGEN IN HET WATERBELEID
3	KOSTENDEKKINGSPLAN
4	FORMATIE VOLGENS LEIDRAAD RIOLERING
5	OVERSTORTEN RIOLERING GEMEENTE HAREN
6	FUNCTIONELE EISEN VOOR GROND- EN HEMELWATER
7	BAGGERPLAN 2013-2020
8	RAPPORT RIOOLBEHEERPLAN
9	REACTIE WATERSCHAP HUNZE EN AA'S
10	RAADSVORSTEL EN -BESLUIT

1 INLEIDING

1.1 Waarom een Gemeentelijk Rioleringsplan?

Om afvalwater uit de woonomgeving te verwijderen is de riolering een onmisbare voorziening. Het zorgt voor de bescherming van de volksgezondheid en het milieu. De inzameling en transport van afvalwater zijn gemeentelijk taken, welke vanaf 2008 aangevuld zijn met doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater en voorkomen van structurele grondwateroverlast. De wettelijke basis hiervoor is opgenomen in de Waterwet. Volgens de Wet Milieubeheer dient elke gemeente te beschikken over een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Hierin moet staan hoe invulling is gegeven aan de drie zorgplichten (afvalwater, hemelwater en grondwater). De invulling is afgestemd op de overige beleidsterreinen van de gemeente en het beleid van waterschap en provincie.

1.2 Procedure

De beoogde afstemming is bereikt door Waterschap Hunze en Aa's te betrekken bij het opstellen van het GRP. Het concept GRP is in december 2013 ter beoordeling naar het waterschap verzonden. Daarnaast is het Ontwerp GRP voor een reactie aan waterschap en provincie verzonden. De reactie van Waterschap Hunze en Aa's op het Ontwerp GRP is als bijlage 9 toegevoegd.

In de raadsvergadering van 17 februari 2014 wordt het GRP Haren 2015 t/m 2019 behandeld. Na vaststelling krijgt het plan de status Definitief. Het raadsvoorstel en -besluit worden als bijlage 10 opgenomen.

Tijdens het reguliere ambtelijk en bestuurlijk overleg wordt Waterschap Hunze en Aa's als de waterkwaliteitsbeheerder op de hoogte gesteld van de voortgang van de geplande projecten.

1.3 Geldigheidsduur

Dit GRP heeft een looptijd van 2015 tot en met 2019. Een GRP moet met regelmaat geactualiseerd worden. De gemeente Haren heeft gekozen voor de (gangbare) termijn (planperiode) van vijf jaar.

Dit GRP is in het najaar van 2013 opgesteld. De looptijd van het vigerende GRP duurt tot en met 2014. Hierdoor is het mogelijk dat er een marginale afwijking bestaat tussen de geplande / begrote en gerealiseerde maatregelen en kosten. Voor de kostendekking is als peildatum 1 januari 2015 ⁽¹⁾ aangehouden.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt evaluerend teruggekeken op de afgelopen planperiode. In hoofdstuk 3 zijn de beleidskaders en randvoorwaarden voor dit verbreed GRP weergegeven. In de hoofdstukken 4, 5 en 6 worden respectievelijk de afvalwater-, hemelwater-, en grondwaterzorgplicht behandeld. In deze hoofdstukken is zowel de huidige situatie, de gewenste situatie als de strategie voor de komende planperiode met de bijbehorende maatregelen opgenomen. In hoofdstuk 7 worden de acties uit de daarop voorgaande hoofdstukken samengevat en hoofdstuk 8 gaat in op de financiële en personele middelen.

⁽¹⁾ = de jaarrekening van 2013 en 2014 zijn ten tijde van het opstellen van dit vGRP nog niet bekend; het gevolg is dat de cijfers enigszins af kunnen wijken van de werkelijkheid

HaskoningDHV Nederland B.V.

2 EVALUATIE VGRP 2010-2014

2.1 Algemeen

De gemeente Haren heeft in de periode 2010 t/m 2014 met name ingezet op het afkoppelen van verhard oppervlak. Gelijktijdig met het afkoppelen van regenwater is de riolering vervangen. Doordat veel verhard oppervlak is afgekoppeld is de vuiluitwerp vanuit de riolering op oppervlaktewater gereduceerd; gemeentebreed wordt voldaan aan de emissiedoelstellingen. Daarnaast is de kans op wateroverlast sterk afgenomen. Dit blijkt ook uit het geringe aantal meldingen van wateroverlast, ondanks dat de gemeente te maken heeft gehad met zware buien.

Van een deel van het rioelstelsel is de kwalitatieve staat door middel van video inspecties in kaart gebracht. De kwaliteit van het stelsel is over het algemeen goed te noemen. Veel oudere en slechte rioelstrengen zijn de afgelopen jaren reeds vervangen.

2.2 Evaluatie speerpunten en maatregelen 2010-2014

In het vGRP 2010-2014 en in de Grond- en hemelwaternotitie (verbredingsmodule) uit 2012, zijn vanuit de drie zorgplichten speerpunten geformuleerd. Deze worden hierna geëvalueerd.

1. Speerpunten zorgplicht afvalwater 2010-2014:

- integrale aanpak in de wijken: zo veel mogelijk afstemmen van rioleringsmaatregelen met wegonderhoud, rioolvervanging en reconstructies;
- afstemmen van personele capaciteit op de rioleringstaak;
- inhaalslag rioolinspecties: ambitie is om alle riolering ouder dan 30 jaar te inspecteren in de komende planperiode, alsmede steekproefsgewijs (circa 10%) inspecteren van de riolering jonger dan 30 jaar;
- oplossen wateroverlast Lutsborgsweg en Vondellaan.

2. Speerpunten zorgplicht hemelwater 2010-2014

Vóór 2013 zal de gemeente Haren de volgende activiteiten en maatregelen uitvoeren in het kader van de hemelwaterzorgplicht:

- opstellen hemelwaterbeleid en -verordening (taakverdeling gemeente – perceelseigenaar);
- aanpassen bestaande Bouwverordening op basis van hemelwaterbeleid.

Daarnaast wordt er de komende jaren gestart met invulling te geven aan de visie Natte Haren.

- Strategie dubbel stelsel: de intentie om een dubbel stelsel aan te leggen.

3. Speerpunten zorgplicht grondwater 2010-2014

Vóór 2013 zal de gemeente Haren de volgende activiteiten en maatregelen uitvoeren in het kader van de grondwaterzorgplicht:

- meer inzicht in de aanwezige drainagevoorzieningen en grondwaterproblematiek;
- opstellen grondwaterbeleid en -verordening (taakverdeling gemeente – perceelseigenaar).

Deze speerpunten zijn in het GRP 2010-2014 vertaald naar maatregelen. De meeste maatregelen zijn uitgevoerd; tabel 2.1 toont een overzicht van de stand van zaken.

Vuilreducerende maatregelen	
- Onnen: Verdergaande afkoppeling van 1,47 ha in periode 2015-2020 (i.c.m. rioolvervangings)	meeliften
- Haren: afkoppeling 4,13 ha Meerweg-West, Vondellaan, Stationsgebied, Oosterhaar (i.c.m. vervanging)	meeliften
Hydraulische maatregelen	
- Overlast Nesciolaan/Meerweg (Haren)	
vervanging 150 m1 Ø800 naar Ø1250 (uitvoering wordt 2018)	wordt 2018
afkoppelen 3 ha ten noordoosten van Nesciolaan/Meerweg (buiten planperiode, i.c.m. vervanging)	meeliften
- Overlast Meerweg onderbemaling (Haren)	
afkoppelen wegen en woningen Meerweg-Oost, incl. aanleg RWA stelsel (i.c.m. vervanging)	meeliften
afvoercapaciteit onderbemaling Meerweg-Oost verlagen van 30 naar 5 m3/h	uitvoeren na afkoppeling
- Oplossen overlast Stationsweg (Haren) (onderzoek uitgevoerd, uitvoering naar 2015, werk met werk maken)	in uitvoering
afkoppelen 4 tot 6 ha ten westen van kruising (buiten planperiode, i.c.m. vervanging)	meeliften
- Wateroverlast Lutsborgweg beperken (onderzoek en maatregelen (duiker))	uitgevoerd
Doelmatig rioleringsbeheer uitvoeren	
- Opstellen rioleringsbeheerplan (vrijverval, drukriolering en infiltratievoorzieningen)	wordt 2017
- Rioolvervanging i.c.m. wegconstructies, herinrichtingsplannen en afkoppeling uitvoeren	vervallen
- Inspecteren van riolering, inhaalslag	uitgevoerd
- Inhaalslag reiniging (voorafgaand aan inspectie)	uitgevoerd
- incidenteel reinigen naar aanleiding van incidenten (in exploitatie)	uitgevoerd
Onderzoeken naar functioneren van het stelsel en effecten op omgeving	
- Verbeteren telemetrie en onderzoek nut en noodzaak meet- en monitoringsplan overstorten (i.s.m. waterschap)	uitgesteld
- Nader onderzoek klachten waterafvoer vanuit woningen stationsgebied Haren	uitgevoerd
- Jaarlijks evalueren GRP (financieel)	uitgevoerd
- Sloten van de gemengde riolering afhalen (i.c.m. afkoppeling en aanleg gescheiden stelsel)	meeliften
Overige maatregelen in de kern Haren	
- Overlast Emdaborg (ontluchtingsdeksel)	uitgevoerd
- Rondpompen gemaal Rummerinkhof (telemetrie en controle)	uitgevoerd
- Maatregelen t.b.v. een goede werking overstort stuwgebied Kerklaan	uitgesteld
- Maatregelen t.b.v. een goede werking overstort Waterhuizerweg	uitgevoerd
- Herstellen drukriolering voor woonschepen aan de Schipsloot	uitgesteld

ZORGPLICHT HEMELWATER	
Nieuw verhard oppervlak niet aankoppelen	
- Communiceren met burgers om op juist manier om te gaan met afgekoppelde oppervlakken	uitgevoerd
- Beheer en onderhoud van afkoppel- en infiltratievoorzieningen vastleggen	uitgevoerd
Afkoppelen waar kansen zich voordoen in bestaande situaties	
- Afkoppelen verhard oppervlak bij rioolvervangings (aparte kostenstaat)	nvt
- Registreren afgekoppelde percelen	uitgevoerd
- Hemelwater verzorgingstehuis Dilgtoord afvoeren naar oppervlaktewater	uitgevoerd
- Parkeerplaats tegenover De Hortus afkoppelen naar aangrenzend oppervlaktewater	uitgevoerd
Oplossen knelpunten wateroverlast	
- Voor locaties en maatregelen zie: Zorgplicht Afvalwater	nvt
Hemelwaterbeleid gemeente Haren	
- Hemelwaterbeleid (en -verordening) opstellen, waaronder subsidieregeling particulieren	uitgevoerd
- Regentonnenactie (deel aankoopbedrag retourneren) Bekostiging uit gereserveerd bedrag voor afkoppelen	uitgevoerd
- Advies aan particulieren m.b.t. afkoppelen op eigen perceel (reguliere gemeentelijke uren)	uitgevoerd
ZORGPLICHT GRONDWATER	

Locaties met structurele grondwateroverlast inzichtelijk maken	
- Inventariseren aanwezige locaties met overlast (o.b.v. meldingen, enquête en metingen)	uitgevoerd
- Inventariseren aanwezige drainagevoorzieningen en opstellen beheerplan	vervallen
- Definiëren begrippen en verantwoordelijkheden en opstellen grondwaterbeleid en -verordening	uitgevoerd
- Maatregelen oplossen structurele grondwateroverlast	nvt
Duidelijke communicatie naar de burger	
- Inrichten (grond)waterloket en aanpassen klachtenregistratiesysteem	in uitvoering
- Structureel monitoren van meldingen en klachten	uitgevoerd
- Communicatie over Waterloket	afdoende

OVERIGE ONDERZOEKEN EN MAATREGELEN	
- Deelname aan Benchmark Rioleringszorg (Stichting RIONED)	uitgevoerd
- Nieuw GRP opstellen (iedere 5 jaar)	in uitvoering
- Nieuwe BRP-en opstellen (iedere 10 jaar)	in uitvoering
- Actualiseren BRP Noordlaren (kosten t.l.v. project saneren overstorten Zuidlaardermeer, uitvoering 2010)	uitgevoerd
- Baggerplan opgesteld in 2010	uitgevoerd

Tabel 2.1 Stand van zaken uitvoering projecten vGRP 2010-2014

2.3 Evaluatie functioneren rioolstelsel

Vuilreducerende maatregelen (afkoppelen) in het kader van de basisinspanning of waterkwaliteitsspoor zijn niet (meer) van toepassing. Afkoppeling vindt nu plaats als maatregel om het stelsel nog beter te laten functioneren en derhalve wateroverlast tot een minimum te beperken.

Kern Haren

Als gevolg van de uitgevoerde maatregelen wordt in de kern Haren voldaan aan de basisinspanning. De gemeente ziet kansen om met name in de bemalingsgebieden Haren Midden en West aanvullende afkoppelmaatregelen te treffen om aldaar de vuilemissie verder te reduceren.

De afgelopen jaren zijn de volgende afkoppelmaatregelen uitgevoerd:

- 't Harde kleine plein gedeelte (2011)
- Distelhof (2011)
- Scharlakenlaan Parkeerplaatsen (Onnerweg sportvelden) (2011)
- Nieuwe Stationsweg P+R (2012)
- Noordlaren diverse straten (2012)
- Vondellaan (2013)
- Lutsborgsweg (2013)
- Lange Landweg (2014)
- Oosterweg (2014)

De afgelopen periode zijn de 'water op straat' locaties die volgden uit het BRP vergeleken met bekende signalen uit de praktijk. De theoretisch berekende locaties met 'water op straat' hoeven niet altijd tot overlast te leiden. Daar waar het op korte termijn doelmatig en mogelijk was, zijn reeds maatregelen getroffen om de kans op wateroverlast te reduceren.

Uitgevoerde maatregelen zijn:

- Nesciolaan/Vondellaan: kruising is uitgevoerd met de volledige afgekoppeld Vondellaan.
- Meerweg onderbemaling: bedrijventerrein A28 afgekoppeld.
- Lutsborgsweg is deels uitgevoerd en afgekoppeld.

Projecten die nog in een later stadium uitgevoerd worden:

- Stationsweg: afkoppeling in 2015 i.v.m. project aanleg tunnel onder het spoor.
- Rummerinkhof/Emdaborg uitgesteld i.v.m. project aanleg tunnel onder het spoor. De benodigde rioolbeluchting in het stelsel is wel uitgevoerd.
- Boeremapark w.z. verbeteren wateroverlast in tuinen is nog niet uitgevoerd.
- Nesciolaan / Meerweg in 2018
- Meerweg-Oost oplossen wateroverlast (2014-2015)

Kern Onnen

De riooloverstorten van het gemengde stelsel in Onnen lozen op kwaliteitswater, waardoor er strengere eisen gelden ten aanzien van de vuiluitworp. De consequentie is dat in plaats van de basisinspanning (een vuilreductie van 50%) een vuilemissiereductie van 75% moet worden behaald.

Onnen voldoet per 2009 aan de eisen ten aanzien van de vuilemissie. Ook in Onnen zal verdergaand afgekoppeld worden, te weten alle weggoppervlakken en 50% van het huidig dakoppervlak. Hierdoor wordt het totaal afvoerend gereduceerd tot 1,18 ha (een verdergaande afkoppelambitie van 1,47 ha ten opzichte van de benodigde afkoppeling t.b.v. de vuilemissiereductie). In genoemde situatie zal de vuilemissie een fractie bedragen van de referentie vuilvracht.

Doordat er in Onnen is afgekoppeld heeft de gemaalbeheerder veel minder storingsmeldingen van het gemaal gehad dan voorgaande jaren.

Kern Noordlaren

In Noordlaren komen hydraulisch gezien geen bijzonderheden voor. De basisinspanning is reeds bereikt. In verband met de waterkwaliteitsdoelstellingen van het Zuidlaardermeer (KRW) heeft de gemeente afgelopen jaren in overleg met het waterschap verder ingezet op het afkoppelen van straten en woningen van de gemengde riolering. Daardoor is de vuilemissie op genoemd oppervlaktewater nu met circa 90% afgenomen ten opzichte van 15 jaar geleden. De afkoppelopgave, behorende bij de doelstellingen voor het verbeteren van de waterkwaliteit van het Zuidlaardermeer, is hierdoor nagenoeg ingevuld. In 2014-2015 zal in Noordlaren verdergaand afgekoppeld worden (Boenderstraat).

Kern Glimmen

Gemeente Haren is bezig met een actualisatie van het BRP van Glimmen. Afronding hiervan wordt eind 2014 verwacht. Het is dus nog niet bekend welke maatregelen hieruit volgen, maar grootschalige aanpassingen aan het rioolstelsel worden niet verwacht.

In het laatste jaar van het GRP 2010-2014 worden de volgende riolen vervangen (naar verwachting):

- Kerklaan nevenriool nabij vijver Oosterweg (duiker omleggen)
- Rijksstraatweg Glimmen tussen Zuidlaarderweg en Meentweg
- Mottenbrink (DWA en RWA aanleggen)
- Kruising Mottenbrink met Lange landweg (DWA en RWA aanleggen)
- De Vennen (DWA en RWA) aanleggen
- Parallelweg (stroomt af in de bermen)
- Boenderstraat te Noordlaren

2.4 Evaluatie doelmatig rioleringsbeheer

In de afgelopen planperiode heeft een verdere inhaalslag van de rioolinspecties plaats gevonden. De ambitie is om in de periode 2010-2014 alle riolering ouder dan 30 jaar en steekproefsgewijs (circa 10%)

van de riolering jonger dan 30 jaar te inspecteren. In tabel 2.2 staat weergegeven hoe de stand van zaken is van deze inhaalslag.

Tabel 2.2 Stand van zaken inspectiedoelstelling 2010-2014

Leeftijd riolering	Doel GRP 2010 t/m 2014 (meter)	Doel t/m 03-2013 (meter)	Geïnspecteerd in 2010 t/m 03-2013 (meter)	Doelrealisatie
0-30 (1984 t/m 2013)	4.500	2.925	13.787 *	471%
>30 (1983 en ouder)	55.500	36.075	22.468	62%
Totaal	60.000	39.000	36.255	93%

* = ook oudere inspecties meegenomen.

Uit tabel 2.2 blijkt dat de totale hoeveelheid inspecties op schema ligt, de verdeling over de leeftijdscategorieën is gewijzigd ten opzichte van het doel: er zijn meer relatief jonge riolen geïnspecteerd. De reden dat er meer jonge riolen geïnspecteerd zijn, is enerzijds dat dit nodig was om de mogelijkheid te onderzoeken of werk met werk gemaakt kon worden (de wegen werden heringericht, er was sprake van reconstructies (o.a. Stationsweg, Emmalaan), of er werden andere ingrepen in de openbare ruimte uitgevoerd) en anderzijds dat de afgelopen jaren meer de nadruk is gelegd op de grotere riolen (grote diameter)

2.5 Evaluatie meten en monitoren

De telemetrie meetapparatuur is geplaatst op de overstorten die daarvoor zijn aangewezen. Nu geeft de telemetrie alleen storingen en draaiuren door. Als blijkt dat het wenselijk is om de overstorten te monitoren, kan dit op korte termijn worden gerealiseerd. Gezien de personele capaciteit en omvang van de gemeente moeten er keuzes gemaakt worden. De prioriteit ligt en lag de afgelopen jaren bij het vergroten van inzicht in de kwaliteit van de riolering en het vervangen van riolen in combinatie met afkoppeling.

2.6 Evaluatie zorgplicht hemelwater en grondwater

Gemeente Haren heeft zoals gepland in 2012 een grond- en hemelwaternotitie opgesteld als verbredingsmodule van het GRP. Het beleid ten aanzien van de zorgplichten voor grondwater en hemelwater wordt geïntegreerd in dit vGRP.

De maatregelen ten aanzien van de grond- en hemelwaterzorgplicht lagen in het verlengde van het GRP 2010-2014, zoals het verder gaan met afkoppelen, communiceren met inwoners over wateroverlast en – hinder en het toetsen van nieuwbouwplannen op de ontwateringsdiepte. Deze acties zijn de afgelopen jaren uitgevoerd.

Daarnaast zijn we intern een stappenplan aan het opstellen over de gemeentelijke regisseursrol bij aanvragen voor een Watervergunning (in de praktijk komen deze aanvragen direct bij het waterschap terecht) en het stroomlijnen en afstemmen van meldingen.

In de praktijk blijkt het voor te komen dat sloten gekoppeld zijn op de gemengde riolering. De gemeente verricht geen actief onderzoek naar het opsporen van deze koppelingen, maar controleert deze projectgewijs bij ingrepen in de openbare ruimte. Bij constatering worden deze in het werk meegenomen en ongedaan gemaakt.

2.7 Evaluatie ontwikkeling rioolheffing

Wij hanteren een eigenarenheffing op basis van vastrecht. Iedere eigenaar van een perceel waarop een bouwwerk is gesitueerd die afvalwater en/of hemelwater loost betaalt hetzelfde bedrag aan rioolheffing, te

weten € 221 in 2013. Grote lozers (meer dan 1.000 m3 leidingwaterverbruik), betalen daarnaast een bedrag van € 1,21 per m3. Garageboxen worden aangeslagen voor 0,2 heffingseenheid (0,2 x € 221 in 2014). Onderstaande tabel toont de werkelijke ontwikkeling van de rioolheffing, uitgezet tegen de hoogte zoals in 2009 bij het opstellen van het vorige GRP was berekend.

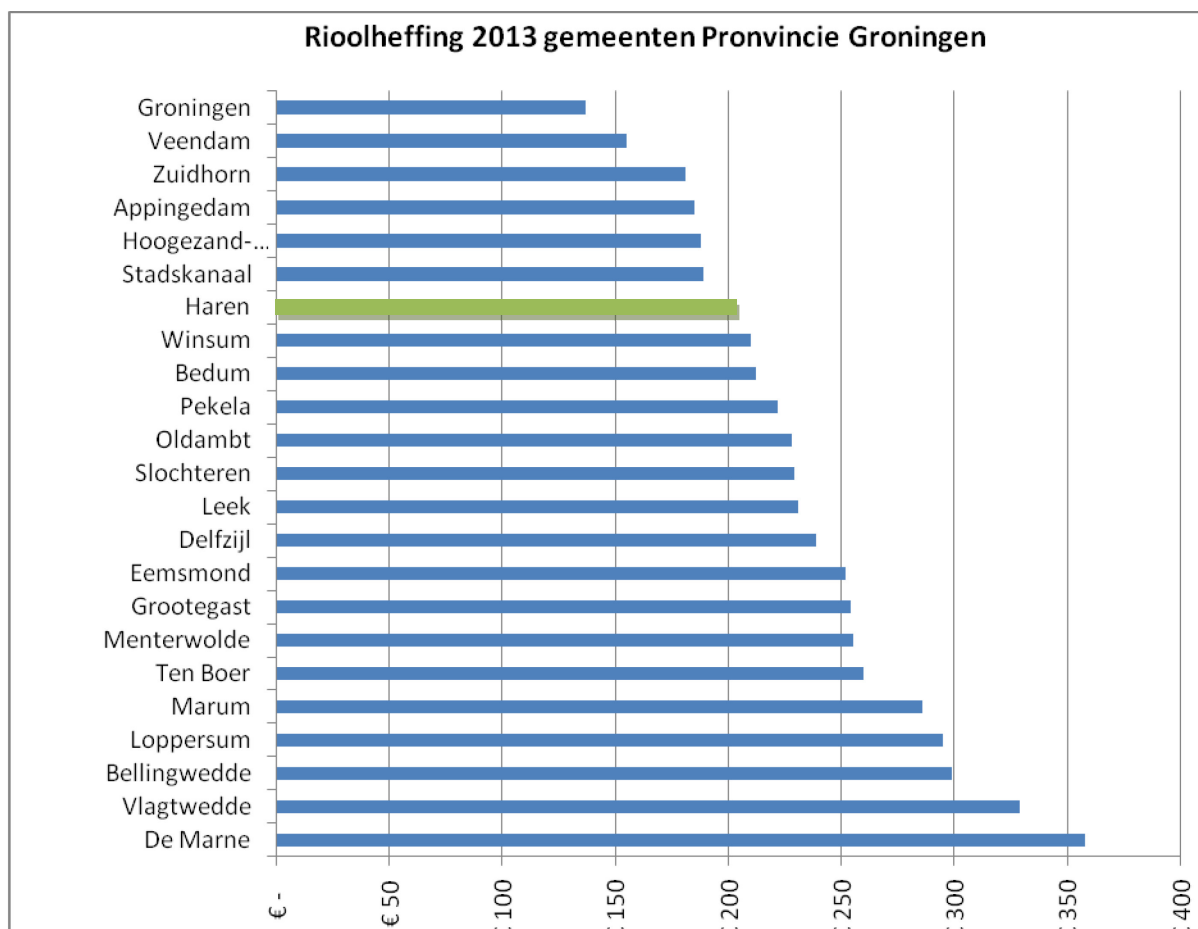
Tabel 2.1 Ontwikkeling rioolheffing Haren 2009-2013

Jaar	Rioolheffing (werkelijk)	Rioolheffing conform vGRP 2010-2014
2010	€ 170,20	€ 173,19
2011	€ 182,25 (7,1%, incl indexatie)	€ 177,52 (2,5%, excl indexatie)
2012	€ 188,50 (3,4%, incl indexatie)	€ 181,96 (2,5%, excl indexatie)
2013	€ 203,75 (8,1%, incl indexatie)	€ 186,51 (2,5%, excl indexatie)
2014	€ 221,00 (8,5%, incl. indexatie)	€ 191,17 (2,5%, excl indexatie)

Het verschil tussen de huidige en de in het GRP 2010-2014 geprognoseerde rioolheffing is met name ontstaan door het vanaf 2013 (tussenevaluatie) toerekenen van meer kosten aan de rioolheffing, te weten:

- 25% van totale veegkosten (3,4% stijging van de rioolheffing);
- baggerkosten (1,8% stijging van de rioolheffing).

De gemeente heeft vanaf 2013 een voorziening voor vervangingen en groot onderhoud. Conform raming is de voorziening nog leeg, omdat er nog geen dotaties aan de voorziening hebben plaatsgevonden. Naast de voorziening heeft de gemeente per 2013 een bestemmingsreserve ingesteld, de Bestemmingsreserve Riolerings. De redenen hiervoor waren: om optimale zekerheid te bewerkstelligen over de daadwerkelijke beschikbaarheid van de door de burger betaalde rioolheffing voor rioolwerkzaamheden, om (enige) flexibiliteit in te bouwen met betrekking tot de planning van de in het GRP benoemde werkzaamheden en om inzicht te geven in de mate waarin de GRP-planning is gehaald.

Afbeelding 2.1 Rioolheffing gemeenten Provincie Groningen [bron: www.coelo.nl]

De rioolheffing van de gemeente Haren is vergeleken met de overige 22 gemeenten binnen de provincie Groningen (bron: www.coelo.nl, september 2013).

Uit de vergelijking van de hoogte van de heffing in 2013, blijkt dat Haren provinciaal gezien op de 7^e plaats staat. De heffing varieert van € 137 (in Groningen) tot € 358 (in De Marne). In de provincie Groningen bedraagt de gemiddelde heffing € 235; de rioolheffing van de gemeente Haren is ten opzichte van het provinciaal gemiddelde relatief laag te noemen, ook na de verhoging van de heffing in 2014 tot € 221.

2.8 Benchmark riolering

In 2010 heeft landelijk een benchmark rioleringszorg plaats gevonden. Centraal in deze benchmark staat hoe de riolering functioneert, hoe het beheer georganiseerd is en hoe de prestaties en ambities van gemeenten aansluiten bij de wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De gemeente Haren gebruikt de uitkomsten van de benchmark om de eigen bedrijfsvoering te verbeteren en verder te optimaliseren. De resultaten hiervan hadden vooral betrekking op de periode daarvoor en zijn als gevolg van de ontwikkelingen van de afgelopen jaren niet meer actueel / relevant.

Gemeente Haren heeft onlangs de gegevens voor de benchmark 2013 aangeleverd. In december 2013 zijn de resultaten van de benchmark landelijk gepubliceerd. Het is te kort dag om die uitkomsten te analyseren en daarbij in dit GRP stil te staan.

2.9 Conclusie

De inspanningen van de afgelopen 10 jaar hebben resultaat opgeleverd; er wordt niet alleen voldaan aan de wettelijke eisen, het stelsel functioneert ook (hydraulisch) naar behoren en er zijn minder noemenswaardige problemen of klachten. Ook de hevige bui die op 19 augustus 2013 over (onder andere) Glimmen trok heeft niet voor veel problemen gezorgd.

De gemeente Haren heeft het overgrote deel van de geplande onderzoeken, maatregelen en investeringen uitgevoerd. Als gevolg van het 'werk met werk maken' wordt dikwijls geschoven met het jaar van uitvoering van maatregelen. Door te schuiven kunnen projecten doelmatiger, slimmer en (daardoor) goedkoper uitgevoerd worden.

3 BELEIDSKADER

3.1 Verbreding van de zorgtaken en verbrede rioolheffing

In 2008 is de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken ingevoerd (in 2009 opgegaan in de Waterwet, zie 3.2). Daarmee is een aantal wetten gewijzigd of aangevuld, waaronder de wet Milieubeheer, de Gemeentewet en de Wet op de Waterhuishouding. De zorgplichten van de gemeente zijn daardoor verbreed en uitgewerkt. De zorgtaken zijn:

1. **Afvalwater.** De doelmatige inzameling en het transport van het stedelijke afvalwater (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, eventueel gemengd met hemelwater en/of grondwater), dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen;
2. **Hemelwater.** De doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
3. **Grondwater.** Het in openbaar gebied treffen van doelmatige maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken.

De Waterwet (Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken) voorziet in een gewijzigd bekostigingssysteem: de verbrede rioolheffing. Onder de verbrede rioolheffing kunnen naast kosten gemoeid met de aanleg en het beheer van voorzieningen voor stedelijk afvalwater, ook kosten worden ondergebracht voor de aanleg en het beheer van voorzieningen voor hemelwater en grondwater.

De rioolheffing is een belasting. Dat betekent dat het verband tussen het directe belang van de betalers en de gemeentelijke voorzieningen is losgelaten. Toch is de rioolheffing daarmee nog niet een 'normale' belasting. Anders dan bij bijvoorbeeld de onroerende-zaakbelasting (OZB) mogen de opbrengsten van de rioolheffing maar aan één doel worden uitgegeven, te weten: de gemeentelijke watertaken.

Gemeenten dienen de invulling van de verbrede zorgtaken en de bekostiging ervan vast te leggen in een verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP).

3.2 Waterwet en vergunningen

De Waterwet is eind 2009 in werking getreden. In bijlage 2 staat welke wetten hiermee geïntegreerd zijn. **Sinds de inwerkingtreding van de Waterwet wordt het lozen van afvalwater op de riolering door provincies en gemeenten mee genomen in de milieuvergunning. Tegelijk zijn veel grondwatertaken van de provincie naar de waterschappen verhuisd.** Door de Waterwet hebben bedrijven voor de vergunningverlening en de handhaving van milieu- en watervergunningen nog maar met één instantie te maken, namelijk provincie of gemeente. Tot nu toe hadden grotere bedrijven voor het afvoeren van afvalwater naar de riolering een Wvo-lozingsvergunning van het waterschap nodig.

In 2011 trad het Besluit lozen buiten inrichtingen in werking. Met dit besluit is de vergunningplicht voor overstorten afgeschaft, daarvoor in de plaats is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) gekomen. De Tweede Kamer heeft bepaald dat overstorten worden uitgezonderd van heffingsbetaling aan het waterschap. De algemene regel is dat een overstort moet zijn opgenomen in het vGRP. Vanuit de rijksoverheid is gekozen om de overstortvergunning te laten vervallen, omdat in het vGRP ook een beoordeling van de milieugevolgen moet plaatsvinden (veelal een link met de toetsing in de BRP-en). In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van alle overstorten en bergbezinkbassins binnen de gemeente Haren.

Voor het milieutechnisch functioneren van het rioolstelsel wordt verwezen naar evaluatie (hoofdstuk 2.3) en de basisrioleringsplannen:

- Haren (2008)
- Glimmen (2013-2014)
- Onnen (2007)
- Noordlaren (2010)

Uit de herberekeningen blijkt dat de stelsels voldoen aan de normen en dat daardoor ook de milieugevolgen van overstorten binnen de geaccepteerde kaders blijven.

Door het inwerking treden van de Waterwet en de **Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)** is de gemeente bevoegd gezag geworden met betrekking tot de indirecte lozingen (uitgezonderd zijn IPPC-bedrijven, hier is de provincie bevoegd gezag). Dit zijn lozingen die niet rechtstreeks (bijvoorbeeld via het riool) op het oppervlaktewater worden geloosd.

3.3 Gemeentelijk beleid

Gemeente Haren heeft in 2007 een waterplan opgesteld. Met betrekking tot het beleid vormt het Regionaal Bestuursakkoord Water het kader voor de waterkwantiteit. Met betrekking tot waterkwaliteit is dit de Kaderrichtlijn Water. De thema's zijn in de verschillende rioleringsplannen toegepast op het gemeentelijke rioolstelsel en het aanwezige oppervlaktewater. Het saneren van overstorten en het afkoppelen van hemelwater draagt bij aan een betere waterkwaliteit. In het waterplan is als maatregel opgenomen om bij rioolrenovaties 50% af te koppelen. Deze maatregel is overgenomen in de rioleringsplannen. Op bijgaande foto is de gerealiseerde afkoppeling van regenwater in Noordlaren te zien.

Het gedachtengoed uit het waterplan is nog altijd actueel, te weten samenwerking op watergebied (op technisch gebied, zoals het project Paterswoldsemeer) en duurzaamheid (afkoppeling).

Het gemeentelijk baggerplan gaat vanaf 2014 in uitvoering. Voor zover de maatregelen betrekken op de zorgplichten, worden de baggerwerkzaamheden gefinancierd vanuit de rioolheffing.

3.4 Overig beleid

Naast de hierboven genoemde beleidskaders is bij het opstellen van het vGRP Haren rekening gehouden met de volgende beleidsstukken, zie bijlage 2:

- Beleidsbrief regenwater en riolering;
- Europese kaderrichtlijn water (KRW);
- 4e nota waterhuishouding;
- Nationaal Waterplan;
- Nationaal Bestuursakkoord Water;
- Beheerplan 2010-2015, Waterschap Hunze en Aa's;
- Notitie Stedelijk Waterbeheer 2011, Waterschap Hunze en Aa's;
- Bestuursakkoord Waterketen;

De doelstelling van het huidige waterbeleid is het creëren van een gezond en veerkrachtig watersysteem en een duurzame waterketen. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat vuil en schoon water zoveel mogelijk gescheiden worden of blijven en dat de voorkeursvolgorde vasthouden-bergen-afvoeren wordt toegepast.

Het Bestuursakkoord Water is een overeenkomst tussen verschillende (overheids)partijen in de watersector om doelmatiger samen te werken. In paragraaf 3.5 staat welke invulling gemeente Haren daaraan geeft.

3.5 Samenwerking in de waterketen

Volgens artikel 3.8 van de Waterwet dragen waterschappen en gemeenten zorg voor de benodigde afstemming van taken en bevoegdheden met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer. In 2011 is in het Bestuursakkoord Water afgesproken om vanaf 2020 jaarlijks € 380 miljoen te besparen in de afvalwaterketen. Hiermee kan een groot deel van de verwachte kostenstijging worden voorkomen.

De gemeente Haren is van mening dat samenwerking essentieel is. Hiermee wordt kennis gedeeld, geld bespaard en wordt met een bredere blik naar vraagstukken en oplossingen gekeken (integrale oplossingen).

Haren participeert op beleidsmatig vlak in de projectgroep samenwerking in de waterketen Groningen-Drenthe. Voorbeelden van samenwerking zijn gemalenbeheer, gezamenlijke, uniforme bestekken en het afstemmen van strategie.

Daarnaast maakt Haren onderdeel uit van de samenwerking in het cluster Garmerwolde. Dit behelst met name samenwerking op technisch vlak tussen Waterschap Hunze en Aa's, Waterschap Noorderzijvest en de gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren.

Een voorbeeld is de afstemming die Haren en Groningen hebben met betrekking tot de looptijd van het GRP (2019). Hierdoor kunnen de volgende GRP-en beter op elkaar aansluiten.

3.6 Consequenties voor de komende planperiode

- In 2011 is het Besluit lozen buiten inrichtingen in werking getreden, waarmee de vergunningplicht voor overstorten afgeschaft en vervangen is door algemene regels wat concreet inhoudt dat een overstort moet zijn opgenomen in het vGRP.
- In de watervisie en het waterplan staan (denk)richtingen en maatregelen die bijdragen aan een gezond en veerkrachtig watersysteem en een duurzame waterketen. Deze maatregelen worden voor zover deze betrekking hebben op de zorgplichten bekostigd uit de rioolheffing. Te denken valt aan de baggerwerkzaamheden.
- Uitgangspunt bij het huidige landelijke waterbeleid is een duurzame waterketen waarin vuil en schoon water zoveel mogelijk gescheiden worden en blijven en de trits vasthouden–bergen-afvoeren van toepassing is;
- Haren zal ook de komende jaren participeren in de verschillende samenwerkingsverbanden.

4 ZORGPLICHT AFVALWATER

4.1 Inleiding zorgplicht afvalwater

De zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater is opgenomen in artikel 10.33 van de Wet milieubeheer (Wm). De gemeente moet al het afvalwater dat binnen de gemeentegrenzen vrijkomt inzamelen en naar een RWZI brengen. Dit kan door middel van riolering, maar er mag ook gekozen worden voor andere passende voorzieningen, zolang het effect maar hetzelfde is. Wanneer het inzamelen en transporteren van afvalwater niet doelmatig is (denk bijvoorbeeld aan het buitengebied), verleent de provincie de gemeente ontheffing voor deze zorgplicht.

Hoofddoel van de zorgplicht voor afvalwater is een goede volksgezondheid, waarbij het de inzet van de gemeente is om deze taak snel en adequaat uit te voeren. Dit betekent dat het grootste deel van de rioleringsactiviteiten bestaat uit het beheer en het onderhoud van het rioolstelsel. Goed beheer en onderhoud voorkomt echter niet dat het rioolwater periodiek kan overstorten op oppervlaktewater en zichtbaar wordt. Hoewel het een fractie is van de totale hoeveelheid afvalwater dat op jaarbasis wordt afgevoerd, krijgen overstortingen (terecht) veel aandacht. De wens is zo min en zo schoon mogelijk rioolwater over te laten storten.

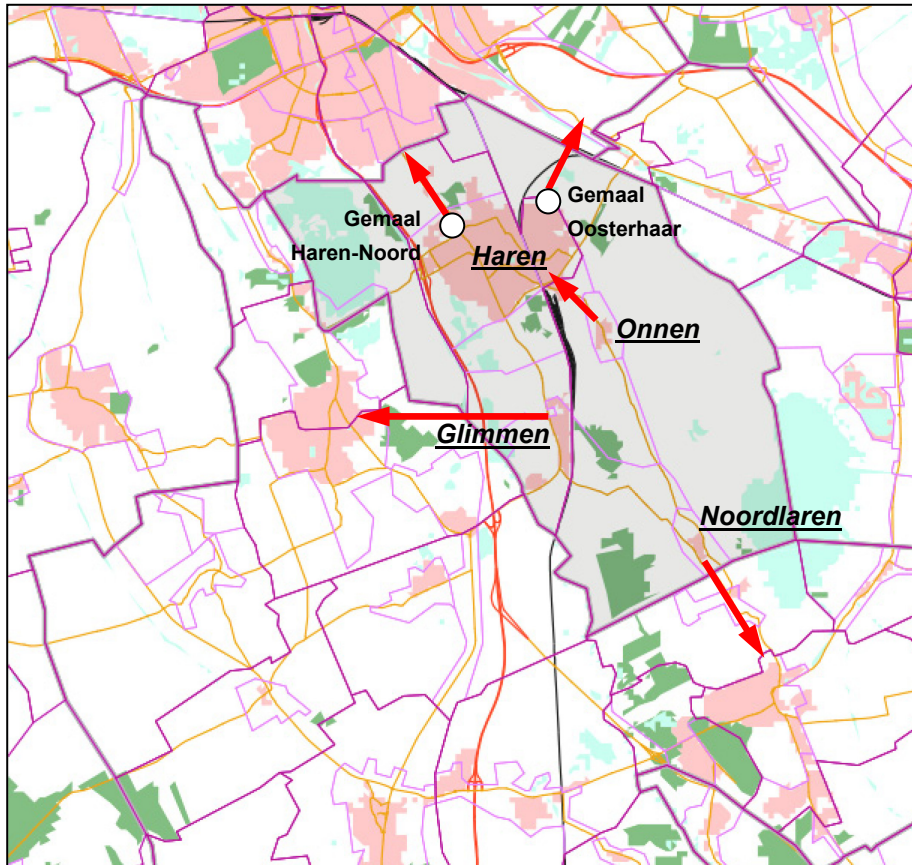
Het beleid voor het afvalwater kent twee pijlers: het verminderen van de vervuiling uit de overstorten en een goed beheer van alle voorzieningen.

4.2 Huidige situatie

4.2.1 Het rioolstelsel anno 2013

Binnen de gemeente Haren liggen de dorpen Glimmen, Haren, Noordlaren en Onnen. Het afvalwater wordt via circa 140 kilometer aan vrijverval en 30 km drukriolering afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). Het afvalwater van de kernen Haren en Onnen wordt via het stelsel van Groningen en het persriool afgevoerd naar RWZI Garmerwolde. Glimmen voert af naar RWZI Eelde en Noordlaren tenslotte voert het afvalwater via een persriool af naar het vrijvervalstelsel van Midlaren (gaat uiteindelijk naar RWZI Foxhol).

Onderstaande afbeelding toont de afvoerrichting (van de afvalwaterriolering) van de verschillende kernen binnen de gemeente Haren.

Afbeelding 4.1: Overzicht Afvoerrichting riolering gemeente Haren

4.2.2 Kenmerken rioolstelsel

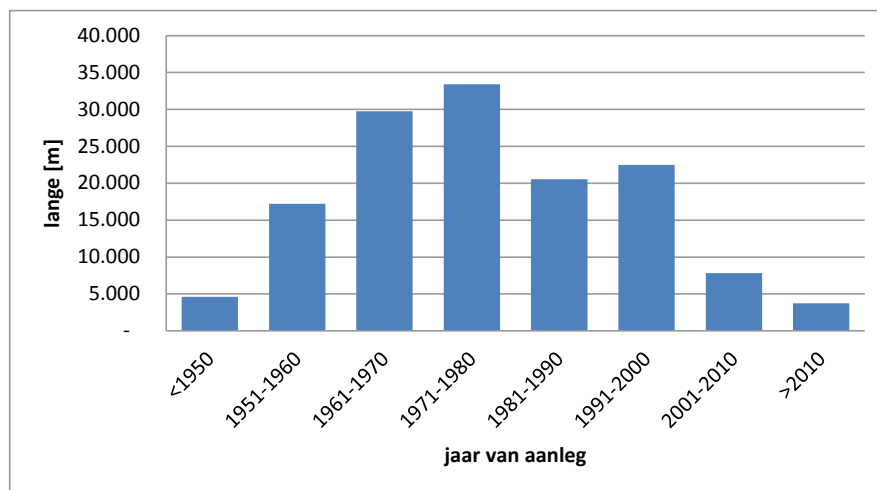
Hieronder zijn een aantal kenmerken van het gemeentelijke rioolstelsel weergegeven:

Tabel 4.1 Kenmerken rioolstelsel

Beschrijving	Totaal per eenheid
- vrijvervalriolering	140 km
- aantal overstorten gemengde stelsel (2 gesaneerd)	22 stuks
- perceelsaansluitingen	8.400 stuks
- gemalen	25 stuks
- persleiding	30 km
- minigemalen	108 stuks
- IBA's	10 stuks
- helofytenfilters	6 stuks
- infiltratiegreppels en wadi's	1 stuks
- bergbezinkvoorzieningen	10 stuks
- straat- en trottoirkolken	8.700 stuks

De oudste vrijverval riolering is begin jaren '20 van de vorige eeuw aangelegd in het kader van de volksgezondheid. Later werd ook milieu(-hygiëne) een belangrijke drijfveer om riolering aan te leggen (denk bijvoorbeeld aan de aansluiting van het buitengebied).

Voor de technische levensduur van de vrijverval riolering wordt dikwijls circa 60 jaar aangehouden. Om een indicatie te krijgen van de ouderdom van het rioolstelsel is in de volgende afbeelding een overzicht gegeven van de leeftijdsopbouw van de vrijverval riolering.

Afbeelding 4.2: Overzicht leeftijdsopbouw vrijverval riolering

Kwaliteit rioolstelsel

Om beter inzicht te krijgen in de specifieke staat van de riolering in de gemeente Haren is een strategisch vervangingsplan opgesteld op basis van de reeds uitgevoerde rioolinspecties.

Uiteraard zijn de uitkomsten van de berekeningen indicatief en dienen deze (mede) om een kostendekkende rioolheffing te bepalen voor de langere termijn. Op basis van rioolinspecties ter plaatse wordt bepaald of vervanging echt noodzakelijk is, of dat de riolering nog in een dusdanig goede staat is dat deze nog een aantal jaren kan blijven liggen (waardoor vervanging bijvoorbeeld mee kan liften met andere ingrepen in de openbare ruimte).

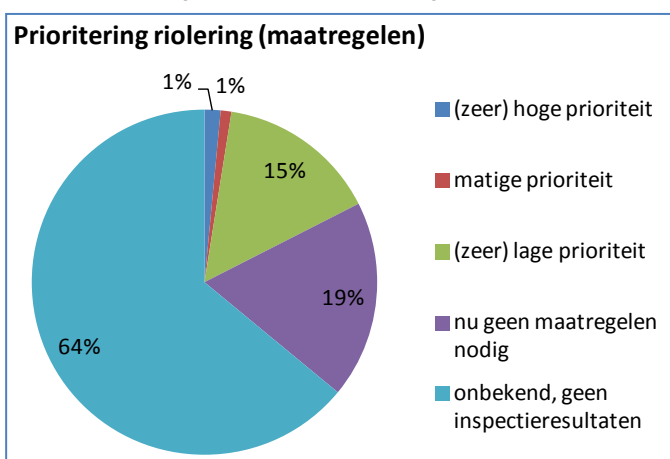
In tabel 4.2 is weergegeven in hoeverre de vrijvervalriolering (gemengd, dwa, hwa, duiker, overstortriool en randvoorziening) in de gemeente Haren recent geïnspecteerd is.

Tabel 4.2 **Overzicht inspecties 2008 t/m maart 2013**

Leeftijd vrijverval riolering	Lengte (meter)	Geïnspecteerd in 2008 t/m 03-2013 (meter)	Percentage geïnspecteerd	Nog te inspecteren (meter)
0-30 (1984 t/m 2013)	52.920	15.453	29%	37.467
30-40 (1983 t/m 1974)	16.655	12.073	72%	4.582
40-50 (1973 t/m 1964)	35.188	4.726	13%	30.462
>50 (1963 en ouder)	35.322	17.989	51%*	17.333
Totaal	140.085	50.241	36%	89.844

* de afgelopen jaren is een grote slag gemaakt om het percentage geïnspecteerde oude riolen te vergroten. De reden dat nog niet alle oude riolen geïnspecteerd zijn, is dat ook jongere belangrijke riolen geïnspecteerd moesten worden en riolen in gebieden waar vervanging mogelijk mee kon liften met andere ingrepen in de openbare ruimte.

De kwaliteit van de geïnspecteerde riolering is over het algemeen goed te noemen. Slechts 1% van de strengen heeft een (zeer) hoge prioriteit om deze te vervangen, dan wel te herstellen (reparatie, relinen). Onderstaande figuur toont de prioritering.

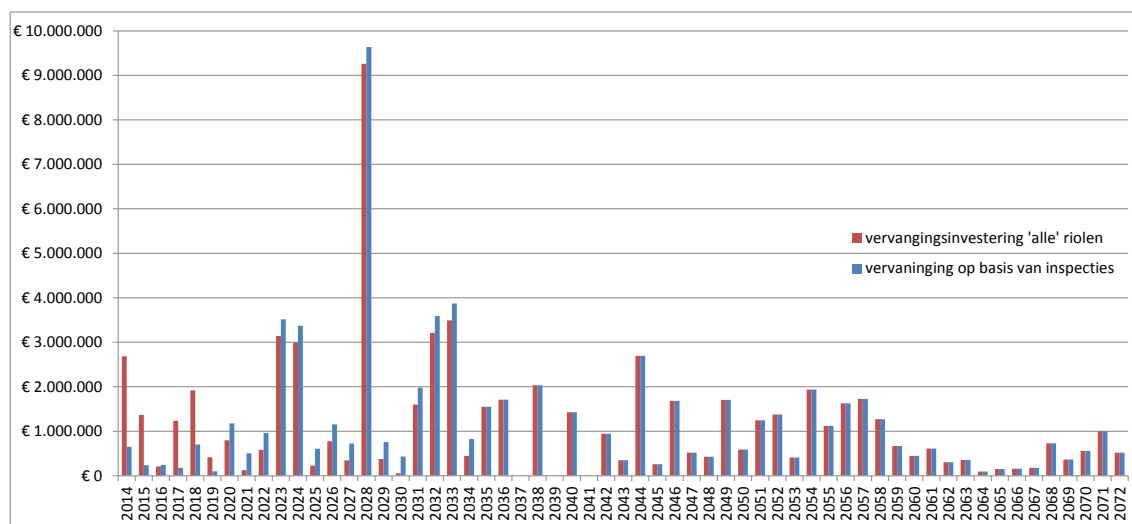
Wij zetten de komende jaren in om het percentage 'onbekend' verder terug te brengen, zie hoofdstuk 4.4 inspectiestrategie. Het doel is niet om álle riolen te inspecteren, maar om een betrouwbaar beeld van de staat van de riolering te hebben, op basis waarvan een gedegen vervangingsplan opgesteld kan worden. Hiertoe achten wij het essentieel dat de kwaliteit van alle oude riolen inzichtelijk is (komende jaren

afroonden inspecties van alle riolen ouder dan 50 jaar), daarnaast moet een globaal beeld aanwezig zijn van de jongere buizen (vanaf 30 jaar).

In bijlage 8 is het rapport 'Integrale risicogestuurde rioolbeheerplanning gemeente Haren' opgenomen. In de rapportage is vermeld dat op basis van de daadwerkelijk uitgevoerde rioolinspecties de komende jaren voor gemiddeld € 200 duizend aan vrijvervalriolering vervangen dient te worden, zie de blauwe staven in onderstaande figuur.

Wanneer ook de niet geïnspecteerde riolen meegenomen worden in de beoordeling (op basis van leeftijd), is een veel hoger budget nodig, te weten de komende planperiode € 1 miljoen per jaar en € 2,6 miljoen aan riolen die (enkel) op basis van leeftijd al vervangen hadden moeten zijn, zie de rode kolommen in de figuur.

Het is niet realistisch dat alle oude riolen die nog niet geïnspecteerd zijn direct vervangen moeten worden. Om deze reden wordt uitgegaan van de concrete vervangingen op basis van inspecties, aangevuld met een post 'onvoorzien' voor vervangingen die aan het licht komen tijdens de inspecties die de komende jaren uitgevoerd worden bij oude riolen, zie Strategie (hoofdstuk 4.4).

Op basis van de inspecties blijkt dat een deel van de riolen langer dan 60 jaar mee kan. In het vorige GRP is rekening gehouden met een theoretische levensduur van 60 jaar, waardoor bijvoorbeeld alle riolering in de wijk Oosterhaar de komende jaren vervangen zou moeten worden. In de praktijk blijkt het merendeel van deze riolering nog in (redelijk) goede staat te verkeren en hoeft deze nog niet vervangen te worden. Dit leidt enerzijds tot minder vervangingsinvesteringen op de korte termijn en anderzijds tot een betere spreiding van de investeringen. De resultaten zijn gebaseerd op de resultaten van een monitoringsperiode van 5 jaar. Dat genoemde riolering langer dan 60 jaar mee kan, leidt voorsnog niet tot het verlengen van de economische afschrijvingstermijn van alle riolering. Hiervoor is de monitoringsperiode te kort en (daardoor) de risico's te groot.

4.2.3 Riolering buitengebied

Alle percelen in het buitengebied zijn aangesloten op drukriolering of voorzien van een IBA of helofytenfilter. Het druk- en persleidingensysteem bestaat uit circa 30 km riolering. De gemeente Haren beschikt over 108 minigemalen, 10 IBA's en 6 helofytenfilters.

Drukriolering wordt ook in de vervangingsplanning meegenomen, waarbij de theoretische levensduur gesteld is op 60 jaar. De eerste vervanging van drukriolering is voorzien in 2040 (aanlegperiode 1980 – 1986).

4.2.4 Overleg en afstemming

Periodiek wordt regulier overleg gevoerd met Waterschap Hunze en Aa's en de Provincie Groningen over de voortgang van de geplande projecten en invulling van beleid.

Met buurgemeenten en andere waterpartners wordt in het kader van samenwerking (technisch en beleidsmatig) afgestemd, zie hoofdstuk 3.5. De samenwerking zal de komende jaren nog verder geïntensiveerd worden, met als doel: verminderen van de kwetsbaarheid, doelmatigheid en besparen.

Intern vindt er binnen de gemeente goede afstemming plaats tussen de verschillende (vak)disciplines. De meest sprekende voorbeelden zijn het afstemmen van reconstructies met rioolvervanging en afkoppeling en groot onderhoud aan wegen met rioolvervanging. Werk met werk maken, waardoor meer mogelijk is dan wanneer projecten autonoom opgepakt en uitgevoerd worden. Sterker:

Voorliggend vGRP is nauw verbonden met het Wegenbeleidsplan. In de ramingen is al rekening gehouden met een gelijktijdige uitvoering van werkzaamheden.

4.3 Gewenste situatie

In bijlage 6 zijn de doelen en functionele eisen ten aanzien van de rioleringszorg weergegeven. Veel van de doelen (en daaraan gerelateerde functionele eisen) worden bereikt wanneer de huidige werkwijze wordt gecontinueerd. Op een aantal aspecten is een extra inspanning vereist of gewenst. Hierop zullen we de komende jaren inzetten. Voor de doelen ten aanzien van de hemelwater- en grondwaterzorgplicht wordt verwezen naar de twee volgende hoofdstukken.

Bestaande stelsel bebouwd gebied

De komende periode staat in het teken van het verbeteren van het inzicht in de kwaliteit van de riolering (doel 4.2); alle oude riolen zullen geïnspecteerd zijn. Daarnaast is het doel om op basis van dit inzicht gericht beheer en onderhoud uit te voeren en toe te kunnen groeien naar een situatie waarbij voor meerdere jaren bekend is welke riolen vervangen moeten worden en welke disciplines daarbij aan kunnen sluiten. Hierdoor kan nog gericht werk met werk gemaakt worden.

Nieuwbouw

Bij nieuwbouwlocaties (in- en uitbreidingslocaties) wordt het stedelijk afvalwater en hemelwater gescheiden. Het vuilwater wordt ingezameld en getransporteerd naar de RWZI, terwijl het schone hemelwater zoveel mogelijk binnen de plangrens wordt opgevangen ter infiltratie of afgevoerd wordt naar oppervlaktewater (conform de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren'). Het gehele rioleringsplan van DHE is op deze wijze opgesteld.

Nieuwe bebouwing in het buitengebied mag, net als bestaande bebouwing, alleen afvalwater en dus geen hemelwater lozen. De particulier /ontwikkelaar betaalt de werkelijke aansluitkosten.

Zowel voor nieuwbouw als voor bestaande bouw geldt dat de percelen waar afvalwater vrijkomt aangesloten dienen te zijn op de riolering, tenzij lokale behandeling doelmatiger is (doel 1.3)

Pompen en gemalen

De wens bestaat om ieder jaar een constant budget beschikbaar te stellen voor de vervanging van pompen en gemalen. In het GRP 2010-2014 was het budget (globaal) bepaald op basis van het

realisatiejaar van het gemaal en de technische afschrijvingstermijnen van de verschillende onderdelen. In de praktijk blijkt dat er ieder jaar grofweg evenveel vervangingen plaatsvinden.

4.4 Strategie

Bestaand stelsel bebouwd gebied

Rioolinspectie

Wij ronden de komende jaren de inhaalslag af met betrekking tot het reinigen en inspecteren van het (vrijverval) rioolstelsel. In 2014 is 10 km grote buizen naar gemalen en andere specifieke riolen geïnspecteerd, waardoor de focus in de planperiode op de oude riolen kan komen te liggen.

In de periode 2015 tot en met 2018 wordt gemiddeld 5 à 5,5 kilometer riool gereinigd en geïnspecteerd. Met deze snelheid is na 2018 de kwaliteit van alle riolen met een ouderdom van meer dan 50 jaar in beeld. Vervolgens is vanaf 2019 de riolering met een leeftijd van 30 tot 50 jaar aan de beurt. Na 2025 zal de kwaliteit van deze categorie ook volledig in beeld zijn.

Vanaf 2026 kan dan de uiteindelijke strategie gevolgd worden te weten: eens in de 15 jaar alle riolen met een ouderdom van 30 jaar en ouder inspecteren.

Bovenstaande strategie is in de volgende tabel samengevat:

Jaar	Strategie	Kosten per jaar (afgerond)
2015	4.900 meter riolen ouder dan 60 jaar (à € 7,00 per m1)	€ 34.300
2016-2018	Per jaar 5.500 m (4.150 m riolen 50 - 60 jaar en overig onvoorzien) à € 4,50/m1 ⁽²⁾	€ 25.000
2019-2025	Per jaar 5.850 m (riolen 30 - 50 jaar) à € 4,50/m1	€ 26.500
Vanaf 2026	Structureel ca 5.800 m (lagere eenheidsprijs) Eens in de 15 jaar alle riolen ouder dan 30 jaar reinigen en inspecteren	€ 25.000

Tevens wordt er jaarlijks een 'calamiteitenbudget' opgenomen voor extra kosten als gevolg van incidenten, extreme vervuiling o.i.d.

In vergelijking met de afgelopen jaren is dit grofweg een halvering van het benodigde inspectiebudget (was € 54 duizend per jaar).

Riolvervanging en reparaties

Los van de in de op basis van reeds uitgevoerde inspecties bekende riolvervangingen (zie figuur in hoofdstuk 4.2.2) zullen de inspecties van de oude riolen aanleiding geven tot (spoed)vervangingen. In het GRP wordt hiermee rekening gehouden door jaarlijks gemiddeld € 550 duizend te 'reserveren' voor onvoorziene vervangingen (dit zijn met name riolen die op basis van leeftijd al aan vervanging toe zijn, maar pas daadwerkelijk vervangen worden wanneer dat kwalitatief ook nodig is). Dit bedrag wordt door de afdeling (gezien de uitgevoerde werken in de afgelopen jaren), als reëel geacht.

Jaar	Op basis van inspecties	Onvoorzien (uit nieuwe inspecties, meeliften)*	Totaal
2015	€ 135.160	€ 600.000	€ 735.160
2016	€ 141.760	€ 600.000	€ 741.760
2017	€ 74.640	€ 650.000	€ 724.640
2018	€ 603.672	€ 100.000	€ 703.672
2019	€ 0	€ 750.000	€ 750.000
totaal	€ 955.232	€ 2.700.000 *	€ 3.655.232

⁽²⁾ = reiniging en inspectie € 3,00 per m1, stortkosten € 0,60 en onvoorzien 25% opslag

* reëel bedrag (realiseerbaar) en gebaseerd op ouderdom riolering: circa 50% van de riolen die op basis van leeftijd vervangen dient te worden voor 2020 (circa 5,5 km op 11,5 km aanvullend te vervangen riolering ouder dan 60 jaar). Opgemerkt wordt dat de kosten (eenheidsprijzen) gebaseerd zijn op gelijktijdige uitvoering van rioolvervanging en wegconstructie / groot onderhoud wegen. Handhaving van het huidige niveau wat betreft wegonderhoud is een voorwaarde voor de haalbaarheid. Het toerekenen van extra kosten aan de riolering (terwijl weg ook aan vervanging toe is) mag niet en is met voorgestelde ontwikkeling van de rioolheffing ook niet haalbaar. Wanneer riolering vervangen wordt, wordt er indien dit doelmatig is, ook afgekoppeld. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 5.4.1.

Tevens worden, aanvullend op bovenstaande bedragen, in 2015 en 2018 respectievelijk de uit het vorige GRP doorgeschoven projecten in de Nieuwe Stationsweg (€ 160 duizend) en Nesciolaan (€ 343,5 duizend) uitgevoerd.

Daarnaast zijn er reparaties voorzien (volgend uit de inspecties) en zullen er aanvullende reparaties aan het licht komen als gevolg van de inspectie-inhaalslag. Voor 2015 en 2016 zijn deze kosten bekend, te weten respectievelijk € 10.500 en € 25.500. Voor de jaren 2017 – 2020 worden deze geraamd op € 15 duizend per jaar. De kosten kunnen gedekt worden uit het huidige budget voor reparaties, vallend onder de exploitatie.

Pompen en gemalen

Vanaf 2015 wordt er jaarlijks een budget van € 70 duizend beschikbaar gesteld voor de vervanging van pompen en gemalen. Het betreft zowel de vervanging van mechanisch/elektrische onderdelen als bouwkundig. De investering wordt economisch over 15 jaar afgeschreven. Dit komt goed overeen met de veronderstelde technische levensduur van minimaal 15 tot 20 jaar.

Onderzoeken en plannen

Tijdens de looptijd van dit GRP worden onderzoeken uitgevoerd om het inzicht in de omvang, ligging van en het functioneren van de systeemonderdelen (assets) te vergroten en vast te leggen hoe te handelen bij incidenten of rampen.

- Onderzoek ligging hoofdpersriolen
- Opstellen rioleringsbeheerplan

4.5 Samenvatting maatregelen afvalwater

- Rioolreiniging en inspectie inhaalslag
- Calamiteitenbudget reiniging en inspectie
- Rioolvervanging op basis van kwaliteit
- Uitgestelde investeringen:
 - o Nieuwe Stationsweg (2015)
 - o Nesciolaan (2018)
- Reparaties aan vrijvervalriolering
- Vervanging pompen en gemalen
- Onderzoek ligging hoofdpersriolen
- Opstellen rioleringsbeheerplan

5 ZORGPLICHT HEMELWATER

5.1 Inleiding zorgplicht hemelwater

De nieuwe wetgeving geeft gemeenten een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van het hemelwater dat perceeleigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken. In de oude wetgeving was de gemeente ook al impliciet voor hemelwaterinzameling verantwoordelijk. De zorgplicht legt de nadruk op de verantwoordelijkheid van de perceel eigenaar om het hemelwater zoveel mogelijk zelf te verwerken.

Nadat het hemelwater door de gemeente is ontvangen, is het aan de gemeente om te bepalen hoe het hemelwater wordt verwerkt. Voorbeelden zijn: bergen, transporteren, nuttig toepassen, terugbrengen in bodem of oppervlaktewater of afvoeren naar een zuiveringsinrichting. Bij hemelwater geldt dat lokale lozing van hemelwater in het milieu (al dan niet via een gemeentelijk hemelwatersysteem) de voorkeur geniet boven lozing op een gemengd stelsel. Uiteraard is samenspraak met de waterpartners onontbeerlijk.

In bestaand bebouwd gebied zijn de mogelijkheden voor perceeleigenaren om zelf het hemelwater te verwerken vaak niet aanwezig. Bijvoorbeeld omdat er geen oppervlaktewater is of de infiltratiemogelijkheden (ruimte) en –capaciteit beperkt zijn. In deze situaties zal het vaak niet redelijk zijn om van de particulier te verlangen zelf het hemelwater te verwerken. Daarnaast is in een bestaande wijk vaak een gemengd stelsel aanwezig. Het is dan ook niet redelijk om bij bestaande bebouwing aan de perceeleigenaar te vragen het afvalwater en hemelwater gescheiden aan te bieden, zonder dat er bouwkundige ingrepen aan deze woning plaats vinden.

Bij nieuwbouwwijken en inbreidingen is het wel mogelijk om gescheiden te leveren of naar oppervlaktewater af te voeren en binnen het plangebied te bergen.

In 2012 heeft gemeente Haren beleid opgesteld voor hemelwater als verbredingsmodule van het GRP. Dit beleid is opgenomen in dit hoofdstuk.

5.2 Huidige situatie

Wij zetten sterk in op afkoppelen. De redenen zijn dat de afkoppeling van verhard oppervlak enerzijds leidt tot emissiereductie (minder overstortingen uit het gemengde stelsel bij hevige neerslag) en anderzijds dat door de aanleg van gescheiden stelsels meer en meer een robuust systeem gerealiseerd wordt dat beter bestand is tegen (extremen als gevolg van) klimaatverandering.

Wij onderzoeken bij ieder rioolvervangingsproject de mogelijkheid van afkoppeling, daarnaast kijkt de afdeling vergunningverlening en handhaving standaard naar de afkoppelmogelijkheden bij nieuwbouw (de voorwaarden staan omschreven in de bouwvergunning).

5.3 Toetsing huidige situatie aan doelen

Voor de hemelwaterzorgplicht streeft de gemeente Haren de volgende **doelen** na (zie voor de nummering bijlage 6):

- 1.2. De instroom van schoon regenwater in de riolering waar mogelijk voorkomen of beperken.
- 2.1. De afvoer capaciteit van het stelsel moet voldoende zijn om wateroverlast te voorkomen, uitgezonderd in buitengewone situaties en omstandigheden.

- 3.1. De vuilemissie door lozingen van regenwater op oppervlaktewater of bodem dient beperkt te zijn en mag de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater niet doen verslechteren.
- 4.1. De gebruikers en knelpunten van de riolering dienen bekend te zijn en ongewenste lozingen dienen te worden voorkomen.

5.3.1 Regels, toezicht en stimuleren goed gebruik

1.2. De instroom van schoon regenwater in de riolering waar mogelijk voorkomen of beperken.

4.1. De gebruikers en knelpunten van de riolering dienen bekend te zijn en ongewenste lozingen dienen te worden voorkomen

Voor de lozingen van regenwater heeft de gemeente de mogelijkheid om per verordening regels en/of een termijn te stellen aan de aanbieder ervan. Gemeenten kunnen regels stellen vanuit het belang van de bodemkwaliteit of de goede werking van de gemeentelijke stelsels ter inzameling van afval- en hemelwater. De gemeente mag ook een termijn stellen waarbinnen perceelseigenaren lozing van hemelwater op een gemeentelijk systeem moeten beëindigen. Hierdoor ontstaat een duidelijke koppeling tussen het GRP en de milieuvergunningverlening en –handhaving.

De aansluitvergunning en de lozingsvergunning zijn vigerend. De lozingsvergunning komt te vervallen op basis van het Besluit Lozen Buiten Inrichtingen (Blbi). De waterschappen zien deze vergunningen graag vervangen worden door een Afvalwaterakkoord. De waterschappen hebben hierin de trekkersrol.

Vergunningplichtige bedrijfsmatige afvalwaterlozingen worden periodiek gecontroleerd. Dit beleid wordt de komende jaren voortgezet. Alle nieuwe aansluitingen worden gemaakt door of namens de gemeente. Goed gebruik van de gemeentelijke riolering wordt de komende jaren verder gestimuleerd door het periodiek voorlichten van bewoners.

Besloten is dat particulieren financieel gestimuleerd worden om zelf af te koppelen. Vanaf 2013 wordt via de afdeling communicatie naar buiten getreden. De aanschaf van een regenton door particulieren wordt financieel gestimuleerd door een deel van de aanschafkosten te retourneren. Dit bevordert de bewustwording van de inwoners.

Daarnaast adviseren wij inwoners die af willen koppelen. Desgevraagd wordt samen besproken welke voorziening en methode het meest geschikt is bij het betreffende perceel. Met betrekking tot de advisering ligt de gemeente op koers. De regentonnenactie is in 2013 gestart en zal in 2014 doorlopen.

5.3.2 Hemelwateroverlast

2.1. De afvoercapaciteit van het stelsel moet voldoende zijn om wateroverlast te voorkomen, uitgezonderd in buitengewone situaties en omstandigheden.

In dit vGRP zijn de functionele eisen aan de afvoercapaciteit van de riolering verder uitgewerkt. De normen zijn daarmee vastgelegd.

De laatste hydraulische berekeningen van het gemengde rioelstelsel zijn voor Haren in 2008 uitgevoerd. Het BRP van Glimmen dateert van 1997 en wordt/is in 2014 geheel geactualiseerd. In 2011 is gerekend aan de riolering van de Lutsborgsweg en omstreken in verband met wateroverlast.

In dit vGRP zijn de normen vastgelegd en de definities gegeven van wateroverlast en –hinder.

De theoretische toetsing in de BRP's laten zien dat er bij zware buien knelpunten zijn wat betreft water op straat. Uit de praktijk blijkt dat dit zelden optreedt. Er zijn relatief weinig meldingen ten aanzien van

hemelwateroverlast. Op bekende locaties met waterhinder worden maatregelen getroffen wanneer er meegelift kan worden met andere ingrepen in de openbare ruimte. Op locaties waar wateroverlast voorkomt wordt nader onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaak hiervan. Aan de hand van de uitkomsten wordt bepaald welke maatregelen door wie (op welke termijn) uitgevoerd kunnen worden om de overlast op te lossen of te beperken.

5.3.3 Hemelwater bij nieuwbouw

1.2. De instroom van schoon regenwater in de riolering waar mogelijk voorkomen of beperken.

3.1. De vuilemissie door lozingen van regenwater op oppervlaktewater of bodem dient beperkt te zijn en mag de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater niet doen verslechteren.

Bij nieuwbouwlocaties (in- en uitbreidingslocaties) en bij grote herinrichting van de openbare ruimte, wordt het stedelijk afvalwater en hemelwater gescheiden. Het vuilwater wordt ingezameld en getransporteerd naar de RWZI, terwijl het schone hemelwater zoveel mogelijk op eigen terrein wordt geïnfiltreerd. Als dit niet mogelijk is, wordt het afgevoerd naar een infiltratievoorziening of oppervlaktewater (conform de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren').

In de Bouwverordening van de gemeente Haren is opgenomen dat bij nieuwbouw daar waar mogelijk het hemelwater binnen de perceelsgrens geïnfiltreerd dient te worden (artikel 2.7.5, lid 2, sub b). Wanneer aantoonbaar wordt gemaakt dat infiltratie niet mogelijk is, worden passende maatregelen getroffen en mag de perceeleigenaar het regenwater gescheiden aanbieden aan het gemeentelijk rioolstelsel. In volgorde van voorkeur, combinaties zijn mogelijk:

1. Buizenstelsel voor droogweerafvoer, regenwater infiltreren op eigen grond of/ en afvloeien en opvangen via openbare grond (goten, greppels, wadi's). Bij afkoppelen bij voorkeur het regenwater zichtbaar afvoeren.
2. Gescheiden systeem met centrale infiltratie;
3. Verbeterd gescheiden systeem met afvoer van 1 mm (= 0,1 p.o.c.) regen via droogweerafvoer;
4. Gemengd stelsel (in incidentele gevallen bij kleine inbreidingen).

Bij afkoppeling van bestaande oppervlakken vindt er altijd een afweging plaats of de verharding uit milieuhygiënisch oogpunt afgekoppeld kan worden of niet.

5.4 Strategie

5.4.1 Voortzetten hemelwaterbeleid bestaande bebouwing

De strategie ten aanzien van afkoppeling is de volgende: het 'toewerken' naar een robuust systeem dat beter bestand is tegen de effecten van klimaatverandering. Het beoogde effect op de langere termijn is dat water op straat 'schoon' water betreft.

Het huidige hemelwaterbeleid bij bestaande bebouwing wordt hiertoe de komende jaren voortgezet. Het streven is dat op de lange termijn 50% van het verhard oppervlak van de gemengde riolering is afgekoppeld.

Een groot deel van de afkoppeling wordt bereikt door autonome ontwikkelingen, zoals herinrichting, waarbij een groot deel van de afstromende oppervlakken in de nieuwe situatie niet langer op de riolering zijn aangesloten.

Daarnaast willen wij de gestelde ambitie bereiken door mee te liften met groot onderhoud aan wegen of wegreconstructies, herinrichtingen en/of rioolvervanging.

De verwachting is dat de afkoppelambitie in circa 60 jaar gerealiseerd kan worden (globaal de cyclus van vervanging vrijvervalriolering).

Afweging

In principe wordt alle straten afgekoppeld. Er wordt gekeken of de straat zelf veel of weinig vervuiling met zich mee brengt. Bij veel vervuiling op het wegdek wordt deze straat niet afgekoppeld maar de woningen wel mits de dakgoten niet vervuult zijn (uitloging). Bij een rioolreconstructie waar de locatie niet aan oppervlaktewater grenst of geen aansluitende RWA (uitlegger) ligt, wordt er wel afkoppelt en een RWA riool aangelegd. Dit RWA riool wordt dan tijdelijk aangesloten op het gemengde riool met de bedoeling dat het tussenliggende rioleringsgebied in de toekomst ook wordt voorzien van een RWA riool.

Mits de bewoners mee willen werken, koppelen we aanliggende bestaande woningen meestal aan de voorkant af. Hierbij wordt gekeken of het af te koppelen gedeelte in verhouding tot

het afgekoppelde vierkante meters geen hoge aanlegkosten met zich mee brengt. Bij bestaande woningen koppelen we meestal de achterzijde van de woning niet af omdat dit enerzijds erg kostbaar is en anderzijds de kans aanwezig is dat er later foutief (op) aangesloten wordt.

In nieuwbouwwijken waar een RWA en apart DWA riool ligt, worden alle straten en woningen volledig afgekoppeld. Er wordt altijd overwogen om woningen op nabij gelegen sloten af te koppelen.

Het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde riolering heeft de volgende voordelen:

- Reductie van het overstortende volume, als gevolg van scheiding hemelwater en afvalwater, waardoor de waterkwaliteit verbetert;
- Minder afvoer van relatief schoon hemelwater naar de RWZI, wat de effectiviteit van de RWZI verhoogt. Al het water dat schoner is dan het effluent van de zuivering moet, vanuit het oogpunt van duurzaamheid, niet worden afgevoerd naar die zuivering, omdat het dan vuiler het afvalwatersysteem verlaat dan dat het erin gekomen was;
- Het bestaande rioolstelsel wordt hydraulisch minder belast, waardoor gebieden met een verhoogde kans op 'water-op-straat' worden ontlast en op de verwachte klimaatverandering wordt geanticipeerd.

5.4.2 Voortzetten hemelwaterbeleid bij nieuwbouw

Bij nieuwbouwlocaties (in- en uitbreidingslocaties) wordt het stedelijk afvalwater en hemelwater gescheiden. Het vuilwater wordt ingezameld en getransporteerd naar de RWZI, terwijl het schone hemelwater zoveel mogelijk op eigen terrein wordt geïnfilteerd (zie hoofdstuk 5.3.3). Wanneer aantoonbaar wordt gemaakt dat infiltratie niet mogelijk is, worden passende maatregelen getroffen en mag de perceeleeigenaar het regenwater gescheiden aanbieden aan het gemeentelijk rioolstelsel waarbij de voorkeursvolgorde wordt gehanteerd.

Het huidige beleid bij nieuwbouw is dat de particulier het vrijkomende hemelwater binnen de perceelsgrens infiltreert, tenzij dit pertinent niet mogelijk is.

5.4.3 Verbeteren inzicht in afvoercapaciteit

Klimaatverandering

Het KNMI stelt dat Nederland als gevolg van het broeikas-effect warmer is geworden en met meer hevige regenval te maken heeft gekregen. De zomers worden natter en de (onweers)buien heviger.

Het beleid van Haren is erop gericht dat het hemelwater dat in het stedelijk gebied valt, zo min mogelijk wateroverlast veroorzaakt. Onder wateroverlast wordt verstaan: economische schade, (verkeers)onveiligheid, verminderde leefbaarheid en verminderde volksgezondheid.

Allereerst moet duidelijk zijn wat wij onder wateroverlast verstaan (onderscheid in wateroverlast en waterhinder). De afvoercapaciteit van rioolstelsels is en blijft beperkt, waardoor water-op-straat tijdens hevige neerslag onvermijdelijk is.

(Regen)water op straat bij zeer zware buien is (zelfs) een van de ontwerpcriteria bij nieuwe regenwaterstelsels. Er zijn twee gradaties, te weten **waterhinder** en **wateroverlast**.

Waterhinder

Waterhinder is minder ernstig dan wateroverlast. Wij vinden dat waterhinder binnen zekere grenzen acceptabel is.

Waterhinder

Waterhinder leidt **niet** tot schade (materieel of immaterieel) en is, mede gezien de klimaatverandering, periodiek acceptabel.

Voorbeelden van hinder zijn water tussen de trottoirbanden (dat slechts in beperkte mate stinkt en/of geen of in beperkte mate verontreinigingen achterlaat), ondergelopen achterpaden of tuinen.

Dit kan overlast worden wanneer de hinder meerdere uren aanhoudt.

Wateroverlast

Wateroverlast daarentegen is wél ernstig. Onder wateroverlast wordt verstaan: economische schade, (verkeers)onveiligheid, verminderde leefbaarheid en verminderde volksgezondheid.

Wij spreken van **wateroverlast** indien:

- regen- en/of afvalwater afkomstig uit een gemengd rioolstelsel of hemelwaterstelsel langer dan 4 uur op straat staat óf indien dit in ernstige mate stinkt en / of er veel verontreinigingen in aanwezig zijn (volksgezondheidsrisico).
- water via de straat huizen of gebouwen instroomt;
- water overloopt uit toiletten (bij gemengde stelsels);
- water verkeersaders en doorgaande (ontsluitings)wegen en tunnels gedurende meer dan twee uur blokkeert;
- water langer dan 4 uur hinder oplevert voor het verkeer (gemotoriseerd, fietsers en voetgangers).
- water langer dan 4 uur in een tuin staat en dit afkomstig is uit het rioleringsstelsel.

Vaak is water op straat kortdurend van aard en leidt dit niet tot noemenswaardige hinder of schade. Bewoners accepteren water-op-straat wanneer het extreem regent of geregend heeft en dit incidenteel vóórkomt, maar de acceptatie is aan grenzen gebonden. Waar deze grens ligt en in welke gevallen er sprake is van hinder of overlast hangt enerzijds af van de frequentie en locatie van water op straat en anderzijds van de gevolgen.

Los daarvan moeten bewoners (leren) accepteren dat er als gevolg van klimaatverandering vaker sprake kan zijn van hevige neerslag en dus ook van water-op-straat. Dit geldt niet alleen voor Haren maar in zijn algemeenheid voor heel Nederland.

De gemeente Haren is van mening dat waterhinder periodiek op kan treden. Wateroverlast dient zoveel mogelijk voorkómen te worden. **Bij Bui 08** (standaard neerslaggebeurtenis met omvang van 19,8 mm in 60 minuten en een herhalingstijd van 1 keer per 2 jaar) **mag géén wateroverlast optreden**.

Wij willen meer inzicht in het watersysteem ter plaatse van de omgeving Maarholt. We gaan een regenwaterstructuurplan opstellen om het benodigde inzicht in het hydraulisch functioneren te verkrijgen en vast te leggen hoe er met het hemelwater van in de toekomst af te koppelen oppervlakken omgegaan wordt.

Ook het gedeelte Meerweg tussen de A-28 en de Nesciolaan gaan we hydraulisch doorrekenen. Dit op zichzelf staand stukje rioolstelsel (een zogenaamd “absoluut stelsel”) functioneert niet naar behoren. Dit zal in 2014 al plaatsvinden.

5.5 Afkoppeling

Haren koppelt af indien dit doelmatig is (technisch en financieel). In de financiële berekeningen van het kostendekkingsplan, onderdeel uitmakend van dit GRP, is rekening gehouden met 50% afkoppeling. Met andere woorden voor iedere kilometer riool dat vervangen wordt, zal bij 500 meter daadwerkelijk afgekoppeld worden.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd: afkoppeling kost € 20 per m² op een totaal af te koppelen oppervlak van 65 hectare. Deze doelstelling wordt gerealiseerd over 50% van de lengte van het stelsel (totaal 140 km). Dit leidt tot een eenheidsprijs van circa € 185 per m¹ te vervangen riool. Voor de rioolvervangings wordt verwezen naar hoofdstuk 4.4.

In de planperiode van dit GRP is middels deze rekenmethodiek jaarlijks gemiddeld een afkoppelbudget van € 150 duizend beschikbaar.

Daarnaast is er jaarlijks een stimuleringsbudget van € 5 duizend beschikbaar (in de periode 2015-2019) voor de aanschaf van een regenton door particulieren.

5.6 Samenvatting maatregelen hemelwater

- Afkoppeling bij rioolvervangings en andere ingrepen in de openbare ruimte: € 150 duizend per jaar (gemiddeld)
- Bijdrage in regentonnenactie particulieren: € 5 duizend per jaar
- BRP-en periodiek actualiseren (10-jaarlijks, tenzij eerder noodzakelijk)
- Communicatie omtrent hemelwater, etc (doorlopend)
- Opstellen regenwaterstructuurplan Maarholt

6 ZORGPLICHT GRONDWATER

6.1 Inleiding zorgplicht grondwater

In de Waterwet (waar de Wet gemeentelijke watertaken onderdeel van uitmaakt) is de gemeentelijke zorgplicht voor het grondwater opgenomen. De letterlijke tekst van de wet luidt als volgt:

'Gemeenten dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.'

De aanpak van grondwaterproblemen is maatwerk. Grondwaterproblemen kennen vaak meerdere oorzaken en oplossingen die sterk gevals- en gebiedsafhankelijk zijn. Bovendien hebben particulieren, gemeenten, waterschappen en provincies ieder hun verantwoordelijkheden bij het voorkomen en oplossen van problemen met grondwater. Het is daarom niet eenvoudig om te spreken over algemene maatregelen om grondwaterproblemen tegen te gaan.

In 2012 heeft gemeente Haren beleid opgesteld voor grondwater als verbredingsmodule van het GRP. Dit beleid is opgenomen in dit hoofdstuk.

6.2 Huidige situatie

De afgelopen periode heeft gemeente Haren gebruikt om meer inzicht te krijgen in het grondwater(overlast). Duidelijk werd dat er weinig meldingen binnenkomen ten aanzien van grondwater. Bij de meldingen ligt de verantwoordelijkheid in veel gevallen bij de betreffende particulier (bijvoorbeeld bij een bouwkundig gebrek van een woning, zoals het niet waterdicht zijn van een kelder). De gemeente Haren concludeert hieruit dat er weinig locaties zijn waar sprake is van structurele grondwateroverlast.

Uit een onderzoek dat in 2002 is gehouden blijkt dat er in de landelijke gebieden rondom Glimmen hogere grondwaterstanden voorkomen dan elders binnen de gemeente. Volgens dit onderzoek komt het door een (te) beperkte afvoer van sloten van NS / waterschap, ongunstig peilbeheer en slecht te schouwen sloten. Ondanks de hogere grondwaterstanden komen er ook vanuit Glimmen weinig meldingen binnen.

6.2.1 Drinkwaterwinningen

Waterbedrijf Groningen is in 2001 gestopt met drinkwaterwinning in Haren. In samenwerking met Provincie Groningen en het Waterbedrijf Groningen zijn peilbuizen geplaatst om eventuele effecten hiervan op de grondwaterstand in de gemeente Haren te monitoren. De monitoring wordt uitgevoerd door het waterschap en de gemeente.

De waterwinning in Glimmen is nog in bedrijf. Voor zover bekend zijn in de waterwinning (hoeveelheid, debiet) de komende jaren geen wijzigingen voorzien.

6.3 Toetsing huidige situatie aan doelen

Ten aanzien van de grondwaterzorgplicht heeft Haren de volgende doelen (zie bijlage 6):

- 5.1. Er is voldoende inzicht in de grondwaterhuishouding.
- 5.2. Grondwateroverlast in nieuwbouwsituaties zoveel mogelijk voorkomen.
- 5.3. Bewoners kunnen bij gemeente terecht voor vragen en/of klachten met betrekking tot grondwater.
- 5.4. Zoveel mogelijk voorkomen en beperken van structurele aan de bestemming gebonden grondwateroverlast.
- 5.5. Zorgvuldig omgaan met structurele grondwateroverlast.

6.3.1 Aanwezige voorzieningen voor grondwater

De gemeente Haren heeft, met uitzondering van een beperkte lengte drainage, geen specifieke voorzieningen in beheer voor het reguleren van grondwater in openbaar terrein. In een aantal gebieden is in de bouwfase drainage aangelegd:

- In de weg met het riool meegelegde drainage (in beheer gemeente);
- Blokdrainages op particulier terrein, vaak aangelegd door de projectontwikkelaar (in beheer particulier).

Een deel van de drainageleidingen is aangelegd ten behoeve van de realisatie van de wijken en heeft in de huidige situatie geen functie meer. Als gevolg van het stellen van prioriteiten en de heroverweging van maatregelen, is het inventariseren van aanwezige drainagevoorzieningen in de openbare ruimte en het opstellen van een bijbehorend beheerplan komen te vervallen.

Wat voor de drainagevoorzieningen geldt, geldt ook voor het grondwatermeetnet. Uit doelmatigheidsoverwegingen is ervoor gekozen de beschikbare financiële en personele middelen in te zetten voor bestaande en nieuwe probleemlocaties en het waterloket (6.3.2). Dit heeft tot gevolg dat er géén uitgebreid grondwatermeetnet aangelegd wordt.

6.3.2 Loketfunctie

- 5.3. Bewoners kunnen bij gemeente terecht voor vragen en/of klachten met betrekking tot grondwater.*
- 5.5. Zorgvuldig omgaan met structurele grondwateroverlast.*

Vanuit de Waterwet hebben heeft de gemeente twee belangrijke loketfuncties ten aanzien van water:

1. Meld- en vraagpunt voor alle watergerelateerde zaken, hieronder vallen ook overlast en storingen.
2. Frontoffice voor aanvragen van de watervergunning.

Meldingen, klachten en vragen komen binnen bij de frontoffice. Dit kan digitaal, telefonisch en aan de balie. De meldingen worden vastgelegd in het registratiesysteem en indien nodig doorgezet naar een behandelaar. Ook de buitendienst krijgt meldingen binnen en zorgt zelf voor afhandeling. Ten aanzien van de huidige loketfunctie kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Er is binnen de gemeente een goed en functionerend systeem om meldingen ten aanzien van watergerelateerde zaken te doen.
2. De meldingen worden op een correcte wijze geregistreerd.
3. Terugkoppeling ten aanzien van de afhandeling van de melding ontbreekt nog deels, waardoor er geen 100% volledig beeld is op correcte afhandeling en de oorzaak van het probleem.

Vergunningaanvragen

De afdeling vergunningverlening beoordeelt de vergunningaanvragen en als daar uit blijkt dat er activiteiten inzitten die vergunningplichtig zijn in het kader van de Waterwet, dan nemen zij contact op met het waterschap of de provincie. Een aanvraag voor een watervergunning is nog nooit ingediend bij gemeente Haren.

Gezien het geringe aantal meldingen, de goede afhandeling hiervan in de praktijk en de kennis van het gebied wordt op doelmatige wijze invulling gegeven aan het (de) waterloket(functie).

6.3.3 Grondwateroverlast

5.2. Grondwateroverlast in nieuwbouwsituaties zoveel mogelijk voorkomen.

5.4. Zoveel mogelijk voorkomen en beperken van structurele aan de bestemming gebonden grondwateroverlast.

Indien er ingrepen in de openbare ruimte plaatsvinden (zoals afkoppeling en rioolvervanging) en indien daar aanleiding toe is, wordt ook de grondwatersituatie onderzocht.

De ontwateringsdiepten bij nieuwbouw zijn opgenomen in paragraaf 6.5.1. Deze worden als uitgangspunt gehanteerd bij nieuwbouwprojecten. Om de ontwateringsdiepten te waarborgen wordt zo nodig drainage aangelegd bij de aanleg.

De particulier is primair verantwoordelijk voor maatregelen op eigen terrein. Indien er na beoordeling door de gemeente sprake is van grondwateroverlast op particulier terrein en deze particulier zich redelijkerwijs niet op een andere wijze van het grondwater kan ontdoen, zal in overleg (aanvullend eventueel in overleg met het waterschap) een oplossing gezocht worden. Een voorbeeld is het aanleggen van perceeldrainage en deze aansluiten op de riolering.

6.4 Strategie

6.4.1 Verankeren grondwaterbeleid bij bestaande bebouwing

De gemeente is voor de particulier met wateroverlast het eerste aanspreekpunt. De komende jaren wordt het grondwaterbeleid bij bestaande bebouwing duidelijker gecommuniceerd met de burger. Burgers moeten weten wie in welke gevallen verantwoordelijk is: de gemeente, het waterschap, de provincie of zichzelf. Hiertoe wordt intern bekendheid gegeven aan het stappenplan grondwateroverlast. Indien meldingen vallen onder de verantwoordelijkheid van provincie (grondwaterbeheerder) of waterschap (waterbeheerder), dient de gemeente afspraken te maken over de afhandeling hiervan. De gemeente vervult hierin een regisseursfunctie.

De particulier is primair verantwoordelijk voor maatregelen op eigen terrein. Indien er sprake is van grondwateroverlast op particulier terrein én de particulier zich redelijkerwijs niet op een andere wijze van het grondwater kan ontdoen, kan het grondwater via de straat- of trottoirkolk geloosd worden op de aanwezige (hemelwater)riolering.

Indien er sprake is van grondwateroverlast op particulier terrein als gevolg van te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte, heeft de gemeente de zorg om samen met de eigenaar te zoeken naar een doelmatige oplossing.

Gemeente Haren heeft hiervoor een speciale pagina op de website ingericht, waarop klachten kunnen worden gemeld. Dat geldt ook voor watergerelateerde klachten. Deze worden geregistreerd naar aard,

omvang en locatie. Deze meldinggegevens kunnen indien nodig gebruikt worden voor nader onderzoek naar eventuele grondwaterproblemen.

Deze klachten worden vervolgens aangepakt volgens het volgende stappenplan:

Tabel 6.1 Stappenplan beoordelen meldingen van grondwateroverlast

Stap	Actie	Toelichting
1	Ontvangst klachten/meldingen	Vastleggen in systeem
2	1 ^e beoordeling van klacht: mogelijk grondwater gerelateerd of niet?	Indien nodig melding laten afhandelen door waterschap of provincie
3	a. Beoordelen of er werkelijke schade/overlast optreedt * b. Toetsen grondwaterstanden aan gewenste grondwaterstand = mv - gewenste ontwateringsdiepte (zie tabel 2), eventueel hiertoe een peilbuis plaatsen	Bezoek ter plaatse
<i>Indien op basis van 3a en b de melding als overlast wordt beoordeeld:</i>		
4	Beoordelen of gewenste grondwaterstand <u>structureel</u> ** wordt overschreden	Onderzoeken lokale situatie in beeld brengen door verzamelen gegevens en eventuele aanvullende metingen.
5	Beoordelen of, en zo ja, welke maatregelen er op de korte en lange termijn genomen moeten worden.	Maken doelmatigheidsafweging en plannen van eventuele maatregelen.

* er wordt gesproken over overlast indien de grondwaterstand op openbaar terrein zorgt voor een herhaaldelijke of langdurige verslechtering van de gebruiksfunctie van het betreffende gebied.

Daarnaast dient de overlast meerdere aaneengesloten percelen te betreffen.

** onder structureel wordt verstaan: "herhaaldelijk en langdurig". De termen herhaaldelijk en langdurig kunnen op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Omdat de gemeente op dit moment niet voldoende inzicht heeft in de exacte grondwaterstanden worden vooralsnog de volgende criteria gebruikt:

- minimale eis voor "herhaaldelijk" is: ieder jaar terugkerend en reeds geruime tijd aanwezig.
- minimale eis voor "langdurig" is: tenminste 2 maanden ononderbroken durend.

Tabel 6.2 Gewenste ontwateringsdiepte in de openbare ruimte

Bestemming	Gewenste ontwateringsdiepte (ontwerp normen bij GGW)	
	[m – mv]	
Kabels en leidingen	0,60	
Primaire wegen	1,00	
Secundaire wegen	0,70	
Tuinen, plantsoenen, parken en sportvelden	0,50	

De regisseursfunctie van de gemeente verplicht de gemeente tot het in ontvangst nemen van klachten met betrekking tot (grond)wateroverlast en het zorgvuldig afhandelen hiervan. Dit betekent echter niet dat de gemeente ook verantwoordelijk is voor het oplossen van de ondervonden overlast.

De grondwaterzorgplicht geeft de eigenaar de verantwoordelijkheid voor zijn eigen terrein. Net als de particulier op eigen perceel is de ook de gemeente als eigenaar en beheerder verantwoordelijk voor de openbare ruimte. Indien afwijkende grondwaterstanden in de openbare ruimte aantoonbaar leiden tot overlast aan de bestemming van omliggende percelen, treedt de gemeentelijke zorgplicht in werking. Er zal dan in overleg met de particulier naar een doelmatige oplossing binnen redelijke termijn moeten worden gezocht. Hierbij houdt ook de particulier zijn eigen verantwoordelijkheden om te voldoen aan de geldende bouwkundige eisen en het nemen van maatregelen om zich te ontdoen van overtollig hemel- en grondwater op eigen terrein. De gemeente is bovendien op basis van de grondwaterzorgplicht nadrukkelijk

geen peilbeheerder van het grondwater geworden, wat betekent dat de grondwaterstand incidenteel hoog kan zijn.

Los van de verantwoordelijkheid voor grondwateroverlast bieden wij informatie via de website aan voor particulieren om zelf maatregelen te nemen tegen (grond)wateroverlast. Ook is hier duidelijke informatie te vinden over de rol en verantwoordelijkheid van gemeente en particulier.

6.4.2 Verankeren grondwaterbeleid bij nieuwbouw

Voor nieuwbouw geldt het volgende grondwaterbeleid.

Tabel 6.3 Gewenste ontwateringsdiepten bij nieuwbouw

Bestemming	Gewenste ontwateringsdiepte [m – mv]
Woningen/gebouwen met kruipruimte	0,70 (ca 0,2 m onder de kruipruimte)
Woningen/gebouwen zonder kruipruimte	0,50

Teneinde de afgesproken ontwateringsdiepten te waarborgen wordt bij nieuwbouwprojecten zonodig drainage aangelegd, één en ander in overleg met het waterschap.

6.4.3 Verbeteren inzicht in grondwatersituatie

De gemeente Haren kiest uit doelmatigheidsoogpunt bewust niet voor de aanleg van een uitgebreid grondwatermeetnet. In het grootste deel van de gemeente zijn de risico's op grondwateroverlast gering en daarnaast is het nut van een meetnet (mede daardoor) klein.

Wij verzamelen de beschikbare gegevens van grondwaterstanden indien daar aanleiding toe is. Denk daarbij aan de monitoring naar aanleiding van het stopzetten van de drinkwaterwinning in Haren en de metingen ter plaatse van de tunnel en DHE (in overleg met waterschap en waterleidingbedrijf).

De gemeente werkt ambtelijk goed samen met medewerkers van de waterschappen. Wij hoeven niet alles zelf te weten / meten, zolang wij maar weten waar de informatie te vinden is, te weten bij de waterschappen en het Dinoloket van TNO.

Mocht een specifieke melding of klacht daar aanleiding toe geven, dan worden één of meerdere peilbuizen geplaatst in de nabijheid van de overlastlocatie.

6.4.4 Waterloket

De gemeente Haren geeft op doelmatige wijze invulling aan onze loketfunctie, door de huidige werkwijze te optimaliseren. In de toekomst wordt voor alle meldingen gebruik gemaakt van 'Smile'. De "tracking en tracing" van klachten kan beter. Hoe een klacht is afgehandeld en wat de bevindingen zijn bij inspectie wordt geregistreerd in het systeem. Hiermee wordt ook inzicht verkregen in het verschil tussen incidenten en structurele probleemsituaties. Dit is input voor beleid en uit te voeren maatregelen.

6.5 Baggeren

Onder andere ten aanzien van het peilbeheer van grondwater, worden vijvers periodiek uitgebaggerd. Om de noodzakelijke baggerwerkzaamheden en –kosten in beeld te krijgen heeft Haren een Baggerplan opgesteld (Baggerplan Gemeente Haren 2013-2020), waarvan de uitvoering start in 2014. De gemeenteraad heeft het plan in 2012 vastgesteld.

In het Baggerplan (hoofdstuk 6.6, dekking van de kosten), staat het volgende: *“Het is gebruikelijk bij Nederlandse gemeenten dat de kosten voor onderhoudsbaggeren van waterpartijen met een waterbergende functie, betaald worden uit de rioleringsheffing. Immers, waterpartijen vormen onderdeel van het regenwaterafvoerstelsel en het peilbeheer van het grondwater.”*

“Het Noordlaardervaartje en vaargeul hebben als functie ‘vaarweg’. Onderhoudsbaggeren van een vaargeul valt niet onder de lasten die uit de rioolheffing betaald mogen worden. De onderhoudskosten worden gedekt uit de ‘algemene middelen’. Omdat het Noordlaardervaartje ook een functie heeft voor hemelwaterafvoer, kan een deel van de onderhoudskosten mogelijk betaald worden uit de rioolheffing.’

De toerekenbare kosten zijn tot en met 2040 meegenomen in het kostendekkingsplan behorende tot dit GRP. De kosten voor het baggeren van het Noordlaardervaartje zijn niet toegerekend aan de rioolheffing. Voor de projecten en onderbouwing van de kosten wordt verwezen naar bijlage 3 van het baggerplan, zie bijlage 7 van dit vGRP.

Onderstaand een samenvatting van de (voor de komende jaren) aan de rioolheffing toegerekende baggerwerkzaamheden en -kosten:

Jaar	Naam waterpartij	Toerekenbare kosten rioolheffing
2014	Bongerd, De Middelhorst, De Ree	€ 81.800
2015	Zwanenbloemweg, Laagveldvijver zuid en noord, Stationsplein, Mikkelhoorst, Cantersveen	€ 76.900
2017	Achterberghof, Transferiumgracht, Boermavijver	€ 81.700
2019	Harener Hof en sloot zuid, Sporthal Scharlakenhof, Bolhuissteeg, Elshof vijver, Hemmenkampvijver, vijver DHE	€ 43.900

De kosten worden ineens betaald vanuit de Voorziening. Investerings voor baggerwerkzaamheden mogen niet geactiveerd worden, zie de gehanteerde uitgangspunten in hoofdstuk 8.4.

6.6 Samenvatting maatregelen grondwater

- Onderhoudsbaggerwerkzaamheden, tweejaarlijks, gemiddeld € 35 duizend per jaar
- Meten en monitoren indien daar aanleiding voor is (concrete problemen), PM
- Ontwateringsdiepten bij nieuwbouw vastleggen in bestemmingsplan (niet bindend)
- Nieuwbouwplannen toetsen op grondwaterbeleid (ontwateringsdiepten)
- Interne afstemming regisseursrol gemeente bij aanvraag Watervergunning
- Terugkoppeling en vastleggen meldingen

7 MAATREGELEN SAMENGEVAT

De komende jaren zal de nadruk komen te liggen op het verbeteren van het inzicht in de staat van de riolering (inspecties), het in stand houden van de kwaliteit van de riolering (beheer en onderhoud, vervangen op basis van werkelijke toestand) en het verdergaand afkoppelen, indien dit doelmatig is en er meegelift kan worden.

Maatregel	2015	2016	2017	2018	2019
Afvalwaterzorgplicht					
Rioolreiniging en inspectie inhaalslag	34.300	25.000	25.000	25.000	26.500
Calamiteitenbudget reiniging en inspectie	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Rioolvervanging op basis van kwaliteit (incl. nader te specificeren maatregelen uit BRP Glimmen)	735.000*	742.000*	725.000*	704.000*	750.000*
Uitgestelde investeringen: Nieuwe Stationsweg (2015) en Nesciolaan (2018)	160.000*			343.500*	
Reparaties aan vrijvervalriolering (onderdeel van 23310 Hoofdriool)	10.500	25.500	15.000	15.000	15.000
Vervanging pompen en gemalen	70.000*	70.000*	70.000*	70.000*	70.000*
Onderzoek ligging hoofdpersriolen	25.000				
Opstellen rioleringsbeheerplan		15.000			
Hemelwaterzorgplicht					
Afkoppeling (meeliften)	140.318*	141.578*	138.310*	1134.308*	143.151*
Bijdrage in regentonnenactie particulieren	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
BRP-en actualiseren (10-jaarlijks)				20.000	
Regenwaterstructuurplan Maarholt	10.000	25.000*			
Communicatie hemelwater, etc (doorlopend)					Eigen uren
Grondwaterzorgplicht					
Onderhoudsbaggerwerkzaamheden	76.900**	0	81.700**	0	43.900**
Metten en monitoren (projectgewijs)					PM
Ontwateringsdiepten bij nieuwbouw vastleggen in bestemmingsplan					Eigen uren, continu
Nieuwbouwplannen toetsen op grondwaterbeleid (ontwateringsdiepten)					Eigen uren, continu
Interne afstemming regisseursrol gemeente bij aanvraag Watervergunning					Eigen uren, continu
Terugkoppeling en vastleggen meldingen (intern)					Eigen uren
Algemeen					
Budget onderzoek (vanaf 2020 € 30.000 incl BRP-en***)	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Studiekosten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Opstellen nieuw GRP				20.000	
Participeren in samenwerkingsverbanden regio en cluster					Eigen uren, continu

* = investering, te activeren dan wel direct afgeboekt uit voorziening

** = groot onderhoud, direct afgeboekt uit voorziening

*** = Basisinzicht is op orde en wordt verder vormgegeven. Om te kunnen (blijven) voldoen aan de invulling van de zorgplichten kunnen zich ontwikkelingen voordoen die leiden tot nader onderzoek of het verkrijgen van nieuwe inzichten. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag gereserveerd van € 20.000 exclusief BRP-en. Budget hydraulische

berekeningen (BRP): 10 jaarlijks BRP voor Glimmen, Haren, Noordlaren en Onnen en tussentijds een (1x) extra berekening. Kosten € 20 duizend per stuk, dus gemiddeld per jaar € 10 duizend.

8 MIDDELEN EN KOSTENDEKKING

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de lasten en (benodigde) inkomsten uit de rioolheffing behandeld. Aan bod komt wat de strategie is ten aanzien van de werking van de voorziening, welke ambitie voor de komende jaren gehanteerd wordt en hoe de rioolheffing zich dientengevolge op de korte en lange termijn zal moeten ontwikkelen om kostendekkend te blijven.

Naast de financiën, moet ook de personele kant niet uit het oog verloren worden. In hoofdstuk 8.10 wordt de theoretisch benodigde en daadwerkelijk aanwezige formatie voor riolerings- en stedelijk waterbeheer binnen de gemeente Haren belicht.

8.2 Kader

De Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt dat de rioolheffing maximaal kostendekkend mag zijn (de gemeente mag besluiten om een deel van de 'toerekenbare' kosten uit andere middelen te financieren). Het is daarnaast toegestaan om voor toekomstige (riool)vervangingen of groot onderhoud een voorziening in het leven te roepen en voor deze toekomstige uitgaven te sparen. Deze voorziening mag tevens ingezet worden om het tarief enigszins te egaliseren. Een meer dan 100% kostendekkende rioolheffing is niet toegestaan.

Aan de uitgavenzijde wordt onderscheid gemaakt in lopende kapitaallasten, nieuwe investeringen (vervanging en verbetering), exploitatielasten (personele inzet en beheer en onderhoud stelsel) en overige maatregelen (zoals onderzoeken). Deze aspecten worden onderstaand behandeld.

De inkomstenkant is de exponent van de uitgavenzijde. In hoofdstuk 8.7 wordt de heffing berekend die nodig is om een kostendekkend geheel te hebben en in de toekomst te houden.

Om deze reden wordt een periode van 60 jaar in ogenschouw genomen. Er kan geanticipeerd worden op een toekomstige stijging of daling van de lasten.

Investeringen in de riolering moeten op grond van de gemeentelijke financiële voorschriften worden geactiveerd. Activeren leidt tot kapitaallasten.

Basisregel: investeringen in het riool activeren en afschrijven

Onder het BBV is de basisregel dat investeringen met economisch nut geactiveerd moeten worden (artikel 59, eerste lid BBV). Alle investeringen in het riool -ook de vervangingsinvesteringen- vallen onder de investeringen met een economisch nut. Immers, een gemeente kan middelen genereren via het riooltarief (artikel 59, tweede lid BBV). De geactiveerde investeringen leiden voor de duur van de afschrijfperiode tot kapitaallasten en deze lasten kunnen op grond van artikel 228a Gemeentewet in het tarief worden meegenomen [Notitie Riolering, Commissie BBV, oktober 2009]

Onderzoeken worden veelal niet geactiveerd:

Activeren immateriële activa

De mogelijkheid om immateriële activa te activeren is door de BBV aanzienlijk beperkt. Alleen kosten van onderzoek en ontwikkeling kunnen nog worden geactiveerd. Daarbij geldt ook nog de voorwaarde dat er reëel zicht moet zijn op de verwezenlijking van de plannen (bovendien moet het gaan om de verwezenlijking van tastbare zaken). De maximale afschrijvingstermijn is in de nieuwe BBV gesteld op 5 jaar.

In Haren worden de investeringen ten behoeve van onderzoeken **niet** geactiveerd. Deze kosten worden gedekt vanuit de exploitatie. Voor de planperiode van dit GRP zijn de onderzoeken die voorzien zijn opgenomen in de exploitatie, daarnaast is jaarlijks een bedrag van € 20 duizend opgenomen voor onvoorziene onderzoeken (periodiek aangevuld met een bedrag voor het actualiseren van de basis rioleringsplannen). Voor een nadere specificatie van de onderzoekskosten voor de komende jaren wordt verwezen naar de tabel in hoofdstuk 8.5.

Haren beschikt over een voorziening ten behoeve van toekomstige (riool)vervangingen en de egalisatie van de (toerekenbare) baggerkosten.

Daarnaast werkt de gemeente Haren met een afzonderlijke Bestemmingsreserve Riolering om (enige) flexibiliteit in te bouwen met betrekking tot de planning van de in het GRP benoemde werkzaamheden en om inzicht te geven in de mate waarin de GRP-planning is gehaald. Jaarlijks wordt via de resultatenrekening het saldo van rioolkosten en rioolopbrengsten toegevoegd, dan wel onttrokken aan deze Bestemmingsreserve Riolering. Deze bestemmingsreserve kan geen negatief saldo hebben.

Als gevolg van het instellen van de bestemmingsreserve is de noodzaak tot het vormen van een buffer in de Voorziening komen te vervallen. Deze minimale buffer van € 50 duizend geldt niet meer als uitgangspunt in de berekeningen.

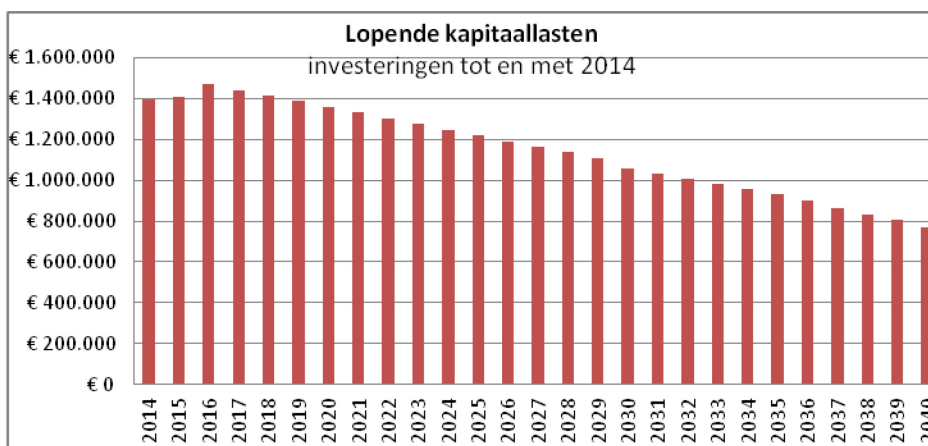
Iedere vijf jaar, wanneer er ook een nieuw GRP komt, wordt er een nieuw kostendekkingsplan opgesteld waarin de doorkijk ook telkens vijf jaar opschuift. Tussentijds wordt het kostendekkingsplan geactualiseerd indien daar aanleiding toe is (substantiële afwijkingen ten opzichte van de prognoses). Bij een actualisatie wordt berekend of de geprognosticeerde ontwikkeling van de rioolheffing nog volstaat.

8.3 Kapitaallasten

De gemeente Haren hanteert een economische afschrijvingstermijn van 50 jaar voor leidingen (riolering). Investerings ten behoeve van mechanisch / elektrische, alsmede bouwkundige vervangingen van pompen en gemalen worden economisch in 15 jaar afgeschreven. De rekenrente voor geactiveerde investeringen bedraagt 5,3%. Hiervoor geldt een lineaire afschrijving.

De economische afschrijvingstermijn mechanisch/elektrische onderdelen pompen en gemalen wordt gewijzigd naar 15 jaar. Hierdoor zijn technische en economische levensduur beter op elkaar afgestemd. Het verder ophogen van de termijnen wordt afgeraden aangezien hierdoor het risico toeneemt dat een gemaal al vervangen moet worden terwijl deze nog niet afgeschreven is (resterende boekwaarde).

Investerings in het verleden, ten behoeve van vervangingen, verbeteringsmaatregelen (waaronder aanleg van randvoorzieningen) en de aansluiting van het buitengebied, zijn geactiveerd. Dit heeft geleid tot kapitaallasten. Onderstaande grafiek toont de lopende kapitaallasten van geactiveerde investeringen tot en met het jaar 2014.

Figuur 7.1 Lopende kapitaallasten (investeringen tot en met 2014)

De grafiek laat zien dat indien we per direct zouden stoppen met de aanleg en vervanging van riolering, er nog tientallen jaren honderdduizenden euro's per jaar aan rente en afschrijving betaald moet worden als gevolg van investeringen uit het verleden. Meer dan 60% van de riolheffing wordt besteed aan deze verplichting.

Nieuwe, nog uit te voeren investeringen leiden tot nieuwe kapitaallasten, tenzij deze investeringen 'direct' (in hetzelfde jaar, zie onderstaand kader) vanuit de voorziening betaald (kunnen) worden:

Werking van de voorziening

Voor de riolheffing bestaat de wettelijke mogelijkheid om via het tarief vooraf gepland te sparen voor toekomstige vervangingsinvesteringen (art 229b, tweede lid, onderdeel a, van de Gemeentewet). Ook deze spaarbedragen moeten op grond van de BBV aan een voorziening worden toegevoegd. In het jaar dat de vervangingsinvestering wordt gerealiseerd, komt deze als actief op de balans en kan de opgebouwde spaarvoorziening daarop in mindering worden gebracht. Via de spaarbedragen kan het opwaartse effect van de vervangingsinvesteringen op de riolheffing dus worden gemitigeerd (bron: Bijlage Notitie Riolering BBV, april 2012)

In het kostendekkingsplan zijn de spaarbedragen voor toekomstige vervangingen aangegeven als dotatiebedragen aan de voorziening. Om de (nieuwe) kapitaallasten zo laag mogelijk te houden en daarmee financiële armslag te creëren voor de toekomst, worden investeringen 'zo weinig mogelijk' geactiveerd (het saldo van de voorziening wordt hiertoe maximaal ingezet om investeringsbedragen direct af te boeken (spaarbedrag afboeken op de geactiveerde investering)).

De gedachte achter het maximaal inzetten van de voorziening ten behoeve van vervangingsinvesteringen is dat het minimaliseren van kapitaallasten gelijkgesteld kan worden aan 'sparen' voor toekomstige investeringspieken; er wordt immers ruimte (financiële armslag) gecreëerd om pieken gemakkelijker op te vangen.

Dit is in lijn met de bestuurdersinformatie van stichting RIONED: Kosten en riolheffing, versie mei 2013, waarin geadviseerd wordt om te kiezen voor (gedeeltelijke) directe afschrijving van investeringen.

Het uitgangspunt dat de kapitaallasten op termijn teruggedrongen worden blijft gehandhaafd. Door de dotaties in de voorziening en het direct afboeken van investeringen (vanuit deze voorziening) nemen de kapitaallasten af. In 2014 bedragen de kapitaallasten circa 63% van de totale baten (inclusief bijdrage uit algemene middelen). In de berekening van de kostendekkende riolheffing is (conform raadsbesluit) als

doelstelling meegenomen de kapitaallasten terug te brengen tot maximaal 60%. Aangezien er perioden met hogere en minder hoge investeringen zijn wordt een gemiddeld percentage van 60% aan kapitaallasten gehanteerd beschouwd over de gehele periode van 60 jaar.

8.4 Nieuwe investeringen planperiode

Zoals in de vorige hoofdstukken van dit vGRP aangegeven, zullen er de komende jaren investeringen plaatsvinden door rioolgerelateerde maatregelen uit te voeren.

- Vervangingsinvesteringen ten behoeve van riolering (buizen) worden geactiveerd en economisch afgeschreven over 50 jaar indien de voorziening ontoereikend is om deze investeringen 'direct af te boeken'. Het maakt daarbij niet uit of de riolering vervangen wordt, dan wel in zijn geheel gerelined.

'Grootschalige relining' (niet zijnde deelrelining) wordt gelijkgesteld aan vervanging, waardoor hiervoor dezelfde financiële (rekenkundige) uitgangspunten gelden.

'grootschalige' relining is een relatief begrip; als stelregel geldt dat het een of meerdere strengen betreft die (na relining) zullen blijven liggen, indien de overige, niet gerelinde, strengen een aantal jaren later vervangen worden.

Zie bijlage 3 voor de uitgangspunten ten aanzien van vervanging van riolering en de hieraan gerelateerde kosten.

- Vervangingsinvesteringen ten behoeve van pompen en gemalen worden geactiveerd en afgeschreven over 15 jaar voor zover de voorziening ontoereikend is om deze investeringen 'direct af te boeken'. De gemeente heeft een structureel jaarlijks budget van € 70 duizend voor het vervangen van pompen en gemalen gereserveerd. In het volgende GRP dient de hoogte van dit bedrag geëvalueerd te worden.
- Investeringen ten behoeve van Groot onderhoud, zoals het baggeren van waterbodems, mogen **niet** geactiveerd worden. Deze kosten komen ineens ten laste van de rioolheffing. Een eventuele bijdrage vanuit de voorziening is toegestaan, zie onderstaand kader:

Groot Onderhoud

De gemeente Haren hanteert de volgende definitie voor het begrip groot onderhoud:

Onderhoud van ingrijpende aard dat op een groot deel van het object wordt uitgevoerd én na een langere gebruiksperiode moet worden verricht, ook wel lang-cyclisch onderhoud genoemd.

Hieronder vallen bijvoorbeeld deel-relinings van rioolbuizen, voor zover dit de levensduur van het rioelstelsel als geheel niet verlengt, en het periodiek opschonen van de bodems van retentievoorzieningen. Investeringen voor groot onderhoud mogen niet geactiveerd worden. Wanneer er sprake is van groot onderhoud, zullen de investeringsbedragen direct uit de voorziening onttrokken (moeten) worden, dan wel ten laste moeten komen van de exploitatie.

Haren merkt baggerkosten deels aan als rioleringskosten. In het Baggerplan Gemeente Haren 2013-2020 is het volgende vermeld: "het is gebruikelijk bij Nederlandse gemeenten dat de kosten voor onderhoudsbaggeren van waterpartijen met een waterbergende functie, betaald worden uit de rioleringsheffing. Immers, waterpartijen vormen onderdeel van het regenwaterafvoerstelsel en het peilbeheer van het grondwater." Enkel de baggerkosten van waterpartijen met een waterbergende functie worden gefinancierd vanuit de rioolheffing, het betreft derhalve géén vaarwegen. De tweejaarlijkse kosten worden direct uit de voorziening onttrokken. Bij actualisatie van het GRP in 2012 is besloten om deze kosten door te berekenen in de tarieven rioolheffing.

- Baggerkosten mogen betaald worden uit de rioolheffing indien deze baggerkosten meer dan slechts zijdelings met de zorgplichten samenhangen.

Procedure baggerkosten gemeente Amsterdam (LJN BC0240) en cassatie bij de Hoger Raad (LJN BL0990): uit dit arrest blijkt dat baggerkosten, mits deze in grotere mate dan slechts zijdelings met de riolering/zorgplichten samenhangen, verhaalbaar zijn via de rioolheffing.

Dit wordt ook door de VNG uitgedragen in haar modelverordening rioolheffing:

'Als voorbeeld de kosten voor baggeren. Als het baggeren samenhangt met het onderhoud van gemeentelijk oppervlaktewateren en vaarwegen, dan kunnen de kosten niet uit de rioolheffing worden bekostigd. Vindt het baggeren plaats vanwege de ruiming van slib voor een van de zorgplichten, dan mogen de kosten wel uit de heffing worden bekostigd. Onder de oude rioolrechten heeft Hof Arnhem deze insteek goedgekeurd.'

- Onderzoeken worden, zoals aangegeven, direct ten laste van de exploitatie gebracht.
- Investerings aanvullend op de exploitatie, zoals de kosten voor het reinigen en inspecteren van de vrijvervalriolering en het repareren van geconstateerde gebreken worden niet geactiveerd.

Voor een samenvatting van het kostendekkingsplan wordt verwezen naar bijlage 3.

8.5 Exploitatielasten

De exploitatielasten bedragen vanaf 2015 gemiddeld circa € 700 duizend per jaar, zie tabel 8.1. Dit is exclusief kapitaallasten en btw.

Tabel 8.1 Exploitatielasten product riolering

Kostenplaats	Toerekening	BTW	2015	2016	2017	2018	2019	2020	na 2020
* 23310 Hoofdrinol	100%	21%	91.847	91.847	91.847	91.847	91.847	91.847	91.847
* 23310 Hoofdrinol	100%		72.500	72.500	72.500	72.500	72.500	72.500	72.500
Totaal hoofdrinol			164.347	164.347	164.347	164.347	164.347	164.347	164.347
* 23320 Technische rioolinstallaties	100%	21%	35.704	35.704	35.704	35.704	35.704	35.704	35.704
* 23320 Technische rioolinstallaties	100%	21%	584	2.084	584	584	2.084	584	1.084
* 23320 Technische rioolinstallaties	100%	21%	57.408	57.408	57.408	57.408	57.408	57.408	57.408
* 23320 Technische rioolinstallaties	100%		47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500
Totaal rioolinstallaties			141.196	141.196	141.196	141.196	141.196	141.196	141.196
* 23350 Kolkenzuigen	100%	21%	35.841	35.841	35.841	35.841	35.841	35.841	35.841
* 23350 Kolkenzuigen	100%		13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
Totaal kolkenzuigen			49.341	49.341	49.341	49.341	49.341	49.341	49.341
* 23360 Beleid Riolering en Waterhuishouding studiekosten	100%	21%	106.800	77.500	62.500	102.500	64.000	69.000	79.000
rioolreiniging en inspectie	100%	21%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
calamiteitenbudget reiniging en inspectie	100%	21%	34.300	25.000	25.000	25.000	26.500	26.500	26.500
structurele onderzoekskosten	100%	21%	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
rioleringsbeheerplan	100%	21%	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	30.000	30.000
onderzoek ligging hoofdpersriolen	100%	21%	15.000						
regenwaterstructuurplan Maarholt (bestek uit verv budget)	100%	21%	25.000						
participeren in samenwerkingsverbanden regio en cluster	100%	21%	10.000						
BRP actualiseren	100%	21%				20.000			10.000
GRP 5-jaarlijks € 20.000	100%	21%				20.000			
regentonnenactie	100%	21%	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000		
* 23360 Beleid Riolering en Waterhuishouding	100%		64.320	64.320	64.320	64.320	64.320	64.320	64.320
Totaal beleid en waterhuishouding			171.120	141.820	126.820	166.820	128.320	133.320	143.320
* 23390 Belastingopbrengsten	100%	21%	5.203	5.203	5.203	5.203	5.203	5.203	5.203
* 23390 Belastingopbrengsten	100%	21%	3.901	3.901	3.901	3.901	3.901	3.901	3.901
* 23390 Belastingopbrengsten	100%		12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal belastingopbrengsten			21.104	21.104	21.104	21.104	21.104	21.104	21.104
* 7710 Sloten	50%	21%	615	615	615	615	615	615	615
* 7710 Sloten	50%	21%	7.841	7.841	7.841	7.841	7.841	7.841	7.841
* 7710 Sloten	50%	21%	29.864	29.864	29.864	29.864	29.864	29.864	29.864
* 7710 Sloten	50%		10.750	10.750	10.750	10.750	10.750	10.750	10.750
Totaal sloten			49.069	49.069	49.069	49.069	49.069	49.069	49.069
* 17780 Vijvers en Waterpartijen	50%	21%	392	392	392	392	392	392	392
* 17780 Vijvers en Waterpartijen	50%	21%	2.794	2.794	2.794	2.794	2.794	2.794	2.794
* 17780 Vijvers en Waterpartijen	50%		2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal vijvers en waterpartijen			5.185	5.185	5.185	5.185	5.185	5.185	5.185
* 62300 Veegmachine en uren	50%	21%	9.172	9.172	9.172	9.172	9.172	9.172	9.172
* 62300 Veegmachine en uren	50%	21%	1.714	1.714	1.714	1.714	1.714	1.714	1.714
* 62300 Veegmachine en uren	50%	21%	9.711	9.711	9.711	9.711	9.711	9.711	9.711
* 62300 Veegmachine en uren	50%		28.660	28.660	12.500	24.620	24.620	24.620	24.620
* 62300 Veegmachine en uren	50%		4.363	2.844	1.325	3.603	3.603	3.603	3.603
* 62300 Veegmachine en uren	50%		5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal veegmachine			58.620	57.101	39.422	53.821	53.821	53.821	53.821
* 4750 Straatreinigen	100%		67.500	67.500	67.500	67.500	67.500	67.500	67.500
Totaal straatreinigen			67.500	67.500	67.500	67.500	67.500	67.500	67.500
Totaal toerekenbare BTW			83.872	78.034	74.569	82.969	75.199	75.934	78.139
		Totaal inclusief BTW	811.354	774.697	738.553	801.352	755.082	760.817	773.022
		Totaal exclusief BTW	727.482	696.664	663.985	718.383	679.883	684.883	694.883
		dekken uit algemene middelen:							
		- 25% kosten veegmachine	31.473	30.713	21.874	29.073	29.073	29.073	29.073
		- 25% kosten straatreinigen	33.750	33.750	33.750	33.750	33.750	33.750	33.750
			65.223	64.463	55.624	62.823	62.823	62.823	62.823

Straatvegen

Gangbaar in Nederland is om een deel van de straatveegkosten onder de rioolheffing te scharen. De onderbouwing hiervoor is dat minder vuil op straat zorg draagt voor minder vuil in de kolken en het riool (besparing op kolkenzuigen en rioolreiniging). Daarnaast wordt de kans op verstopte kolken (minder bladophoping) kleiner, waardoor de kans op waterhinder en wateroverlast gereduceerd wordt.

Wij hebben de totale jaarlijkse kosten voor het schoonborstelen van de goten berekend op € 255 duizend. De gemeente Haren is van mening dat 50% van de straatveegkosten toerekenbaar is; dit percentage is reëel en gangbaar. Bij de actualisatie van het GRP in 2012 is besloten om de helft van de toerekenbare kosten (25% van het totaal) door te berekenen in de tarieven rioolheffing. Dit om extra stijging boven op de huidige voorgestelde stijging van de rioolheffing te voorkomen.

Schoonhouden sloten, vijvers en waterpartijen

Haren heeft de kosten voor het schoonhouden van de sloten, vijvers en waterpartijen berekend op circa € 108,5 duizend. Dit betreft het reguliere onderhoud. Sloten, vijvers en waterpartijen hebben ook een afvoeren bergingsfunctie voor (afgekoppeld) regenwater (zorgplicht). Deze kosten mogen worden toegerekend als rioleringskosten, aangezien het kosten betreft voor het functioneel houden van de watergangen om het systeem goed te laten functioneren. Deze aan de rioolheffing toerekenbare werkzaamheden en kosten worden geraamd op minimaal 50% van de totale kosten. Haren rekent 50% van de beheer- en onderhoudskosten door in de tarieven rioolheffing (ruim € 54 duizend), zoals besloten bij actualisatie van het GRP in 2012.

8.6 BTW toerekening

De gemeente mag bij bepaling van de omvang van de lasten ten behoeve van de berekening van de toegestane hoogte van de rioolheffing de geraamde BTW meenemen (229b,2b Gemeentewet). De reden hiervan is dat vóór de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF) dit ook al mocht en de gemeente bij de invoering van het BCF anders een niet bedoeld inkomstenverlies zou hebben geleden.

Het gaat hierbij om alle BTW, dus zowel de BTW die drukt op goederen en diensten die direct als last op de exploitatie drukken of via een voorziening lopen, als ook de BTW die drukt op de investeringen, onverschillig of deze worden geactiveerd of uit een voorziening worden bekostigd.

De gemeente Haren rekent een deel van de compensabele BTW-last toe aan de rioolheffing (bestaand beleid). Dit is derhalve een grondslag voor de berekening van de rioolheffing.

De door Haren aan de rioolheffing toegekende btw betreft 21% btw over de door derden uit te voeren (en dus btw-plichtige) werkzaamheden behorende tot de exploitatie. Gedurende de looptijd van dit GRP gemiddeld € 80 duizend per jaar.

De gemeente Haren volgt hiermee onderdeel A van de voorkeursvolgorde als weergegeven in de Notitie Rioleringsplan en het Besluit Begroting en Verantwoording (Stichting RIONED / BBV). De BTW vallend onder de onderdelen B (BTW over toevoeging aan de voorziening) en C (BTW die drukt op de kapitaallasten van geactiveerde investeringen) worden niet toegerekend. Het toerekenen van een aanvullende BTW-component (onderdeel B en C) zou leiden tot een verdere stijging van de rioolheffing van 1 à 1,5% per jaar.

8.7 Ontwikkeling aantal heffingseenheden

Binnen gemeente Haren worden momenteel (in 2014) 9.150 woningen en bedrijven aangeslagen voor rioolheffing. Woningen worden aangeslagen voor één heffingseenheid (h.e.). Daarnaast zijn er 665 garages aanwezig binnen de gemeentegrenzen. Deze categorie wordt aangeslagen voor een vijfde h.e. ⁽³⁾

⁽³⁾ = een garage voert enkel regenwater af. Door he triool stroomt jaarlijks circa 40% afvalwater en 60% regenwater (gemiddeld en globaal). Dit betekent dat er voor een garage 0,6 heffingseenheid opgelegd kan worden, echter het oppervlak is veel kleiner dan van een dak van een gemiddelde woning. Aangenomen wordt dat dit circa 1/3^e deel is, waardoor een heffing van 1/3^e deel van 0,6 = 0,2 h.e. gerechtvaardigd verondersteld wordt. Conform raadsbesluit tussenevaluatie GRP in 2012.

In het kader van 'de vervuiler betaalt' worden grote lozers aanvullend aangeslagen op basis van het leidingwaterverbruik. Dit geldt voor gebruikers (en lozers) van meer dan 1.000 m³ leidingwater per jaar. Nadeel is dat achteraf pas bepaald kan worden hoeveel water een bedrijf in dat jaar verbruikt heeft. De omvang van dit deel van de inkomsten wordt op rekeningbasis berekend. Dit kan leiden tot een tekort. Het risico is echter beperkt, aangezien het aandeel van de categorie grootverbruikers klein is; deze draagt zorg voor circa 4% van de rioolheffingsinkomsten (in 2014 een geraamd verbruik van 75.000 m³, aangeslagen tegen € 1,21 per m³).

Voorgesteld wordt om de huidige heffingswijze en grondslag te handhaven. Het voordeel is dat deze wijze het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt' onderschrijft. Het beperken van het beperkte risico dat het waterverbruik lager is (waardoor de inkomsten van deze categorie tegenvallen, zoals in 2012 als gevolg van foutieve verbruiksgegevens) weegt niet op tegen de noodzakelijke inspanningen om de heffingsgrondslag en -wijze te wijzigen.

In totaal bedraagt het aantal heffingseenheden in 2014 9.283 (9.150 + 0,2 x 665). Het tarief per heffingseenheid (h.e.) bedraagt € 221,00 (in 2014). Als gevolg van de crisis op de woningmarkt is de toename van het aantal aansluitingen naar beneden bijgesteld (globaal een halvering van de woningbouwprognoses en een reductie ten opzichte van het vorige GRP en de tussenevaluatie in 2012), zie onderstaande tabel.

In de heffingsberekeningen wordt uitgegaan van de volgende cijfers:

Jaar	Woningen en bedrijven	Garages (x 0,2 h.e.)	Groei (aantal)	Totaal aantal h.e.
2014	9.150	665	50	9.283
2015	9.200	665	50	9.333
2016	9.250	665	50	9.383
2017	9.300	665	25	9.433
2018	9.325	665	25	9.458
2019	9.350	665	25	9.483
2020	9.375	665	20	9.508
Vanaf 2021 - constant -	9.400	665	0	9.533

8.8 Berekening kostendekkende heffing

De ontwikkeling van de rioolheffing is berekend voor een periode van 60 jaar. Er is gebruik gemaakt van de volgende uitgangspunten: de Bestemmingsreserve Riolerings blijft bestaan naast de Voorziening (voor vervanging en groot onderhoud). In de planperiode van dit GRP worden onttrekkingen uit de voorziening gedaan om nieuwe kapitaallasten te reduceren en (daardoor) de stijging van de heffing te beperken.

Er vindt ieder jaar een dotatie aan de voorziening plaats om:

- baggerwerkzaamheden te financieren (direct afboeken, activeren is niet toegestaan);
- te sparen voor toekomstige vervangingspieken; dit gebeurt zowel direct (opbouw saldo), als indirect (inzet saldo) om nieuwe kapitaallasten te beperken en daardoor financiële armslag voor de toekomst te bereiken.

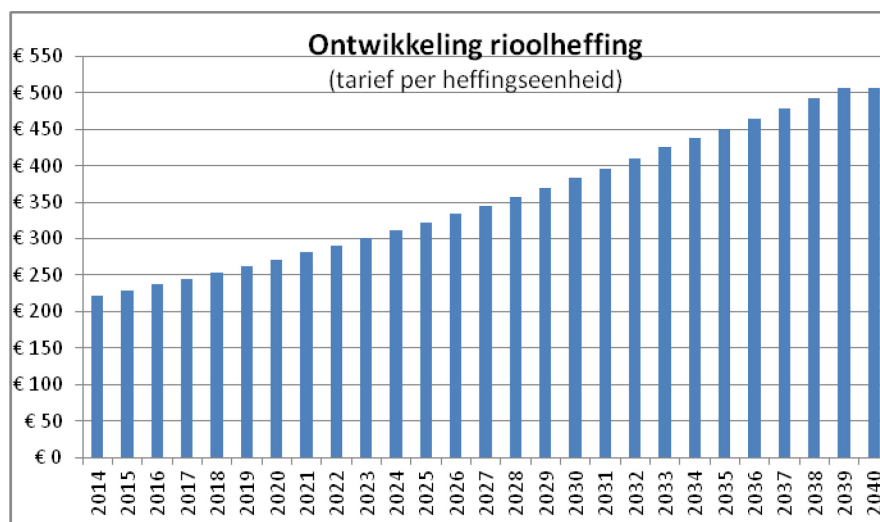
De gemiddelde dotatie aan de voorziening bedraagt de komende jaren gemiddeld € 200 duizend per jaar. Zoals bovenstaand beargumenteerd geldt als uitgangspunt dat de voorziening volledig ingezet wordt om de te activeren bedragen zo laag mogelijk te houden.

Om de rioolheffing ook in de toekomst kostendekkend te houden en de gemiddelde kapitaallasten op circa 60% te krijgen, is de volgende ontwikkeling benodigd:

Periode	Stijging rioolheffing (exclusief indexatie)
2015 – 2033	3,5% per jaar
2034 – 2039	3,0% per jaar
2040	0% per jaar
Vanaf 2041	Daling
Rioolheffing in 2040	€ 507 per h.e. (ten opzichte van € 513 voorzien in tussenevaluatie)
Kapitaallasten na 60 jaar (66% in 2014)	60% t.o.v. baten

Gedurende de beschouwde periode van 60 jaar wordt ongeveer de helft van de € 85 miljoen aan kosten voor (vervangings)investeringen en groot onderhoud niet geactiveerd door de inzet van de voorziening (zie bijlage 3). Dit heeft op de langere termijn (buiten de planperiode van dit GRP) een positief effect op de hoogte van de rioolheffing (als gevolg van lagere kapitaallasten).

Figuur 8.2 toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de periode 2014 t/m 2040 (exclusief inflatie).

Figuur 8.2 Ontwikkeling rioolheffing 2014 t/m 2040 (exclusief inflatie)

Tabel 8.2 toont de ontwikkeling van de rioolheffing in cijfers en percentages (exclusief jaarlijkse indexatie).

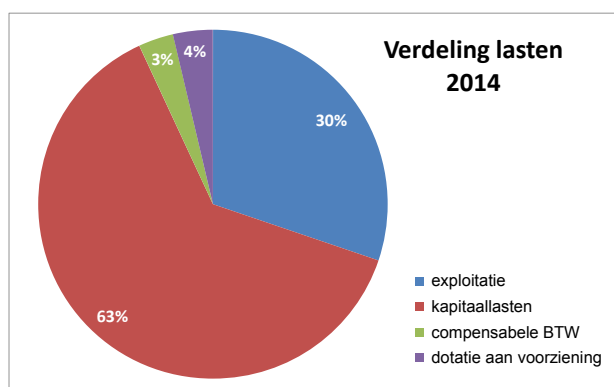
Tabel 8.2 Ontwikkeling rioolheffing exclusief indexatie

Jaar	Voorstel GRP 2015-2019	
	Heffing	Stijging (exclusief inflatie)
2014	€ 221	
2015	€ 229	3,5 %
2016	€ 237	3,5 %
2017	€ 245	3,5 %
2018	€ 254	3,5 %
2019	€ 262	3,5 %
2020	€ 272	3,5 %

Stichting RIONED heeft geprognosticeerd dat de gemiddelde rioolheffing in Nederland in 2020 € 220 per heffingseenheid bedraagt (inclusief indexatie). De rioolheffing van Haren ligt in 2014 reeds op dit niveau en zal nog stijgen, zie figuur 8.2. De redenen zijn onder andere dat gemiddelde en kleinere gemeenten, alsmede landelijke gemeenten een hogere heffing hebben, dat er geen rekening gehouden wordt met ambities (Haren investeert in bovenwettelijke maatregelen en anticipeert op zaken als klimaatontwikkeling) en dat er in de berekeningen van Stichting RIONED vanuit gegaan is dat alle besparingen in het kader van het Bestuursakkoord Water gerealiseerd zijn. Daar is voor de gemeente Haren in deze berekeningen nog niet van uitgegaan.

8.8.1 Opbouw van de rioolheffing

De rioolheffing in de gemeente Haren bedraagt in 2014 € 221 per heffingseenheid. De totale lasten bedragen afgerond € 2,21 miljoen (inkomsten uit heffing en aanvulling uit algemene middelen). Ongeveer 30% van de lasten wordt besteed aan de exploitatie en dient voor de uitvoering van onder andere het dagelijks beheer en onderhoud, personeelslasten, onderzoeken, maatregelen (zie tabel 8.1 voor de exploitatielasten). Circa 63% wordt besteed aan de kapitaallasten; het betreft de rente en afschrijvingslasten van rioolgerelateerde investeringen uit het (recente) verleden. Ongeveer 3% van de lasten bestaat uit compensabele BTW en nog eens 4% wordt gedoteerd aan de voorziening ten behoeve van groot onderhoud (baggerkosten), of om toekomstige pieken in vervangingsinvesteringen op te vangen (spaarcomponent in de voorziening); dit draagt er aan bij dat de rioolheffing in de nabije toekomst niet te snel hoeft te stijgen.

Figuur 8.3 procentuele verdeling van de lasten (peiljaar 2014)

8.9 Formatiecheck

Om inzicht te krijgen in de benodigde personele middelen is gebruik gemaakt van de module D2000 "personeel aspecten van gemeentelijke watertaken" uit de Leidraad Riolerings, alsmede van de invoergegevens van de landelijke benchmark 2010 (RIONED). In de leidraadmodule wordt voor de reguliere gemeentelijke rioleringszorg een aantal deeltaken onderscheiden. De gemeente Haren telt circa 18.500 inwoners (op 1 januari 2012 18.454, bron website gemeente Haren), waardoor de gemeente in de categorie onder de 20.000 inwoners valt. Voor een gemeente van deze grootte wordt onderstaand per onderdeel een inschatting gemaakt van de benodigde formatie voor iedere deeltaak. Bij deze inschatting is uitgegaan van de werkelijke situatie wat betreft het zelf uitvoeren, dan wel uitbesteden van werkzaamheden (formatie vast personeel gehanteerd), zie bijlage 4.

Samenvatting tijdsbesteding (theoretisch benodigd, Leidraad Riolerings)	Tijdsbesteding [dagen]
1. Planvorming, onderzoek en facilitair	222
2. Maatregelen	131
3. Onderhoud	351
Totaal (theoretisch benodigd)	704

De beschikbare eigen formatie binnen de gemeente bedraagt 4.235 uur per jaar. Dit komt overeen met circa 530 dagen. Onderstaande tabel toont de verdeling van de uren tussen binnen- en buitendienst.

Beschikbare formatie gemeente Haren op het gebied van de rioleringszorg:

Beschikbare formatie	Tijdsbesteding	
	[uren]	[dagen]
1. Binnendienst Beleid en databeheer (RB Bidi)	804	101
2. Binnendienst uitvoering (RB, vast dienstverband)	761	95
3. Buitendienst (woon omgeving; hoofdriool en kolken)	1.720	215
Buitendienst rioolgemalen	950	119
Totaal beschikbaar	4.235	530

Geconcludeerd wordt dat de beschikbare en theoretisch benodigde formatie niet geheel overeen komen. Met name in de binnendienst bij Planvorming, onderzoek en facilitair is het verschil tussen theoretisch benodigd en beschikbaar groot, te weten een factor twee (101 dagen beschikbaar ten opzichte van 222 dagen benodigd). Ook wat betreft voorbereiding (maatregelen) is een tekort. Laatstgenoemd tekort wordt opgevangen met inhuur van capaciteit en uitbesteding van werken.

Bij de buitendienst komen de theoretisch benodigde (351 dagen) en aanwezige formatie (334 dagen, te weten 215+119) goed overeen.

Geconcludeerd wordt dat er omwille van het handhaven van het gewenste kwaliteitsniveau theoretisch een uitbreiding van circa 1.000 uur per jaar benodigd is, ondanks dat het investeringsvolume de komende jaren afneemt ten opzichte van de afgelopen tijd.

De komende jaren wordt er voor gemiddeld € 750 duizend aan riolerings vervangen (exclusief afkoppeling). Uitgaande van 10% aan voorbereidingskosten is de inzet van het eigen personeel gewaarborgd (in de formatie wordt rekening gehouden met circa 761 uur capaciteitsverlening voor rioolvervangingsprojecten, overeenkomend met afgerond € 61 duizend aan kosten).

Het theoretische tekort betreft de binnendienst, te weten Planvorming, onderzoek en facilitair. Momenteel wordt hiervoor structureel capaciteit ingehuurd. Door een goede samenwerking met andere gemeenten en met de waterschappen (regio en in clusterverband) kan dit tekort beperkt worden.

9 COLOFON

Opdrachtgever	: Gemeente Haren
Project	: Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019
Dossier	: BC4510
Omvang rapport	: 53 pagina's
Auteur	: Marco de Kraker
Bijdrage	: Evert de Lange, Adelbert van der Meer (RHDHV) Jeroen Gaasterland, Matthijs Drenth, Jelle van der Molen (gemeente Haren)
Projectleider en interne controle	: Evert de Lange
Projectmanager	: Marco de Kraker
Datum	: 12 december 2013
Naam/Paraaf	:

HaskoningDHV Nederland B.V.

Water Technology

Verlengde Kazernestraat 7

7417 ZA Deventer

Postbus 927

7400 AX Deventer

T (088) 348 63 00

F (088) 348 63 01

E info@rhdhv.com

W www.royalhaskoningdhv.com

BIJLAGE 1 BEGRIPPENLIJST

Aansluitvergunning	Vergunning voor het overdragen van het op gemeentelijk gebied ingezamelde rioolwater op een zuiveringstechnisch werk van de waterkwaliteitsbeheerder.
Aantasting	Een wijziging van de structuur van de buiswand als gevolg van (bio)chemische of mechanische processen.
Afkoppelen	Het hemelwater, afkomstig van verhard oppervlak, niet langer lozen op de riolering, maar op een andere wijze verwerken (hergebruik, infiltratie, lozing op oppervlaktewater).
Afvalwater	Verontreinigd water dat wordt geloosd door huishoudens, bedrijven en instellingen.
Afvalwatersysteem	Stelsel via welke uitsluitend afvalwater wordt ingezameld en afgevoerd. Ook wel 'dwa-stelsel' of vuilwaterstelsel genoemd.
Afzetting	Aankoeking van slib, vet en kalk op de buiswand; tevens afzetting van bodemmateriaal anders dan zand ter plaatse van een buisverbinding of scheur.
Basisinspanning	De minimumeisen waaraan een rioelstelsel moet voldoen op het gebied van berging (inclusief randvoorzieningen) en pompovercapaciteit. De richtlijnen worden door de waterkwaliteitsbeheerder vastgesteld.
Basisrioleringsplan	Plan waarin op gedetailleerde wijze wordt aangegeven hoe de inzameling en afvoer van afvalwater en neerslag binnen een bepaald gebied dient te geschieden.
Bemalingsgebied	Een gebied dat door één rioelgemaal wordt bemalen. Bij drukriolering het totale gebied dat op het systeem van pomputjes is aangesloten.
Bergebezinkbassin (BBB)	Vuilreducerende randvoorziening met zowel een bergings- als een bezinkingsfunctie, in de vorm van een betonnen bassin, gelegen achter de overstorten.
Berging	Nuttige inhoud van een rioelstelsel uitgedrukt in m ³ , of uitgedrukt in relatie tot het aangesloten afvoerend oppervlak (mm). Onderscheid wordt gemaakt tussen statische berging, dynamische berging, verloren berging en berging op straat.
CIW	Commissie Integraal Waterbeheer.
CUWVO	Commissie Uitvoering Wet Verontreiniging Oppervlaktewater. Officieel adviesorgaan voor de minister (naam inmiddels gewijzigd in CIW).
Droogweerafvoer (dwa)	Het totaal aan afvalwater dat via de riolering wordt afgevoerd.
Duurzaam waterbeheer	Problemen in de waterhuishouding mogen niet doorgeschoven worden naar de toekomst, naar andere ruimten of andere milieucompartimenten (bijvoorbeeld: waterzuivering mag geen lucht- of bodemverontreiniging veroorzaken). Drie invalshoeken worden gebruikt om de verschillende aspecten van een duurzaam waterbeheer inzichtelijk te maken. Stromen: het volgen van de waterstroom van bron, gebruiker tot en met afvoer. De gemeente kan op lokaal niveau de stromen beïnvloeden door het voorkomen van vervuiling van waterbronnen en een goed functionerend rioelstelsel.

	<p>Gebieden: beïnvloeden van de waterhuishouding door inrichting en beheer van gebieden. Voorbeelden op wijkniveau zijn de inrichting van een goed functionerend rioolstelsel, retentiemogelijkheden om piekafvoeren tegen te gaan en groenvoorzieningen.</p> <p>Actoren: collega-waterbeheerders en 'gebruikers'. Een goede organisatie en afstemming tussen organisaties en instellingen die betrokken zijn bij het watersysteem bevordert een effectieve en efficiënte samenwerking.</p>
Drukriolering	Inzameling van afvalwater, via een systeem van pompputten en persleidingen. Hierbij wordt uitsluitend afvalwater door pompunits via (kleine) persleidingen naar het dichtstbijzijnde vrijvervalriool geperst. Toepassingen hoofdzakelijk in buitengebieden. Hemelwater van percelen in het buitengebied mag niet via drukriolering worden afgevoerd, maar moet ter plaatse worden opgevangen. Het hemelwater mag worden hergebruikt, geïnfilteerd in de bodem of rechtstreeks worden afgevoerd naar oppervlaktewater.
Dynamische berging	De hoeveelheid water die in de riolering kan worden geborgen, gelegen boven het niveau van de laagst gelegen overstortdrempel en dat niet via de overstort tot afstroming (overstorting) komt.
Emissiespoor	Onderdeel van het tweesporenbeleid van waterkwaliteitsbeheerders gericht op het tot een bepaald niveau terug brengen van de emissies (vuiluitwerp) uit een rioolstelsel, ongeacht de werkelijke waterkwaliteit.
Externe overstort	Rioolput voorzien van een overstortdrempel die loost buiten het in beschouwing genomen rioolstelsel.
Gemengd rioolstelsel	Rioolstelsel waarbij afvalwater en hemelwater door hetzelfde buizenstelsel wordt ingezameld en afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie.
Gescheiden rioolstelsel	Rioolstelsel waarbij afvalwater en hemelwater door afzonderlijke buizenstelsels (of andere systemen) wordt ingezameld. Het afvalwater wordt afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Het hemelwater wordt geïnfilteerd in de bodem of (al dan niet vertraagd) afgevoerd naar oppervlaktewater.
Gemeentelijk Rioleringsplan	Gemeenten zijn volgens de Wet milieubeheer verplicht een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) op te stellen. In dit plan is de visie van de gemeente vastgelegd met betrekking tot het aanleggen van een geoptimaliseerd rioolstelsel en het zorgvuldig beheren van dit stelsel.
IBA	Individuele Behandeling Afvalwater. Een alternatief voor een aansluiting op de riolering in de vorm van een lokale zuivering op perceelsniveau.
Inspectie	Het waarnemen, herkennen en beschrijven van de toestand van een object.
Integraal waterbeheer	Samenhangend beleid en beheer dat de verschillende overheidsorganen met strategische (beheers)taken op het gebied van waterbeheer voeren in het perspectief van de watersysteembenadering
Ledigingstijd	Tijd waarbinnen en gemengd of verbeterd gescheiden stelsel wordt geleidigd na afloop van een overstortbui.

Leidraad	Leidraad Riolering. Verzamelwerk, opgesteld door de Stichting RIONED, waarin advies wordt gegeven voor het opstellen van rioleringsplannen.
OAS	Optimalisatiestudie afvalwatersystemen.
Onderdrempelberging	Inhoud van het rioolstelsel gelegen beneden het niveau van de laagste overstordrempel.
Onderhoud	Het handhaven van het goed functioneren van het rioolstelsel.
Oppervlaktewater	Water in rivieren, kanalen, meren, plassen, vennen, singels, vijvers, watergangen en sloten.
Overstort	Voorziening door middel waarvan bij regen het teveel aan rioolwater (hemelwater, al dan niet gemengd met stedelijk afvalwater) dat niet in het stelsel wordt geborgen, kan worden geloosd op oppervlaktewater.
Overstortvergunning	Vergunning binnen het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewater voor het incidenteel lozen van rioolwater op oppervlaktewater. Te verlenen door de waterkwaliteitsbeheerder aan de beheerder van de overstort.
Pompcapaciteit (pc)	Som van de droogweerafvoer (dwa) en de pompovercapaciteit (poc).
Pompovercapaciteit (poc)	De theoretische hemelwaterafvoercapaciteit (pompcapaciteit minus de droogweerafvoer).
Randvoorziening	Een tot de riolering behorend, op reductie van de vuilemissie gerichte voorziening in of achter een rioolstelsel (veelal ter plaatse van een overstort).
Referentiestelsel	Een fictief stelsel conform CUWVO VI-voorstellen, bedoeld als "meetlat" om verschillende stelsels met elkaar te kunnen vergelijken.
Hemelwaterafvoer (hwa)	Het toaal aan hemelwater dat via de riolering wordt afgevoerd.
RIONED	Stichting Platform Buitenriolering Nederland. Organisatie waarin onder andere overheden en adviesbureaus zitting hebben, die zich onder meer bezighoudt met vraagstukken op het gebied van riolering en tevens een standaardisatie aan wil brengen in berekeningen, beheersystematiek en dergelijke.
RTC	Real Time Control. Het beïnvloeden van het gedrag van de riolering met behulp van regelbare schuiven, stuwen of gemalen op basis van actuele metingen in het stelsel.
Rioolheffing	Doelheffing bij eigenaren of gebruikers (huurders) van onroerend goed. De inkomsten worden direct aangewend voor rioleringsdoeleinden.
Hwa-stelsel	Rioolstelsel via welke uitsluitend hemelwater wordt afgevoerd.
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie. Deze installatie reinigt afvalwater afkomstig van de riolering.
Statische berging	Zie Onderdrempelberging.

Stedelijk afvalwater	Huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater (definitie volgens art. 1.1. Wm).
Verbeterd gemengd stelsel	Gemengd stelsel voorzien van een bergbezinkvoorziening.
Verbeterd gescheiden stelsel	Gescheiden rioolstelsel waarbij middels een koppeling tussen het hwa-stelsel en het dwa-stelsel wordt bewerkstelligd dat het eerste afstromende en verontreinigde hemelwater naar het dwa-stelsel wordt afgevoerd. Pas na vulling van zowel dwa- als hwa-riolering stort het in de hwa-riolering aanwezige relatief schone rioolwater over op oppervlaktewater. De vervuiling van oppervlaktewater als gevolg van afvloeiend hemelwater afkomstig van (potentieel) verontreinigde oppervlakken, wordt zo beperkt.
Verhard oppervlak	Alle verharde oppervlakken, inclusief daken, waarvan het hemelwater wordt afgevoerd naar de riolering en/of oppervlaktewater.
Vrijvervalstelsel	Stelsel van rioleringsbuizen waarbij het afvalwater onder invloed van de zwaartekracht van hoger gelegen buizen naar lagere stroomt.
Vuilemissie	Hoeveelheid vuil welke per tijdseenheid of per gebeurtenis wordt geloosd op het oppervlaktewater (via de overstort).
Water-op-sstraat	Het verschijnsel waarbij enige tijd water op straat blijft staan (of vanuit putten uit het rioolstelsel terugstroomt naar straat) ten gevolge van hevige regenval.
Wateroverlast	Het verschijnsel dat ten gevolge van water op straat overlast wordt ondervonden en/of schade ontstaat.
Waterplan	Plan van een gemeente waarin wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met alle aspecten van het water. Een gemeentelijk waterplan wordt vaak samen met de waterkwaliteitsbeheerder(s) opgesteld en gefinancierd.
Watersysteem	Het samenhangend geheel van grond- en oppervlaktewater. Ook oever, waterbodems en de technische infrastructuur die hiervoor nodig zijn, worden hiertoe gerekend.
Watertoets	Verplichting van gemeenten en provincies om bij het maken van (ruimtelijke) plannen de gevolgen voor het water expliciet in beeld te brengen.
Waterkwaliteitsspoor	Voor het waterkwaliteitsspoor geldt dat na het bereiken van de basisinspanning (zie emissiespoor) de resterende vuiluitworp uit het rioolstelsel op het oppervlaktewater geen belemmering mag zijn voor het bereiken van de gewenste waterkwaliteit. Is dit toch het geval, dan moeten boven op de basisinspanning nog aanvullende maatregelen worden getroffen.
WB21	Waterbeheer 21 ^e eeuw

BIJLAGE 2 ONTWIKKELINGEN IN HET WATERBELEID

Op het gebied van waterbeleid vinden er veel ontwikkelingen plaats. De belangrijkste hiervan zijn hieronder weergegeven.

Beleidsbrief regenwater en riolering

In het vernieuwde regenwaterbeleid staan 4 pijlers centraal:

- 1) Aanpak bij de bron: het voorkomen van verontreiniging van regenwater;
- 2) Regenwater vasthouden en bergen;
- 3) Regenwater gescheiden van afvalwater afvoeren;
- 4) Integrale afweging op lokaal niveau

Voor de toepassing van de pijlers van het regenwaterbeleid gelden de volgende bestuurlijke uitgangspunten:

- A. *Doelmatigheid van maatregelen is uitgangspunt;*
Uit oogpunt van doelmatigheid is een goede afstemming van maatregelen, de termijnen en een pragmatische invulling cruciaal, zodat een te groot beslag op maatschappelijke middelen wordt voorkomen.
- B. *Verantwoordelijkheden van partijen worden duidelijk geformuleerd*
De primaire verantwoordelijkheid voor het omgaan met regenwater draagt diegene bij wie het regenwater als gevolg van verharding en overkappen vrijkomt.
- C. *Gemeente is regisseur*
De integrale afweging wordt onder regie van de gemeente gemaakt, in nauw overleg met de waterschappen, binnen de door de provincie gegeven kaders. De gemeentelijke regierol vloeit logisch voort uit de veranderingen, die in het stedelijk gebied moeten plaatsvinden.

Europese kaderrichtlijn water

Sinds eind 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. De kaderrichtlijn richt zich op een goede toestand van oppervlakte- en grondwater. Essentiële elementen zijn het bestrijden van verontreinigingen bij de bron (chemische doelstelling), het realiseren van een goede ecologische toestand van oppervlaktewateren en het beschermen van het grondwater. De aanpak is brongericht en omvat naast het verminderen van diffuse bronnen het uitvoeren van rioleringsmaatregelen en de aanpak van RWZI's en overstorten. De hoofdlijnen in deze kaderrichtlijn zijn:

- Behoeden voor verdere achteruitgang, beschermen en verbeteren van ecosystemen op het land en in het water;
- Stimuleren van duurzaam watergebruik door beschikbare waterbronnen voor de lange termijn te beschermen;
- Progressieve vermindering van de verontreiniging van oppervlaktewater en grondwater en voorkomen van verdere verontreiniging hiervan;
- Bijdragen aan het afzwakken van de gevolgen van extreme neerslag en perioden van droogte.

Het streven is om de KRW-maatregelen zoveel mogelijk uit te voeren in combinatie met de maatregelen die voortvloeien uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). In het algemeen is de directe relatie van deze maatregelen met de riolering echter beperkt.

4^e nota waterhuishouding (vervangen door Nationaal waterplan)

Het huidige waterbeleid is gericht op het creëren van een gezond en veerkrachtig watersysteem en een duurzame waterketen. Deze principes zijn afkomstig uit de 4^e nota Waterhuishouding en de aanbevelingen van de Commissie Waterbeheer 21^e eeuw, waarbij afwenteling van lokale problemen op (boven)regionale

systemen zo veel mogelijk wordt voorkomen en aanpak van de bron prevaleert boven "end of pipe" maatregelen.

In deze lijn hebben de CUWVO/CIW in 1992 het milieubeleid uitgewerkt in een twee sporenbeleid: emissiespoor of basisinspanning én het waterkwaliteitsspoor.

De basisinspanning betreft een inspanningsverplichting van de gemeente om de vuilemissie vanuit de riolering zodanig te reduceren dat deze voldoet aan een referentie vuilemissie. Daarbij wordt het effect van de vuilemissie op het ontvangend oppervlaktewater buiten beschouwing gelaten.

In het waterkwaliteitsspoor wordt gekeken naar de effecten van riooloverstorten op de zuurstofhuishouding en naar de invloed van de overige bronnen op de algehele waterkwaliteit (nutriënten, ecologie, etc.). Indien de vuilemissie tot knelpunten leidt, dienen aanvullende maatregelen getroffen te worden. Dat kunnen maatregelen in de riolering zijn maar ook in het watersysteem.

Verbeteringsmaatregelen in het kader van de basisinspanning zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente. Maatregelen in het kader van het waterkwaliteitsspoor zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en waterschap.

Nationaal waterplan

In december 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan vastgesteld. Dit plan geeft op hoofdlijnen aan welk beleid het Rijk in de periode 2009 - 2015 voert om te komen tot een duurzaam waterbeheer. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en diverse vormen van gebruik van water. Ook worden de maatregelen genoemd die hiervoor worden genomen. Het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande nota's waterhuishouding. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet die met ingang van 22 december 2009 van kracht is. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie.

Wet gemeentelijke watertaken (bron: www.vng.nl)

De Wet gemeentelijke watertaken (Wgw) is op 1 januari 2008 in werking getreden. De 'wet' maakt de verbreding van het gemeentelijke rioolrecht tot een bestemmings-heffing mogelijk. Hiermee kunnen gemeenten ook voorzieningen bekostigen voor regenwaterafvoer en de aanpak van grondwaterproblemen in bebouwd gebied.

Tevens hebben gemeenten via een zorgplicht een formele rol toegekend gekregen in de aanpak van stedelijke grondwaterproblemen. Het gemeentelijke beleid hiervoor komt in het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) dat hiertoe wettelijk een bredere grondslag heeft gekregen. Dit past binnen de door de VNG geformuleerde visie op de gemeentelijke watertaken.

Aanpak grondwaterproblemen

De Wgw gaat uit van de verantwoordelijkheid van de perceelseigenaar voor maatregelen op het eigen terrein. Indien er in het bebouwde gebied sprake is van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming, dan krijgt de gemeente een zorgplicht. Dit betekent dat de gemeente maatregelen in de openbare ruimte moet nemen, waarmee problemen zoveel mogelijk voorkomen worden. Deze gemeentelijke zorgplicht geldt alleen als het gaat om maatregelen die doelmatig zijn en niet tot de verantwoordelijkheid van waterschap of provincie behoren.

Regenwaterbeleid

Ook wordt de gemeente verantwoordelijk voor de doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater, voor zover de perceelseigenaar dit water zelf niet kan verwerken. De gemeente krijgt een bevoegdheid om via een verordening regels te stellen aan het regen- en afvalwater, dat perceelseigenaren aan de gemeente

willen overdragen. Voor alle duidelijkheid: deze zorgplicht is geen plicht tot gescheiden afvoer van regenwater.

Bekostiging en planvorming

De Wgw geeft tenslotte aan, dat alle voorzieningen die direct of indirect samenhangen met de gemeentelijke stelsels voor afvalwater, hemelwater en grondwater uit de verbrede rioolheffing kunnen worden bekostigd. De wettelijke verplichtingen die nu gelden voor gemeentelijke rioleringsplannen worden ook van toepassing op gemeentelijke voorzieningen voor regenwaterinzameling en aanpak van grondwaterproblemen.

Klimaatveranderingen

Het klimaat verandert, waardoor de kans op extreme neerslaggebeurtenissen toe neemt. Over de oorzaken van de klimaatverandering wordt nog veel gediscussieerd, maar met betrekking tot de waterhuishouding zijn met name de gevolgen van belang. Het is zaak tijdig in te spelen op het feit, dat er vaker hoosbuien voorkomen in Nederland. Het hydraulisch functioneren van de bestaande vrijvervalstelsels is niet berekend op intensievere buien. Daardoor is de kans aanwezig, dat vaker water-op-sstraat voorkomt en de overstorten meer frequent in werking treden. Water-op-sstraat leidt tot overlast voor bewoners en een hogere overstortfrequentie heeft tot gevolg, dat de oppervlaktewaterkwaliteit negatief beïnvloed wordt.

Op deze klimaatverandering kan ingespeeld worden door onder andere meer verhardoppervlak af te koppelen van de gemengde riolering en bij geplande rioolvervangingen na te gaan of toepassing van grotere diameters leidt tot een reductie van (voorzien) problemen. Voor nieuwe bebouwing wordt er naar gestreefd om water conform de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren' te verwerken.

Nationaal bestuursakkoord Water-Actueel

Samenwerken aan het op orde brengen en houden van het watersysteem is de rode draad van het Nationaal Bestuursakkoord Water-Actueel dat op 25 juni 2008 door het Rijk, het IPO, de Unie van Waterschappen (UvW) en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is ondertekend. Genoemde organisaties geven hiermee aan dat zij zich in willen zetten om op zo kort mogelijke termijn en laagst maatschappelijke kosten het watersysteem op orde te brengen.

Wat er nieuw is in het NBW-Actueel?

- Een duidelijkere omschrijving van begrip 'Wat is op orde' met name in stedelijk gebied.
- Hoe om te gaan met de klimaatscenario's.
- Naast waterkwantiteit maken waterkwaliteit en watertekorten onderdeel uit van het akkoord.
- Er is meer aandacht voor de doorvertaling van de integrale wateropgave naar het ruimtelijk domein.
- De werkwijze van gebiedsnormering voor regionale wateroverlast.
- Instrumentarium Waterwet.
- Vernieuwde rijksimpuls in de vorm van synergiegelden van € 115 miljoen en € 75 miljoen innovatie.
- Duidelijkheid over wanneer er weer momenten zijn waarin we als NBW-partijen kunnen nagaan of er voldoende middelen zijn om wateropgave te realiseren.

Belangrijke onderwerpen van het Nationaal Bestuursakkoord Water-Actueel zijn:

- Samen anticiperen op klimaatverandering
De nieuwste inzichten volgens KNMI klimaatscenario's 2006 sluiten in het algemeen goed aan bij de weg zoals die in 2000 met de WB21-strategie is ingeslagen. De afspraak is dan ook dat kan

worden vastgehouden aan de wateropgave zoals die toen in beeld is gebracht. Dit betekent dat de uitvoering van de maatregelen doorgang kan vinden en de wateropgave niet opnieuw berekend of onderbouwd hoeft te worden. Partijen hebben afgesproken om de systemen waar dit ruimtelijk en financieel mogelijk is extra robuust in te richten.

- Samenwerken aan het op orde brengen van het watersysteem

Met het watersystemen op orde in 2015 wordt bedoeld dat er geen onacceptabele wateroverlast meer optreedt volgens de gemaakte afspraken in de (WB21-)gebiedsprocessen. De provincie stelt de gebiedsnorm uiterlijk eind 2009 vast. Om aan de afgesproken norm te voldoen wordt een passend pakket maatregelen uitgewerkt, inclusief afspraken over de financiering en uitvoeringsagenda. Partijen zijn aan te spreken op de uitvoering van de maatregelen. Als maatregelen door bijvoorbeeld het meeliften met ruimtelijke ontwikkelingen in de periode na 2015 tegen substantieel lagere kosten kunnen worden gerealiseerd komen partijen onderling overeen dat maatregelen uiterlijk in 2027 zijn gerealiseerd.

Voor het op orde brengen van het watersysteem in bestaand stedelijk gebied geldt een relatief grote financiële inspanning. Gemeente en waterschap bepalen gezamenlijk wanneer sprake is van onacceptabele overlast en daarmee de mate van urgentie van de wateropgave (overlast die onwenselijk is als men kijkt naar de effecten (frequentie, duur, schade, veiligheid, etc.). In wijken waar onacceptabele wateroverlast plaatsvindt, wordt van gemeenten en waterschap verwacht dat zij uiterlijk in 2015 maatregelen nemen om overlast tegen te gaan. Hierbij wordt ook de waterkwaliteitsopgave meegenomen.

Als er geen sprake is van een urgente opgave dan dient deze uiterlijk in de periode tot en met 2027 te worden uitgevoerd, zodat maatregelen kunnen meeliften met andere projecten en goedkoper kunnen worden gerealiseerd.

- Samenwerken aan goede besluitvorming

De argumentatie en motivatie achter de besluitvorming van KRW- en WB21-maatregelen is bijzonder van belang. NBW-partijen zullen in ieder geval een motivatie moeten kunnen geven op de vraag waarom bepaalde maatregelen op bepaalde plaatsen niet of juist andere wel worden voorgesteld of als uitstel aan de orde is. Over deze motivatie is publieke besluitvorming nodig en daarbij is ook de opstelling van de provincie van belang.

Bestuursakkoord Waterketen

Op 5 juli 2007 hebben Rijk, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven een bestuursakkoord waterketen afgesloten. In het bestuursakkoord wordt onderkend dat lastenstijgingen als gevolg van investeringen voor met name vermindering van het risico op wateroverlast en verbetering van de waterkwaliteit nodig zijn. Het gezamenlijk streven vanuit het bestuursakkoord is er op gericht deze lastenstijging zoveel mogelijk te beperken door doelmatiger te werk te gaan. Het akkoord gaat er hierbij van uit dat een verbetering van de doelmatigheid van 10 à 20% over een periode van tien jaar haalbaar is. Onder doelmatigheid wordt hierbij verstaan het leveren van een product (voor gemeenten: rioleringszorg) tegen een zo goed mogelijke prijs/prestatie-verhouding. Hierbij is voor alle partijen de vrijheid behouden om zelf de meest geschikte aanpak te bepalen. Dit biedt partijen beter de gelegenheid om aan te sluiten bij de lokale situatie. Belangrijk onderdeel van het bestuursakkoord is het werken op een transparante wijze. De burger mag hierbij verwachten dat de partijen helder inzicht geven in de geleverde prestaties (kwaliteit, milieu, droge voeten, contacten met de burger) en tegen welke prijs deze prestaties worden geleverd.

Het bestuursakkoord heeft als basis dat de huidige verantwoordelijkheidsverdeling in de waterketen ongewijzigd blijft. Afstemming tussen rioleringsbeheer en het beheer van de openbare ruimte blijft op dezelfde wijze gestructureerd. Daarnaast geeft het akkoord aan dat er bij waterketenoptimalisatie rekening mee gehouden moet worden dat de riolering in veel gevallen ook een functie heeft in de afvoer van overtollig hemelwater.

Waterwet

De Waterwet is op 22 december 2009 in werking getreden en integreert de negen voorheen geldende wetten voor waterbeheer, te weten:

- Wet op de waterhuishouding
- Wet op de waterkering
- Grondwaterwet
- Wet verontreiniging oppervlaktewateren
- Wet verontreiniging zeewater
- Wet droogmakerijen en in dijkringen (14-7-1904)
- Wet beheer rijkswaterstaatswerken (zgn. "natte gedeelte")
- Waterstaat 1900

Daarnaast is vanuit de Wet bodembescherming de regeling voor waterbodems ondergebracht bij de Waterwet.

De wet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater. Daarnaast verbetert de wet de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de huidige zes vergunningstelsels uit de afzonderlijke waterbeheerwetten worden gebundeld tot één watervergunning. De overstortvergunning wordt afgeschaft, daarvoor in de plaats komt een AMvB. De Tweede Kamer heeft bepaald dat overstorten worden uitgezonderd van heffingsbetaling aan het waterschap. De lozingen op de riolering zijn opgenomen in de Wabo. Hierbij is de gemeente het bevoegd gezag.

Gemeenten en waterschappen zijn volgens de Waterwet verplicht bestuurlijke waterafspraken te maken. Het gaat om afspraken over de aanpak van de wateropgave, gebaseerd op bestaande planvormen zoals het GRP en afvalwaterakkoorden. De bestuurlijke afspraken zijn vormvrij.

Wet Informatie-uitwisseling ondergrondse netwerken (WION)

Per 1 juli 2008 is de WION van kracht. Deze wet geeft een nadere invulling en een wettelijke verplichting voor kabels en leidingen, waaronder dus ook riolering. Doel van de WION is om het aantal graafincidenten met kabels en leidingen te reduceren. Gevolg van de WION is dat de gemeente de gegevens van al haar kabels en leidingen volledig en nauwkeurig in beeld moet hebben. Deze gegevens moeten sinds 1 juli 2010 digitaal uitgewisseld worden met het Kadaster.

Wet Hof (voorlopig geparkeerd)

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) heeft als doel om middels schatkistbankieren de EMU schuld te verlagen. Dit kan voor de riolering verstrekende gevolgen hebben. Investerings ten behoeve van de gemeentelijke watertaken bedroegen in 2012 ongeveer 800 miljoen euro (exclusief btw); deze investeringen dragen voor 0,06 procentpunt bij aan het totale EMU-tekort. Oorzaak van het tekort is dat de rioolheffing volgens het stelsel van baten en lasten berekend wordt en niet volgens het kasstelsel. De financiële middelen zijn in beginsel beschikbaar. De gemeente bepaalt de omvang van de investeringen in het vGRP en in de gemeentebegroting. Bekostiging vindt plaats uit de rioolheffing die doorgaans kostendekkend is.

Wanneer deze kosten niet buiten beschouwing gelaten worden bij de bepaling van het EMU-tekort, frustreert dit noodzakelijke investeringen in de riolering [vrij vertaald uit de brief van Stichting RIONED aan de Vaste commissie voor financiën van de Tweede Kamer der Staten Generaal, d.d. 30 oktober 2012].

Op dit moment is nog niet duidelijk hoe uitvoering aan de wet gegeven wordt. In het geval dat een stringente toepassing van de wet leidt tot het niet uitvoeren van noodzakelijke (vervangings-) investeringen in de riolering, zullen op termijn de beheer en onderhoudskosten van de aanwezige voorzieningen

toenemen. Dit kan leiden tot het frequenter disfunctioneren (storingen, instortingen) van de riolering. Het gevolg is een toename van het aantal klachten, afname van klanttevredenheid en toename van (exploitatie)lasten ten aanzien van de rioleringszorg.

Bouwbesluit 2012

Vanaf 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 in werking. Met de inwerkingtreding vervallen de tot nu toe geldende rioleringsvoorschriften in de gemeentelijke bouwverordeningen. Een gemeente kan geen technische eisen anders dan op basis van het Bouwbesluit meer stellen aan een aansluiting voor huishoudelijk afvalwater of hemelwater, ook niet via een aansluitverordening. Het Bouwbesluit 2012 bevat geen voorschriften voor de aansluiting van grondwater, omdat de gemeente geen grondwater hoeft te accepteren. Als de gemeente toch besluit om grondwater te accepteren, dan kan de gemeente redelijke eisen stellen, bijvoorbeeld door dezelfde eisen te hanteren als in het Bouwbesluit gelden voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater. Voor eisen aan de lozing van grondwater (en hemelwater) kan een gemeente ook een verordening vaststellen op grond van artikel 10.32a Wet milieubeheer. Hiermee kan zij bijvoorbeeld aangeven onder welke voorwaarden zij drainagewater wil ontvangen.

Regelgeving bij stopzetten of verminderen grondwateronttrekking

Op dit moment is niet wettelijk geregeld wie verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen tegen grondwateroverlast, veroorzaakt door het stopzetten of verminderen van een grondwateronttrekking. De verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen en het dragen van de bijbehorende kosten moet per geval bepaald worden.

De Waterwet voorziet niet in een schadevergoedingsregeling voor schade als gevolg van het verminderen of stopzetten van een grondwateronttrekking. Het staat de vergunninghouder vrij de onttrekking te verminderen of te beëindigen. In de Waterwet is aan Gedeputeerde Staten wel de mogelijkheid gegeven om in de vergunning voorschriften op te nemen over voorafgaande melding van beëindiging of vermindering van de onttrekking. Deze voorschriften kunnen mede betrekking hebben op voorafgaande melding van beëindiging of vermindering van het onttrekken of het infiltreren. Voorafgaand aan het besluit tot het beëindigen of reduceren van een winning onderzoekt het waterbedrijf de mogelijke gevolgen daarvan.

Regelgeving kleine grondwateronttrekkingen

Met het van kracht worden van de Waterwet op 22 december 2009 is het waterschap bevoegd gezag geworden voor het verlenen van vergunningen voor de meeste onttrekkingen (en sommige infiltraties) van grondwater. De provincie is bevoegd gezag gebleven voor een aantal specifieke onttrekkingen en infiltraties namelijk:

- Onttrekkingen en infiltraties ten behoeve van de drinkwatervoorziening;
- Onttrekkingen en infiltraties ten behoeve van warmte/koude opslag;
- Industriële onttrekkingen (en infiltraties) met een hoeveelheid > 150.000 m³ per jaar.

In de Waterwet zijn regels gesteld aan het gebruik van grondwater. Het uitgangspunt van de wet is dat verantwoord omgegaan moet worden met grondwater. Het is daarom verboden om zonder vergunning grondwater aan de bodem te onttrekken of water te infiltreren. Wel kan in een groot aantal gevallen met een melding worden volstaan. De regels voor meldingen zijn vastgelegd in de keur van het waterschap Hunze en Aa's die in januari 2010 in werking is getreden.

BIJLAGE 3 KOSTENDEKKINGSPLAN

Rioolbeheerplan

Ten aanzien van rioolvervangingen (vrijverval) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Kosten bepaald op basis van Leidraad Riolering, Stichting RIONED
- Wegverharding: 90% elementen en 10% asfalt
- Kosten herstel wegverharding: de kosten voor het herstel van wegverharding zijn gebaseerd op de ontgravingsbreedte van de weg ten gevolge van de vervanging van de riolering. Het (eventueel) herstraten of asfalteren van de resterende wegbreedte is derhalve niet opgenomen in de kostenbepaling en wordt niet gefinancierd uit de inkomsten vanuit de riolheffing
- buizen worden vervangen door een buis met dezelfde afmetingen.
- Bemaling (cunet) wordt toegepast bij de vervanging van grotere buizen, te weten bij ronde buizen >400 mm
- Bemalingskosten bedragen € 30,- per m1 (inclusief toeslagen) voor buizen tot 700 mm en € 40,- per m1 (inclusief toeslagen) voor buizen vanaf 700 mm.
- Er wordt niet uitgegaan van stempeling en kosten voor opleveringsreiniging en controle.
- Kosten zijn inclusief:
 - o Uitvoeringskosten (10%),
 - o Algemene kosten, winst en risico (12%) en
 - o Voorbereiding, toezicht en advies (15%)
- Kosten zijn exclusief btw.

Kosten rioolvervangingsperiode 2014-2040 (exclusief btw)

Jaar	geïnspecteerde riolering in planperiode, daarna alles			TOTAAL	indicatief m1	afkoppelkosten	Vervanging
	repareren	vervangen	onvoorzien	vervangings totaal vervangen	o.b.v. gem prijs € 486,50	indicatief per m1 € 186	inclusief afkoppeling en drukriolering (2040-2046)
2014	€ 13.500	€ 553.365	€ 468.627	€ 1.021.992	2.101	€ 195.065	€ 1.217.057
2015	€ 10.500	€ 135.160	€ 600.000	€ 735.160	1.511	€ 140.318	€ 875.478
2016	€ 25.500	€ 141.760	€ 600.000	€ 741.760	1.525	€ 141.578	€ 883.338
2017	€ 0	€ 74.640	€ 650.000	€ 724.640	1.489	€ 138.310	€ 862.950
2018	€ 0	€ 603.672	€ 100.000	€ 703.672	1.446	€ 134.308	€ 837.980
2019	€ 0	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000	1.542	€ 143.151	€ 893.151
2020		€ 798.780	€ 207.038	€ 1.005.818	2.067	€ 191.978	€ 1.197.796
2021		€ 125.320	€ 207.038	€ 332.358	683	€ 63.436	€ 395.795
2022		€ 582.824	€ 207.038	€ 789.862	1.624	€ 150.759	€ 940.621
2023		€ 3.139.630	€ 207.038	€ 3.346.668	6.879	€ 638.771	€ 3.985.439
2024		€ 2.990.317	€ 207.038	€ 3.197.355	6.572	€ 610.272	€ 3.807.627
2025		€ 226.076	€ 207.038	€ 433.114	890	€ 82.668	€ 515.782
2026		€ 775.510	€ 207.038	€ 982.548	2.020	€ 187.537	€ 1.170.085
2027		€ 345.402	€ 207.038	€ 3.639.056	7.480	€ 694.578	€ 4.333.634
2028		€ 9.259.847	€ 207.038	€ 3.293.654	6.770	€ 628.652	€ 3.922.306
2029		€ 375.936	€ 207.038	€ 3.669.590	7.543	€ 700.406	€ 4.369.996
2030		€ 55.800	€ 207.038	€ 262.838	540	€ 50.167	€ 313.006
2031		€ 1.601.357	€ 207.038	€ 1.808.395	3.717	€ 345.164	€ 2.153.559
2032		€ 3.210.245	€ 207.038	€ 3.417.283	7.024	€ 652.249	€ 4.069.532
2033		€ 3.495.212	€ 207.038	€ 3.702.250	7.610	€ 706.640	€ 4.408.890
2034		€ 445.476	€ 207.038	€ 652.514	1.341	€ 124.544	€ 777.058
2035		€ 1.551.978		€ 1.551.978	3.190	€ 296.222	€ 1.848.200
2036		€ 1.710.466		€ 1.710.466	3.516	€ 326.473	€ 2.036.939
2037		€ 0		€ 0	-	€ 0	€ 0
2038		€ 2.034.806		€ 2.034.806	4.183	€ 388.379	€ 2.423.185
2039		€ 0		€ 0	-	€ 0	€ 0
2040		€ 1.426.176		€ 1.426.176	2.932	€ 272.211	€ 1.733.547

Exclusief investeringen Nieuwe Stationsweg (€ 160.000) en Nesciolaan (€ 343.500) in respectievelijk 2015 en 2018.

JAAR	INKOMSTEN									Kapitaalst t.o.v baten
	Bestaande huisaansluitingen (h.e.)	Bestaande garages x 1/5 h.e.	Nieuwe heffingseen- heden	Totaal aantal h.e.	Rootheffing per h.e.	Grootverbruik		Stijging heffing exclusief indexatie	Inkomsten roolheffing totaal	
						> 1.000 m3 - constant -	heffing in € per m3			
2014	9.150	665	50	9.283	€ 221,00	75.000	€ 1,21	8,5%	2.142.293	59%
2015	9.200	665	50	9.333	€ 229	75.000	€ 1,25	3,50%	2.228.710	61%
2016	9.250	665	50	9.383	€ 237	75.000	€ 1,30	3,50%	2.318.552	62%
2017	9.300	665	25	9.433	€ 245	75.000	€ 1,34	3,50%	2.411.953	62%
2018	9.325	665	25	9.458	€ 254	75.000	€ 1,39	3,50%	2.502.711	61%
2019	9.350	665	25	9.483	€ 262	75.000	€ 1,44	3,50%	2.596.868	60%
2020	9.375	665	25	9.508	€ 272	75.000	€ 1,49	3,50%	2.694.550	59%
2021	9.400	665	-	9.533	€ 281	75.000	€ 1,54	3,50%	2.795.888	58%
2022	9.400	665	-	9.533	€ 291	75.000	€ 1,59	3,50%	2.893.744	57%
2023	9.400	665	-	9.533	€ 301	75.000	€ 1,65	3,50%	2.995.026	55%
2024	9.400	665	-	9.533	€ 312	75.000	€ 1,71	3,50%	3.099.851	53%
2025	9.400	665	-	9.533	€ 323	75.000	€ 1,77	3,50%	3.208.346	58%
2026	9.400	665	-	9.533	€ 334	75.000	€ 1,83	3,50%	3.320.638	62%
2027	9.400	665	-	9.533	€ 346	75.000	€ 1,89	3,50%	3.436.861	59%
2028	9.400	665	-	9.533	€ 358	75.000	€ 1,96	3,50%	3.557.151	57%
2029	9.400	665	-	9.533	€ 370	75.000	€ 2,03	3,50%	3.681.651	62%
2030	9.400	665	-	9.533	€ 383	75.000	€ 2,10	3,50%	3.810.509	64%
2031	9.400	665	-	9.533	€ 397	75.000	€ 2,17	3,50%	3.943.877	68%
2032	9.400	665	-	9.533	€ 411	75.000	€ 2,25	3,50%	4.081.912	64%
2033	9.400	665	-	9.533	€ 425	75.000	€ 2,33	3,50%	4.224.779	63%
2034	9.400	665	-	9.533	€ 438	75.000	€ 2,40	3,00%	4.351.523	66%
2035	9.400	665	-	9.533	€ 451	75.000	€ 2,47	3,00%	4.482.068	69%
2036	9.400	665	-	9.533	€ 464	75.000	€ 2,54	3,00%	4.616.530	66%
2037	9.400	665	-	9.533	€ 478	75.000	€ 2,62	3,00%	4.755.026	65%
2038	9.400	665	-	9.533	€ 493	75.000	€ 2,70	3,00%	4.897.677	64%
2039	9.400	665	-	9.533	€ 507	75.000	€ 2,78	3,00%	5.044.607	61%
2040	9.400	665	-	9.533	€ 507	75.000	€ 2,78	0,00%	5.044.607	61%
2041	9.400	665	-	9.533	€ 502	75.000	€ 2,75	-1,00%	4.994.161	59%
2042	9.400	665	-	9.533	€ 497	75.000	€ 2,72	-1,00%	4.944.220	59%
2043	9.400	665	-	9.533	€ 492	75.000	€ 2,70	-1,00%	4.894.778	58%
2044	9.400	665	-	9.533	€ 487	75.000	€ 2,67	-1,00%	4.845.830	57%
2045	9.400	665	-	9.533	€ 482	75.000	€ 2,64	-1,00%	4.797.371	56%
2046	9.400	665	-	9.533	€ 478	75.000	€ 2,62	-1,00%	4.749.398	56%
2047	9.400	665	-	9.533	€ 473	75.000	€ 2,59	-1,00%	4.701.904	55%
2048	9.400	665	-	9.533	€ 463	75.000	€ 2,54	-2,00%	4.607.866	56%
2049	9.400	665	-	9.533	€ 454	75.000	€ 2,49	-2,00%	4.515.708	56%
2050	9.400	665	-	9.533	€ 445	75.000	€ 2,44	-2,00%	4.425.394	54%
2051	9.400	665	-	9.533	€ 436	75.000	€ 2,39	-2,00%	4.336.886	55%
2052	9.400	665	-	9.533	€ 425	75.000	€ 2,33	-2,50%	4.228.464	54%
2053	9.400	665	-	9.533	€ 415	75.000	€ 2,27	-2,50%	4.122.753	54%
2054	9.400	665	-	9.533	€ 404	75.000	€ 2,21	-2,50%	4.019.684	55%
2055	9.400	665	-	9.533	€ 394	75.000	€ 2,16	-2,50%	3.919.192	55%
2056	9.400	665	-	9.533	€ 384	75.000	€ 2,10	-2,50%	3.821.212	57%
2057	9.400	665	-	9.533	€ 375	75.000	€ 2,05	-2,50%	3.725.682	58%
2058	9.400	665	-	9.533	€ 365	75.000	€ 2,00	-2,50%	3.632.540	60%
2059	9.400	665	-	9.533	€ 356	75.000	€ 1,95	-2,50%	3.541.726	62%
2060	9.400	665	-	9.533	€ 347	75.000	€ 1,90	-2,50%	3.453.183	64%
2061	9.400	665	-	9.533	€ 339	75.000	€ 1,85	-2,50%	3.366.853	64%
2062	9.400	665	-	9.533	€ 330	75.000	€ 1,81	-2,50%	3.282.682	64%
2063	9.400	665	-	9.533	€ 322	75.000	€ 1,76	-2,50%	3.200.615	65%
2064	9.400	665	-	9.533	€ 314	75.000	€ 1,72	-2,50%	3.120.600	64%
2065	9.400	665	-	9.533	€ 306	75.000	€ 1,68	-2,50%	3.042.585	63%
2066	9.400	665	-	9.533	€ 298	75.000	€ 1,63	-2,50%	2.966.520	62%
2067	9.400	665	-	9.533	€ 291	75.000	€ 1,59	-2,50%	2.892.357	61%
2068	9.400	665	-	9.533	€ 284	75.000	€ 1,55	-2,50%	2.820.048	61%
2069	9.400	665	-	9.533	€ 277	75.000	€ 1,51	-2,50%	2.749.547	60%
2070	9.400	665	-	9.533	€ 270	75.000	€ 1,48	-2,50%	2.680.808	60%
2071	9.400	665	-	9.533	€ 263	75.000	€ 1,44	-2,50%	2.613.788	59%
2072	9.400	665	-	9.533	€ 256	75.000	€ 1,40	-2,50%	2.548.443	60%

JAAR	LASTEN					Benodigde aanvulling uit (algemene) middelen	Jaarwinste baten minus lasten
	Exploitatieleasten exclusief BTW	Lopende kapitaallasten investeringen t/m 2014	Nieuwe kapitaallast vervangingen	BTW BTW component exploitatie	Subtotale lasten		
2014	669.788	1.392.459		71.437	2.133.684	73.451	82.060
2015	727.482	1.404.795		83.872	2.216.149	65.223	77.784
2016	696.664	1.467.534	0	78.034	2.242.231	64.463	140.784
2017	663.985	1.440.137	83.883	74.569	2.262.574	55.624	205.003
2018	718.383	1.412.741	145.122	82.969	2.359.215	62.823	206.319
2019	679.883	1.385.345	205.115	75.199	2.345.542	62.823	314.149
2020	684.883	1.357.949	281.269	75.934	2.400.035	62.823	357.338
2021	694.883	1.330.552	330.427	78.139	2.434.001	62.823	424.710
2022	694.883	1.303.156	394.559	78.139	2.470.737	62.823	485.831
2023	714.883	1.275.760	399.235	82.339	2.472.217	62.823	585.632
2024	694.883	1.246.363	433.784	78.139	2.453.169	62.823	709.506
2025	694.883	1.217.073	686.860	78.139	2.676.955	62.823	594.215
2026	693.383	1.189.889	909.729	77.824	2.870.825	62.823	512.637
2027	693.383	1.162.705	902.050	77.824	2.835.962	62.823	663.722
2028	713.383	1.135.520	942.997	82.024	2.873.924	62.823	746.050
2029	693.383	1.108.336	1.202.909	77.824	3.082.452	62.823	662.022
2030	693.383	1.058.318	1.422.647	77.824	3.252.172	62.823	621.160
2031	693.383	1.032.344	1.682.733	77.824	3.486.284	62.823	520.416
2032	693.383	1.006.370	1.654.360	77.824	3.431.937	62.823	712.798
2033	713.383	980.396	1.740.169	82.024	3.515.972	62.823	771.630
2034	693.383	954.422	1.963.493	77.824	3.689.122	62.823	725.224
2035	693.383	928.448	2.210.499	77.824	3.910.153	62.823	634.738
2036	693.383	902.474	2.189.749	77.824	3.863.429	62.823	815.924
2037	693.383	865.678	2.260.663	77.824	3.897.548	62.823	920.302
2038	713.383	833.184	2.330.435	82.024	3.959.026	62.823	1.001.474
2039	693.383	808.160	2.285.171	77.824	3.864.537	62.823	1.242.893
2040	693.383	768.454	2.338.633	77.824	3.878.294	62.823	1.229.136
2041	693.383	715.327	2.292.308	77.824	3.778.841	62.823	1.278.143
2042	693.383	673.951	2.265.279	77.824	3.710.437	62.823	1.296.606
2043	713.383	652.224	2.219.496	82.024	3.667.127	62.823	1.290.473
2044	693.383	617.509	2.173.485	77.824	3.562.201	62.823	1.346.452
2045	693.383	582.768	2.132.388	77.824	3.486.363	62.823	1.373.832
2046	693.383	521.380	2.194.245	77.824	3.486.832	62.823	1.325.389
2047	693.383	476.505	2.147.223	77.824	3.394.935	62.823	1.369.791
2048	713.383	448.013	2.186.619	82.024	3.430.039	62.823	1.240.650
2049	693.383	404.664	2.138.532	77.824	3.314.402	62.823	1.264.129
2050	693.383	349.237	2.090.692	77.824	3.211.136	62.823	1.277.082
2051	693.383	323.255	2.080.412	77.824	3.174.873	62.823	1.224.836
2052	693.383	268.662	2.032.399	77.824	3.072.268	62.823	1.219.019
2053	713.383	259.158	2.011.730	82.024	3.066.295	62.823	1.119.281
2054	693.383	241.347	2.016.872	77.824	3.029.425	62.823	1.053.081
2055	693.383	220.503	1.972.604	77.824	2.964.313	62.823	1.017.701
2056	693.383	201.459	2.003.058	77.824	2.975.724	62.823	908.311
2057	693.383	191.662	1.996.726	77.824	2.959.596	62.823	828.909
2058	713.383	181.155	2.036.049	82.024	3.012.611	62.823	682.752
2059	693.383	147.842	2.091.287	77.824	3.010.337	62.823	594.213
2060	693.383	133.120	2.114.817	77.824	3.019.144	62.823	496.862
2061	693.383	118.517	2.090.925	77.824	2.980.649	62.823	449.028
2062	693.383	97.834	2.049.731	77.824	2.918.772	62.823	426.733
2063	713.383	76.485	2.030.509	82.024	2.902.401	62.823	361.037
2064	693.383	53.359	1.979.901	77.824	2.804.467	62.823	378.956
2065	693.383	25.631	1.944.573	77.824	2.741.411	62.823	363.996
2066	693.383	-	1.893.203	77.824	2.664.410	62.823	364.933
2067	693.383	-	1.816.726	77.824	2.587.933	62.823	367.247
2068	713.383	-	1.751.848	82.024	2.547.255	62.823	335.616
2069	693.383	-	1.698.189	77.824	2.469.396	62.823	342.974
2070	693.383	-	1.653.424	77.824	2.424.631	62.823	319.000
2071	693.383	-	1.591.550	77.824	2.362.757	62.823	313.854
2072	693.383	-	1.576.239	77.824	2.347.446	62.823	263.821

VOORZIENING VERVANGING RIOLERING en GROOT ONDERHOUD							
JAAR	VOORZIENING	BAGGERKOSTEN	VOORZIENING				VOORZIENING
	Stand voorz per 1 januari (incl. jaarruimte)	Investering Groot Onderhoud (baggeren)	Saldo voorziening t.b.v. vervangingen	Bruto investering vervangingen	Onttrekking uit Voorziening	Netto investering te activeren	Stand voorz per 31 december
2014	82.060	81.800	260	0	0	0	260
2015	78.044	76.900	1.144	1.105.478	1.144	1.104.334	0
2016	140.784	0	140.784	953.338	140.784	812.554	0
2017	205.003	81.700	123.303	932.950	123.303	809.648	0
2018	206.319	0	206.319	1.251.480	206.319	1.045.162	0
2019	314.149	43.900	270.249	963.151	270.249	692.902	0
2020	357.338	0	357.338	1.267.796	357.338	910.458	0
2021	424.710	70.500	354.210	465.795	354.210	111.585	0
2022	485.831	0	485.831	1.010.621	485.831	524.791	0
2023	585.632	58.500	527.132	4.055.439	527.132	3.528.307	0
2024	709.506	0	709.506	3.877.627	709.506	3.168.122	0
2025	594.215	71.300	522.915	585.782	522.915	62.867	0
2026	512.637	0	512.637	1.240.085	512.637	727.448	0
2027	663.722	0	663.722	4.403.634	663.722	3.739.912	0
2028	746.050	0	746.050	3.992.306	746.050	3.246.256	0
2029	662.022	70.500	591.522	4.439.996	591.522	3.848.474	0
2030	621.160	0	621.160	383.006	383.006	0	238.154
2031	758.570	58.500	700.070	2.223.559	700.070	1.523.489	0
2032	712.798	0	712.798	4.139.532	712.798	3.426.734	0
2033	771.630	71.300	700.330	4.478.890	700.330	3.778.560	0
2034	725.224	0	725.224	847.058	725.224	121.834	0
2035	634.738	50.600	584.138	1.918.200	584.138	1.334.062	0
2036	815.924	0	815.924	2.106.939	815.924	1.291.014	0
2037	920.302	70.500	849.802	70.000	70.000	0	779.802
2038	1.781.275	0	1.781.275	2.493.185	1.781.275	711.909	0
2039	1.242.893	58.500	1.184.393	70.000	70.000	0	1.114.393
2040	2.343.530	0	2.343.530	1.803.547	1.803.547	0	539.983
2041	1.818.126	0	1.818.126	70.000	70.000	0	1.748.126
2042	3.044.731	0	3.044.731	1.195.106	1.195.106	0	1.849.626
2043	3.140.099	0	3.140.099	499.766	499.766	0	2.640.333
2044	3.986.785	0	3.986.785	3.461.909	3.461.909	0	524.876
2045	1.898.708	0	1.898.708	519.796	519.796	0	1.378.912
2046	2.704.302	0	2.704.302	2.539.012	2.539.012	0	165.289
2047	1.535.081	0	1.535.081	686.949	686.949	0	848.131
2048	2.088.782	0	2.088.782	580.101	580.101	0	1.508.681
2049	2.772.810	0	2.772.810	2.102.161	2.102.161	0	670.649
2050	1.947.730	0	1.947.730	767.324	767.324	0	1.180.406
2051	2.405.242	0	2.405.242	1.549.771	1.549.771	0	855.471
2052	2.074.490	0	2.074.490	1.707.212	1.707.212	0	367.278
2053	1.486.559	0	1.486.559	558.806	558.806	0	927.753
2054	1.980.835	0	1.980.835	2.375.914	1.980.835	395.079	0
2055	1.017.701	0	1.017.701	1.402.645	1.017.701	384.944	0
2056	908.311	0	908.311	2.010.332	908.311	1.102.021	0
2057	828.909	0	828.909	2.125.361	828.909	1.296.452	0
2058	682.752	0	682.752	1.586.783	682.752	904.031	0
2059	594.213	0	594.213	865.788	594.213	271.575	0
2060	496.862	0	496.862	599.884	496.862	103.021	0
2061	449.028	0	449.028	794.552	449.028	345.525	0
2062	426.733	0	426.733	430.180	426.733	3.447	0
2063	361.037	0	361.037	494.397	361.037	133.359	0
2064	378.956	0	378.956	182.227	182.227	0	196.728
2065	560.725	0	560.725	246.468	246.468	0	314.257
2066	679.190	0	679.190	259.248	259.248	0	419.942
2067	787.189	0	787.189	281.665	281.665	0	505.525
2068	841.140	0	841.140	936.042	841.140	94.902	0
2069	342.974	0	342.974	505.910	342.974	162.936	0
2070	319.000	0	319.000	739.432	319.000	420.432	0
2071	313.854	0	313.854	1.256.290	313.854	942.436	0
2072	263.821	0	263.821	686.512	263.821	422.692	0
totaal				85.096.940	41.593.664	43.503.276	
					49%	51%	

BIJLAGE 4 FORMATIE VOLGENS LEIDRAAD RIOLERING

Om de benodigde personeelsinzet voor de onderhoudsactiviteiten te bepalen wordt uitgegaan van het te beheren areaal. De personeelsinzet wordt bepaald door in onderstaande tabel uw eigen situatie in termen van lengte riolering (km), aantal gemalen ed. op te geven.

Naast gegevens over het te beheren areaal moet u aangeven, in een percentage, welk deel van de genoemde onderhoudswerkzaamheden worden uitbesteed.

type	lengte	aantal	opmerkingen
stelsel	km	voorzieningen	
gemengd	120		
gescheiden	20		km buis DWA+ km buis RWAI
verbeterd gescheiden	0		km buis DWA+ km buis RWAI
aantal pompunits drukriolering		108	
aantal bijzondere voorzieningen regenwater		2	aantal 'Wadl's, aantal locaties met kratten, doorlatende verharding...
drainage	0,5		

onderdeel	dagen/jaar	% uitbesteed	dagen gemeente
riolen/kolken	448	50%	224
gemalen/mechanische riolering	210	50%	105
infiltratievoorzieningen/lokale zuivering	12	50%	6
drainage	1	0%	1
planning en begeleiding	15		15
	686		351

onderdeel	fte	% uitbesteed	fte gemeente
riolen/kolken	2,6	50%	1,3
gemalen/mechanische riolering	1,2	50%	0,6
infiltratievoorzieningen/lokale zuivering	0,1	50%	0,0
drainage	0	0%	0,0
planning en begeleiding	0,1		0,1
	4		2

Om de benodigde personeelsinzet voor maatregelen te kunnen bepalen wordt uitgegaan van de voorgenomen investeringen. Het (verbreed) GRP biedt een goede basis om de investeringen voor de planperiode uit af te leiden.

U wordt gevraagd in te vullen cq aan te passen aan uw eigen situatie:

- het tarief voor de inzet van personeel in het werkblad "menu".
- de voorgenomen investeringen (kale kostprijs: exclusief uitvoeringskosten, algemene kosten, winst en risico)
- percentage voor voorbereiding en toezicht, standaard wordt uitgegaan van 12%
- het percentage van de werkzaamheden dat wordt uitbesteed (max. 60%)

menu

	investeringen "kale" kostprijs	perc V+T	kosten personeel	maximale uit te besteden	uitbesteding uw situatie	personeelsinzet dagen
aanleg						
nieuwbouw	100.000	12%	12.000	60%	60%	10
bestaande bebouwing	25.000	15%	3.750	60%	60%	3
drainage		10%	-	60%	0%	-
reparatie	100.000	15%	15.000	60%	60%	13
renovatie	50.000	12%	6.000	60%	60%	5
vervanging	800.000	12%	96.000	60%	50%	100
verbetering	-	15%	-	60%	60%	-
					Totaal	131
					fte (175 dagen/jaar)	0,7

gemeente 20.000 inwoners

	tijdbesteding dagen/jaar	max. uit te besteden	uitbesteding uw situatie	tijdbesteding dagen/jaar	regie
Planvorming					
(verbreed) GRP	45	70%	70%	14	terugkoppeling binnen gemeente, overleg, strategie en middelen
afstemming en overleg	20	-		20	eigen taak organisatie
jaarprogramma's	70	40%	40%	42	overleg en afstemming andere beheerders, jaarbegroting
Onderzoek					
inventarisatie	5	-		5	eigen taak organisatie
inspectie/controle	90	80%	30%	63	plan, uitbesteding, finan afwikkeling
meten	30	50%	50%	15	verwerking en verantwoording
functioneren (berekeningen, afkoppelplannen, OAS)	20	-		20	
Faciliteir					
verwerken revisiegegevens	10	90%	20%	8	
vergunningen en voorlichting gebruik	15	-		15	eigen taak organisatie
klachtenanalyse en -verwerking	20	-		20	eigen taak organisatie
			tijdsbesteding	222	dagen/jaar
			fte (175 dagen/jaar)	1,3	

BIJLAGE 5 OVERSTORTEN RIOLERING GEMEENTE HAREN

Plaatsnaam	Straat	Overstort nummer	Drempelhoogte [m+NAP]	Drempellengte [m]	Type rvz	Bemalingsgebied
Glimmen	Meidoornlaan	19	1,80	1,50	-	Glimmen Nieuwe Kampsteeg
	Dennenlaan	20	1,75	1,50	-	Glimmen Nieuwe Kampsteeg
	Nieuwe Kampsteeg	18	1,25	2,00	BBL	Glimmen Nieuwe Kampsteeg
	Westerveen	17	1,10	4,00	-	Glimmen Viaductweg
	Vogelzangsteeg	21	2,00	1,00	-	Glimmen Vogelzangsteeg
Haren	Nieuwlandsweg	5	1,64	1,53	-	Haren deelgebied 1 & 2
	Waterhuizenweg	4	1,14	2,00	-	Haren deelgebied 1 & 2
	Noorderzanddijk	1	0,67	5,50	BBB	Haren deelgebied 1 & 2
	Rummerinkhof	2	0,60	10,00	BBB	Haren deelgebied 1 & 2
	Burg.Boeremapark	3	0,93	7,00	BBB	Haren deelgebied 1 & 2
	Nesciolaan	6	0,29	4,95	BBB	Haren deelgebied 3 & 4
	Erasmuslaan	7	0,30	4,40	BBB	Haren deelgebied 3 & 4
Noordlaren	Lageweg	22	1,33	3,50	BBB	Noordlaren
Onnen	Felland	15	1,00	0,80	-	Felland
	Tijborgsteeg	16	0,21	2,00	BBL	Onnen
Haren	Wikkehof	8	0,55	3,00	-	Oosterhaar 1 & 3 & 4 & 5 & 6
	Walstroweg	9	0,55	3,00	-	Oosterhaar 1 & 3 & 4 & 5 & 6
	Oude Middelhorst	11	0,20	7,00	BBB	Oosterhaar 1 & 3 & 4 & 5 & 6
	Canterveen	12	0,20	7,00	BBB	Oosterhaar 1 & 3 & 4 & 5 & 6
	Gagelweg	13	0,60	3,00	-	Oosterhaar 1 & 3 & 4 & 5 & 6
	Anjerlaan	10	0,25	3,00	-	Oosterhaar 2

BIJLAGE 6 DOELEN, FUNCTIONELE EISEN EN MAATSTAVEN

HaskoningDHV Nederland B.V.

Doel	Functionele Eisen	Maatstaven
1	Inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater en overtollige neerslag	
1.1	Er dienen geen ongewenste lozingen op de riolering plaats te vinden, instroom rioolvreemd water zo veel mogelijk beperken.	Er dienen geen overtredingen te zijn van de lozingsvoorwaarden conform de Wet Milieubeheer en de Waterwet (en het Blbi)
1.2	De instroom van schoon regenwater in de riolering waar mogelijk voorkomen of beperken.	In bestaande situaties de afvoer van schoon hemelwater waar mogelijk beperken. Waar dat mogelijk en verantwoord is particulieren stimuleren om schoon regenwater af te voeren naar bodem of oppervlaktewater; Bij rioolvervanging afkoppeling altijd als keuzemogelijkheid meenemen. Uitgangspunt is dat in 50% van de gevallen afkoppeling een reële optie is en toegepast wordt. Bij nieuwbouw alleen inzamelen van afstromend hemelwater voorzover dit redelijkerwijs niet op eigen perceel te verwerken, dan wel direct naar oppervlaktewater af te voeren is.
1.3	Alle percelen binnen het gemeentelijk gebied waar afvalwater vrijkomt, moeten van een rioleringsaansluiting zijn voorzien, uitgezonderd in situaties waar lokale behandeling doelmatiger is.	Alle percelen zijn voorzien van een aansluiting op de riolering, uitgezonderd in situaties waar lokale behandeling van het afvalwater doelmatiger is.
2	Transport van het ingezamelde water naar een geschikt overnamepunt	
2.1	De afvoercapaciteit van het stelsel moet voldoende zijn om wateroverlast te voorkomen, uitgezonderd in buitengewone situaties en omstandigheden.	Water-op-sstraat mag bij bui08 (module C2100 Leidraad Riolering) voorkomen, maar niet tot wateroverlast leiden. Gemeente anticipeert op klimaatverandering door veel afvoerend oppervlak af te koppelen. Zie verder definitie van wateroverlast en –hinder.
3	Geen ongewenste emissies naar oppervlaktewater en bodem (inclusief naar het grondwater)	
3.1	De vuilemissie door lozingen van (regen)water op oppervlaktewater of bodem dient beperkt te zijn en mag de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater niet doen verslechteren.	Regenwater mag worden geloosd in de bodem of op het oppervlaktewater waarbij moet worden voldaan aan het Blbi. Hierover maken gemeente en waterschap per geval nadere afspraken. Middels rioolreiniging wordt een te grote vervuilingstoestand van de riolen voorkomen (geen ingrijpmaatstaf voor afstroming, methode NPR 3398) Middels rioolinspecties worden lekkages opgespoord en indien doelmatig verholpen (reparaties, (deel)relining of vervanging). Geen ingrijpmaatstaven voor toestandaspecten waarbij uittredend (afval)water mogelijk is of voor stabiliteit (NRP 3398)
4	Effectief Rioleringsbeheer (geldt voor alle voorzieningen t.b.v. de gemeentelijke watertaken)	
4.1	De gebruikers en knelpunten van de riolering dienen bekend te zijn, er	- Naleving van vergunningen, afhankelijk van de aard van de bedrijven, conform Wet Milieubeheer

	dient geen overlast voor de omgeving op te treden en ongewenste lozingen dienen te worden voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> - Geen illegale aansluitingen (aandacht bij rioolvervanging en afkoppeling) - Periodieke voorlichting goed gebruik riolering - Alle nieuwe aansluitingen worden gemaakt door of namens de gemeente - instroming in riolen via de kolken moet ongehinderd plaatsvinden, waardoor de verkeersveiligheid niet negatief beïnvloed wordt (anticiperen op meldingen, waarnemingen) - bedrijfszekerheid van pompen dient in grote mate gewaarborgd te zijn; geen werking nooduitlaat, gedegen beheer en onderhoud en tijdig vervangen. - geen (verkeers)onveilige situaties als gevolg van instorting van riolen; prioritering vervangingen op aspect stabiliteit, breuk en instorting
4.2	Er dient voldoende inzicht te bestaan in het functioneren van de riolering en de toestand van de objecten.	<ul style="list-style-type: none"> - Een operationeel systeem voor rioleringsbeheer. - Jaarlijkse opstelling en evaluatie van operationele programma's voor aanleg, onderzoek en maatregelen. - Doorlooptijd verwerking revisiegegevens maximaal 3 maanden. - Gemaal- en onderhoudsgegevens jaarlijks verwerken
5 Invulling geven aan de grondwaterzorgplicht		
5.1	Er is voldoende inzicht in de grondwaterhuishouding	<p>De gemeente verzamelt de beschikbare gegevens van grondwaterstanden indien daar aanleiding toe is.</p> <p>Gemeente weet waar zij deze info kan halen: Waterschap Hunze en Aa's en het Dinoloket van TNO.</p> <p>Er is voor gekozen om geen uitgebreid meetnet aan te leggen (doelmatigheidsafweging), maar indien daar aanleiding toe is peilbuizen aan te brengen.</p>
5.2	Grondwateroverlast in nieuwbouwsituaties zoveel mogelijk voorkomen.	Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn in overeenstemming met de bouwverordening van de gemeente. Daarbij worden de gewenste ontwateringsdieptes per bestemming, zoals vastgelegd in het GRP, als uitgangspunt gehanteerd.
5.3	Bewoners kunnen bij gemeente terecht voor vragen en/of klachten met betrekking tot grondwater.	Waterloket, de gemeente heeft een "loket" waar bewoners (telefonisch of via internet) terecht kunnen voor vragen en klachten over grondwater.
5.4	Zoveel mogelijk voorkomen en beperken van structurele aan de bestemming gebonden grondwateroverlast.	<ul style="list-style-type: none"> - De particulier is primair verantwoordelijk voor maatregelen op eigen terrein (bouwkundig, waterhuishoudkundig, etc). - Indien er na beoordeling door de gemeente sprake is van grondwateroverlast op particulier terrein en deze (rechtspersoon) zich redelijkerwijs niet op een andere wijze van het grondwater kan ontdoen, zal in overleg met de gemeente een oplossing gezocht worden.
5.5	Zorgvuldig omgaan met structurele grondwateroverlast	<p>De gemeente hanteert een stappenplan voor het beoordelen en afhandelen van meldingen m.b.t. grondwateroverlast.</p> <p>Binnengekomen meldingen worden door de gemeente geregistreerd.</p> <p>De gemeente draagt zorg voor een goede samenwerking tussen de betrokken overheden, indien de verantwoordelijkheid voor een melding geheel of gedeeltelijk ligt bij de waterbeheerder / waterschap of grondwaterbeheerder / gemeente.</p>

BIJLAGE 7 BAGGERPLAN 2013-2020

HaskoningDHV Nederland B.V.

**Baggerplan Gemeente Haren
2013-2020**

HaskoningDHV Nederland B.V.

BIJLAGE 8 RAPPORT RIOOLBEHEERPLANNING

HaskoningDHV Nederland B.V.

Integrale risicogestuurde rioolbeheerplanning gemeente Haren

Gemeente Haren

september 2013
definitief

HaskoningDHV Nederland B.V.

BIJLAGE 9 REACTIE WATERSCHAP HUNZE EN AA'S

BIJLAGE 10 RAADSVORSTL EN –BESLUIT

HaskoningDHV Nederland B.V.